

20 års kamp for socialismen

20 års kamp
for socialismen

Danmarks
Kommunistiske
Parti ML 1978-98
Forlaget Arbejderen

Danmarks Kommunistiske Parti ML
1978-98

Forlaget Arbejderen

20 års kamp for socialismen

20 års kamp for socialismen
Danmarks Kommunistiske Parti ML 1978-98
© Forlaget Arbejderen, januar 1999
ISBN: 87-89599-44-6

Danmarks Kommunistiske Parti ML
1978-98

Forlaget Arbejderen

Indholdsfortegnelse

Indledning	5	Kampen for et moderne kommunistisk parti	57
Lidt forhistorie	9	Partiet, massebevægelsen og venstrefløjens enhed ..	61
Situationen i den internationale		Dagbladet Arbejderens nye rolle	62
kommunistiske bevægelse	9	Ansigt til ansigt med reformismen	64
Den kommunistiske bevægelse i Danmark	12	Kommunistisk samling	67
Problemer i kampen mod revisionismen	15	Fornyelse af ungdomsarbejdet	70
Et barn af sin tid	17	Marxismens krise og behovet	
Perioden 1978-1991	21	for at videreudvikle teorien	75
Den 1. kongresperiode	21	DKP/ML's teoretiske indsats	77
Den 2. kongres i 1981	23	En teori for et højt udviklet socialistisk samfund ..	80
Partiets karakter og masseorganisationerne	25	Overgangen til socialismen	82
Holdningen til Socialdemokratiet	27	Opfattelsen af Sovjet og Østeuropa	83
Den faglige kamp	29	De socialistiske lande	84
Alliance- og enhedspolitik	32	Den internationale kommunistiske bevægelse	85
Strategi og taktik	35	Kampen for velfærden	88
Kampen mod EF	38	Kampen mod EU	91
En ihærdig indsats i klassekampen	41	Arbejdet i fagbevægelsen	94
Dagbladet Arbejderen	43	Kampen mod krig, reaktion og fascisme	97
Den parlamentariske kamp	43	Det parlamentariske spørgsmål	100
Status over perioden 1978-91	46	Partiets deltagelse i klassekampen i 1990'erne	104
Årene efter 1991	49	Erfaringer fra den kommunistiske samlingsproces ..	106
Sovjets og Østeuropas sammenbrud	49	Partiets egen udvikling	109
Den 5. kongres i 1991	50	Klassekampen i partiet	111
Fornyelse på marxismen-leninismens grund	52	Kritik og selvkritik	113
Strategisk og taktisk nyorientering	54	Fraktionens politisk-ideologiske karakter	115
Programmatisk arbejde	55	På vej fremad	118
		Status over perioden efter 1991	119
		Konklusioner	123

Indledning

*»De store er kun store,
så længe vi ligger på knæ.
Derfor skal vi rejse os og
se dem i deres rette perspektiv.«*

John Max Pedersen

Ved årsskiftet 1998-99 kan DKP/ML fejre 20-året for sin stiftelse. Det er en god anledning til at gøre status over de forløbne 20 års arbejde. En sådan status vil ikke alene hjælpe til at få bedre greb om partiets udvikling og nuværende situation. Den vil også gøre det lettere at tage pejling af de kommende års arbejde.

DKP/ML's historie spænder over to dramatiske årtier i slutningen af det 20. århundrede og er meget rig på erfaringer, som kan være til stor nytte for nutidens kommunister. Disse positive – og negative – erfaringer fra partiets udvikling må derfor gøres til alle partimedlemmers fælles ejendom, ligesom andre dele af den kommunistiske bevægelse kan drage nytte af dem.

Et bedre kendskab til partiets erfaringer vil i første omgang styrke partimedlemmernes selvbevidsthed. Det vil styrke deres evne til at overskue den nuværende situation og gribe konstruktivt og fremadrettet ind i klassekampen. Og samtidig vil det give den øvrige kommunistiske bevægelse i Danmark et reelt kendskab til partiets udvikling, erfaringer, situation og selvforståelse.

Derfor igangsatte DKP/ML's centralkomite i slutningen af 1997 et arbejde for at opsamle partiets erfaringer. Målet var ikke at skrive DKP/ML's historie. Det ville kræve en ganske anden indsats og er en opgave for historikere. Målet var derimod at gøre selvkritisk status over partiets hidtidige udvikling: Hvad har partiet gjort af godt og skidt? Og hvad har det lært? Dette dokument er derfor i sit udgangspunkt et selvkritisk dokument.

To spørgsmål rejser sig umiddelbart: Hvorfor overlevede DKP/ML overhovedet, når så mange andre partier og grupper fra 1970'erne forsvandt stort set uden at efterlade sig spor? Og hvorfor blev partiet ikke større, når det selv fra starten satte en hurtigt voksende indflydelse i udsigt?

Svaret på det første spørgsmål må fremfor alt søges i partiets kommunistiske grundlag og medlemmernes kvaliteter. Det drejer sig om unge og engagerede ildsjæle, som fra den allerførste dag kastede sig ind i kampen med al deres energi. I DKP/ML har der aldrig været langt fra ord til handling. Partimedlemmerne troede på en sag og de handlede derefter. I dette tætte samspil mellem teori og praksis fik partiet efterhånden et stadig bedre greb om marxismen-leninismen, som altid har været dets teoretiske grundlag. Det blev bedre og bedre til at anvende den under de konkrete danske forhold, og partiets medlemmer blev dermed også stadig dygtigere til at handle fremadrettet og konstruktivt i den danske klassekamp.

Når DKP/ML på den anden side ikke voksede i det ønskede tempo, så skyldes det en kombination af objektive og subjektive faktorer. Ikke mindst den afmatning i klassekampen, som satte ind midt i 1980'erne og kulminerede i 1989-91, er en vigtig faktor, som partiet ikke selv var herre over. Men det er kun møntens ene side. Den anden er svagheder i partiet selv. Det har gennem årene begået mange fejl. Og det er kun helt naturligt. For det var på mange måder et ungt og uerfarent parti, som blev dannet i december 1978. Det havde mange politiske børnesygdomme med i bagagen, som det kun lidt efter lidt gjorde sig fri af.

Et kommunistisk parti bliver ikke mindre af at indrømme egne fejl og svagheder. Tværtimod. Men det må på den anden side ikke drukne sig i selvretfærdiggørelse og klynk. Det må fremfor alt have et realistisk billede af sig selv. Det må derfor også være i stand til at pege på sine egne stærke sider. Det må forstå at generalisere alle sine erfaringer – positive som negative – og gøre dem til kommunisternes fælles eje. Og dette må fremfor alt ske på en måde, som peger fremad. Målet er at styrke indsatsen for at skabe det kommunistiske parti, som den danske arbejderklasse har så hårdt brug for i sin kamp mod kapitalismen og for socialismen.

Det foreliggende dokument er blevet udarbejdet af et udvalg under DKP/ML's centralkomite. Inden formuleringen af den endelige tekst har det i flere måneder været diskuteret på konferencer og møder i partiet.

København, den 12. december 1998
Centralkomiteen
Danmarks Kommunistiske Parti ML

Lidt forhistorie

DKP/ML's grundlæggelse og udvikling kan ikke ses isoleret fra udviklingen i den internationale kommunistiske bevægelse i almindelighed og den danske kommunistiske bevægelse i særdeleshed. DKP/ML er ikke alene et barn af sin tid. Det er også et barn af situationen i den kommunistiske bevægelse nationalt og internationalt.

Situationen i den internationale kommunistiske bevægelse

Efter anden verdenskrig stod den kommunistiske bevægelse stærkere end nogensinde før.

Med Sovjetunionen i centrum var der dannet et stor socialistisk lejr, som også omfattede de østeuropæiske lande, Kina, Vietnam og Korea. En tredjedel af klodens befolkning og en sjettedel af dens areal var under socialistisk styre.

De kommunistiske partier i mange kapitalistiske lande, ikke mindst Frankrig og Italien, var vokset til store massepartier.

Overalt udviklede den nationale befrielsesbevægelse sig i alliance med kommunisterne og de socialistiske lande.

Og med den cubanske revolutions sejr i 1959 slog socialismen som samfundssystem rødder på den vestlige halvkugle.

Udsigterne til fremtiden var lyse. Men prøvelsernes tid var langt fra ovre. Bevægelsen stod over for en drabelig modstander i form af den internationale imperialisme med USA i spidsen.

Imperialismen satte efter anden verdenskrig alle sine kræfter og resurser ind for at knuse den socialistiske lejr,

undergrave de kommunistiske partier og nationale befrielsesbevægelser og redde sit historisk udlevede system. Korea-krigen,¹ McCarthy-perioden² og den kolde krig³ var nogle af de mere synlige udtryk for denne massive offensiv.

I denne situation blev den kommunistiske bevægelse udsat fra et angreb indefra. Som følge af en række indre og ydre faktorer – ikke mindst presset fra imperialismen – udviklede en ny revisionisme sig og fik efterhånden overtaget i en række partier. Først i Titos Jugoslavien i 1948 og senere i Sovjet, hvor det kommunistiske parti (SUKP) på sin 20. kongres i 1956 gjorde sig til fanebærer for ideer, som blev indbegrebet af den »moderne revisionisme«.⁴

Under Hrustjovs ledelse vendte SUKP sig mod tidligere tids ideologi, strategi og taktik og slog ind på en linje for classesamarbejde med kapitalismen. Vigtige spørgsmål som krig og fred, fredelig sameksistens, imperialismens og statens natur, overgangen til socialismen, klas-

---

¹) Korea-krigen varede fra 1950 til 1953. Den endte med en våbenhvile, som opdelte landet i et socialistisk Nordkorea og et fascistisk Syd Korea, som var besat og kontrolleret af USA.

²) En ultrareaktionær periode i USA i 1950'erne. Under ledelse af senator McCarthy foregik der her en heksejagt på kommunister og alt progressivt i det amerikanske samfund og kulturliv. Tusinder af mennesker blev fængslet eller mistede deres job som resultat af de omfattende forfølgelser.

³) Den kolde krig er betegnelsen for den kamp, som efter anden verdenskrig fandt sted mellem vestmagterne, som var domineret af USA, og den socialistiske lejr med Sovjet i spidsen. Der blev taget alle midler i brug undtagen direkte krig mellem de to lejre. Den kolde krig blev officielt afblæst med socialismens endelige nederlag i Østeuropa og Sovjet i 1989-91.

⁴) Revisionisme bruges i den kommunistiske bevægelse til at definere strømninger, som kalder sig selv kommunistiske eller socialistiske, men som forvansker marxismen-leninismens grundlæggende lære. Begrebet revisionisme blev indført af tyskeren Bernstein, da han i slutningen af 1800-tallet forsøgte at forsoner Marx' og Engels' videnskabelige lære med borgerskabets liberalistiske tænkning. *(noten fortsættes næste side)*

sekampen under socialismen samt statens og partiets karakter og rolle under socialismen blev udsat for revisionistiske fordrejninger.

Angrebet blev fra starten pakket pænt ind. Det blev præsenteret som et opgør med »personkulten omkring Stalin«⁵ og en »skabende anvendelse af marxismen-leninismen« imod den dogmatisme, som angiveligt herskede i bevægelsen.

Sovjet nød med rette stor prestige blandt kommunister og progressive. Men samtidig fandtes der vitterligt et element af personkult og dogmatisme i datidens bevægelse. Disse kendsgerninger gjorde sammen med presset fra imperialismen, at forvirringen og dermed revisionismen bredte sig til hele den kommunistiske verdensbevægelse.

Den langvarige proces, som gradvist svækkede den internationale kommunistiske bevægelse og nationale befrielsesbevægelser i de følgende årtier, og som kulminerede i 1989-91 med socialismens endelige sammenbrud i Sovjet og Østeuropa, tog sin begyndelse.

---

⁴) Den moderne revisionisme er betegnelsen for den højre-opportunistiske strømning, som dukkede frem i den kommunistiske bevægelse i årene efter anden verdenskrig. Særlig vigtig var her Sovjetunionens Kommunistiske Partis 20. kongres, som fandt sted i februar 1956. I sin beretning fremlagde partiets generalsekretær Nikita Hrustjov et revisionistisk syn på en række vigtige marxistisk-leninistiske principper. Selv om revisionismens fremvækst selvsagt var en proces, der foregik over flere år, er det blevet tradition i en del af den kommunistiske bevægelse at betegne den 20. kongres som den skelsættende begivenhed i dette forløb.

⁵) Efter at SUKP's 20. kongres i 1956 var afsluttet og de delegerede allerede var på vej hjem, blev de pludselig kaldt tilbage til et lukket møde, hvor Hrustjov holdt sin såkaldte »hjemlige tale«. Heri rettede han et voldsomt angreb mod Stalin og personkulten omkring ham. Hrustjovs tale var ikke et forsøg på at give et nuanceret og historisk korrekt billede af Stalins personlige rolle i den socialistiske opbygning, men var ret et opgør med udviklingen i Sovjet helt siden Lenins dage.

Men revisionismen stødte fra første færd på modstand fra marxistisk-leninistiske kræfter. Det førte i begyndelsen af 1960'erne til en splittelse af den internationale kommunistiske bevægelse, mest markant symboliseret ved bruddet mellem Sovjet og Kina i 1963-64. Herefter dannedes en international marxistisk-leninistisk bevægelse til venstre for de partier, som sluttede op omkring SUKP.

Fra starten havde denne bevægelse tilslutning fra de kommunistiske partier i Kina, Albanien, Indonesien og andre, især asiatiske lande. I enkelte lande, såsom Brasilien og Indien, brød marxist-leninisterne med de gamle partier og dannede nye kommunistiske massepartier. Men i de fleste lande førte bruddet til dannelse af små grupper og partier med ringe indflydelse.

Den nye bevægelse var langt fra homogen. Elementer af revisionisme og dogmatisme var sammenflettet med marxisme-leninisme. Det førte til stadige kampe, opsplitninger og brud, som kulminerede med bruddet mellem Kina og Albanien i 1978, hvor de albanske kommunister med Enver Hoxha i spidsen fordømte maoismen som en variant af den moderne revisionisme. Herefter dannedes en marxistisk-leninistisk verdensbevægelse omkring Albanians Arbejdets Parti. Det var denne bevægelse, som DKP/ML fra sin start tilsluttede sig.

Den kommunistiske bevægelse i Danmark

Udviklingen af den kommunistiske bevægelse i Danmark i årene efter anden verdenskrig følger i store linjer udviklingen i den internationale bevægelse, men har dog en lang række særtræk.

Danmarks Kommunistiske Parti kom styrket ud af modstandskampen og havde i årene umiddelbart efter krigen en betydelig indflydelse i det danske samfund.

Men med NATO-medlemsskabet⁶ og den kolde krig kommer partiet under voldsomt pres og svækkes mærkbart. Samtidig slår højreopportunismen dybe rødder i partiet, ikke mindst anført af dets daværende formand Aksel Larsen.⁷

Aksel Larsen overtager med kyshånd tesserne fra SUKP's 20. kongres og fører dem ud i sådanne ekstremer, at han hurtigt bringer sig i mindretal i partiet og dets ledelse. I 1958 bryder han med DKP på et pro-titoistisk grundlag og danner Socialistisk Folkeparti som et traditionelt reformistisk parti. Det er det eneste sted i Europa, at der sker et brud af denne karakter.

Kampen mod Aksel Larsen-fløjen, som føres som et forsvar for marxismen-leninismen imod den moderne revisionisme, slører imidlertid kampen mod denne revisionisme, som Aksel Larsen blot var et særligt ekstremt udtryk for. DKP's medlemmer stiller sig i første omgang til tåls med resultaterne af denne kamp og er ikke tilstrækkeligt opmærksomme på, at højreopportunismen lidt efter lidt gør indhug i deres parti.

Da Kina i begyndelsen af 1960'erne bryder med Sovjet, slutter partiledelsen uden større intern debat op om det sovjetiske parti og dets linje. Det fører til de første udmeldelser og dannelsen af en lille kommunistisk strømning til venstre for partiet, i første omgang i form af Kommunistisk Arbejderkreds (KAK).

Efter den kinesiske kulturrevolution i 1967 og det såkaldte studenteroprør og Sovjets invasion af Tjekkoslovakiet i 1968 vokser bevægelsen. Der dannes en lang række

---

⁶) Danmark blev medlem af NATO, da organisationen blev stiftet i 1949.

⁷) Aksel Larsen havde været formand for DKP siden begyndelsen af 1930'erne.

forskellige og ofte indbyrdes stridende grupper: KFML, KAML, BOML, MLE osv.⁸ Fælles for disse grupper er, at kun få af deres medlemmer har deres rødder tilbage i DKP, at de i almindelighed består af relativt mange unge og intellektuelle, og at de er under kraftig indflydelse af maoismen.

Denne bevægelse kulminerer i 1975-76, hvor især medlemmer af KFML vinder en del indflydelse i massebevægelsen og på en række arbejdspladser, hvad der udløser den berygtede »kineserhetz« fra LO-toppens side. I 1976 stifter KFML Kommunistisk Arbejderparti, KAP, som fra sin start har omkring 600 medlemmer og et stort antal sympatisører landet rundt.

KAP løber allerede inden sin stiftelse ind i alvorlige problemer. En lille gruppe medlemmer, som vender sig mod partiets klasseanalyse og opfattelse af det indre partidemokrati, ekskluderes og danner efterfølgende MLF.⁹

Men kampen fortsætter også internt i KAP og blusser kort efter partistiftelsen igen op til overfladen. Denne gang udløses den af nye stridigheder i den internationale bevægelse. På dette tidspunkt har Kinas Kommunistiske Parti lanceret den såkaldte »teori om tre verdner«, ifølge hvilken den tredje verden (udviklingslandene) og den anden verden (Europa) skal forene sig mod den første verden (USA og Sovjet). KAP tilslutter sig denne teori, som i sin yderste konsekvens vil føre til klassesamarbejde med de kræfter i Europa, som arbejder for et forenet imperialistisk Europa i EF's skikkelse.

---

⁸) KFML, KAML, BOML og MLE stod for henholdsvis Kommunistisk Forbund Marxister-Leninister, Kommunistisk Arbejderforbund Marxister-Leninister, Den Revolutionære Boligorganisation Marxister-Leninister og Marxistisk-Leninistisk Enhedsforbund.

⁹) MLF stod for Marxistisk-Leninistisk Forbund.

Dette udløser en voldsom modstand fra de marxistisk-leninistiske kræfter i partiet. Disse kræfter slutter op om den kamp, som bl.a. Albanien's Arbejdets Parti har rejst mod »teorien om tre verdner«, og forlader efterfølgende KAP og danner KS(ml).¹⁰

Da det i 1978 kommer til et brud mellem Kina og Albanien, tager både KS(ml) og MLF stilling for Albanien og mod Kina. Samtidig udvider de kampen mod »teorien om tre verdner« til at omfatte maoismen som helhed. Med dette udgangspunkt går de to organisationer sammen om at stifte DKP/ML i december 1978.

Samtidig går KAP på få år i opløsning for til sidst helt at forsvinde. Fra midt i 1980'erne er DKP/ML reelt den eneste organiserede kommunistiske kraft til venstre for DKP.

Sideløbende med hele denne udvikling fortsætter kampene internt i DKP. Allerede i 1975 var Carl Madsen blevet ekskluderet af partiet, efter at han havde rejst en omfattende kritik af det forslag til et program for »et anti-monopolistisk demokrati«, som DKP diskuterede op til sin 25. kongres året efter. Og i 1979 bryder en gruppe medlemmer omkring den daværende leder af Sømandsforbundet, Preben Møller Hansen, med partiet og danner Fælles Kurs Klubben.

Problemer i kampen mod revisionismen

Det er altid lettere at studere historien i bakspejlet end at overskue begivenhederne, når man står midt i dem. I dag er det ikke svært at se, at der blev begået mange fejl i den langvarige kamp mod den moderne revisionisme, såvel national som internationalt. Mange ting ville i dag blive

---

¹⁰) KS(ml) stod for Kommunistisk Sammenslutning (marxister-leninister).

gjort anderledes med den viden, der findes nu. Men historien er ubønhørlig og kan ikke gøres om. I dag er det vigtigt at blotlægge fejlene og svaghederne og drage den nødvendige lære heraf.

Men lige så vigtigt er det at slå fast, at hovedindholdet i den fire årtier lange kamp mod revisionismen var korrekt. I dag kan alle se, hvilken skadelig indflydelse den moderne revisionisme har haft, ikke alene på den kommunistiske bevægelse, men på hele verdensudviklingen.

Det var derfor rigtigt at gå til kamp mod den moderne revisionisme fra første færd.

Det var rigtigt at forsøge at afsløre Hrustjov og hans efterfølgere, når de præsenterede deres opportunistiske som »skabende anvendelse af marxismen-leninismen«.

Det var rigtigt at gå til forsvar for de grundlæggende principper i marxismen-leninismen, for dens opfattelse af klassekampen, imperialismen, staten, revolutionens nødvendighed, arbejderklassens ledende rolle, det kommunistiske fortrospartis karakter og proletariatets diktatur som socialismens klasse-mæssige indhold.

Det var også rigtigt at forsvare den socialistiske opbygning i Sovjet under Stalins ledelse mod de angreb, som Hrustjov rettede i sin såkaldte »hemmelige tale«, som reelt var et indirekte angreb mod Lenin og leninismen.

Men inden for rammerne af dette forsvar for marxismen-leninismen blev der også begået fejl.

Hrustjov maskerede sit angreb mod marxismen-leninismen som et opgør med dogmatismen i den kommunistiske bevægelse. Store dele af den nye marxistisk-leninistiske bevægelse overså, at der var et element af sandhed i denne påstand, og begyndte ukritisk at forsvare ting, som faktisk var udtryk for dogmatisme.

For eksempel blev særegne fremgangsmåder ved opbygningen af socialismen i Sovjet, særligt under de vanskelige betingelser i 1930'erne, ophøjet til almengyldige principper for socialismens opbygning også i andre lande.

Samtidig fulgte opsplittningen af den kommunistiske bevægelse i Danmark i høj grad internationale brudlinjer. Det var næppe underligt, tiden taget i betragtning. Men det indebar også en fare for, at de danske marxist-leninister skematisk overtog andres erfaringer og synspunkter uden at foretage deres egne analyser af situationen.

Et barn af sin tid

Stiftelsen af DKP/ML var kulminationen på den kommunistiske bevægelse, som udviklede sig til venstre for DKP fra midt i 1960'erne og fremefter. Den var fuldt ud berettiget som følge af den højreopportunistiske, som havde slået rod i DKP, og som senere slog ud i fuldt flor under Ole Sohns ledelse i slutningen af 1980'erne. Den var som sådan en stor sejr for marxismen-leninismen i Danmark.

Men DKP/ML var fra sin stiftelse præget af venstre-sekteriske og dogmatiske fejl, som hæmmede dets udvikling. Disse fejl skyldtes til dels, at de kræfter, som gik sammen i DKP/ML, var relativt unge og politisk uerfarne. Men de skyldtes også, at DKP/ML fra første færd var påvirket af den situation, som i almindelighed herskede på den danske venstrefløj.

Denne venstrefløj havde efter »studenteroprøret« i 1968 udviklet sig med en lang række indbyrdes stridende smågrupper og partier, som var under indflydelse af marxisme, maoisme, trotskisme, anarkisme og forskellige radikale modestrømninger. Stemningen på venstrefløjen var ikke for sarte sjæle. Man havde travlt med at bekæmpe, afsløre og afgrænse sig fra hinanden. Resultatet var stadige spaltninger og nye grupper og partier, som bekri-

gede hinanden med side op og side ned af citater fra de forskellige guruer.

En stor del af venstrefløjen havde svært ved at arbejde sammen i den praktiske klassekamp. Hvis man ønskede at gennemføre en bestemt plan, lavede man sin egen komite eller organisation, som straks havde tusind grunde til, hvorfor de andre ikke kunne være med. Man var stort set kun forenet i deres afgrænsning til DKP, som på den anden side heller ikke lagde fingrene imellem.

Selv om mange arbejdere i en periode var aktive på denne venstrefløj, var den i bund og grund et småborgerligt fænomen, som ikke kunne præstere et reelt alternativ for arbejderklassen.

Selv om DKP/ML fra sin stiftelse principielt afviste de forskellige opportunistiske og borgerlige strømninger, var det i praksis ikke upåvirket af de arbejdsmetoder og den tænkemåde, som herskede på den øvrige venstrefløj. DKP/ML er ansvarlig for sine egne handlinger og begrænsninger, men det blev ikke født i en osteklokke.

DKP/ML's venstresekteriske og dogmatiske fejl havde imidlertid også internationale rødder. Fra starten knyttede det sig tæt til den internationale marxistisk-leninistiske bevægelse, som udviklede sig omkring Albanians Arbejders Parti (AAP).

Erfaringerne herfra er i almindelighed positive. Det bidrog til at øge partiets forståelse for marxismen-leninismen og nødvendigheden af at gøre op med revisionismen. Det gav partiet indsigt og viden og hjalp det til at løse problemer i forbindelse med partiets opbygning og deltagelse i den danske klassekamp.

Men på grund af den politiske uerfarenhed hos dets stiftende medlemmer førte det også i vidt omfang til blind overførsel af andres holdninger og dermed en tendens til ikke at tænke selv.

I praksis forblev AAP langt hen ad vejen på godt og ondt et »moderparti« for DKP/ML, selv om det i retfærdighedens navn skal siges, at AAP ikke selv lagde op til denne rolle. Det rigtige marxistisk-leninistiske princip om at forsvare et socialistisk land blev gennem lang tid i praksis til et forsvar for alt, hvad der kom fra Albanien.

Partiet trak generelt set kraftigt på de erfaringer og opfattelser, som herskede i den internationale marxistisk-leninistiske bevægelse, især hos AAP.

Det overtog bl.a. den opfattelse, at en vigtig årsag til, at en række gamle kommunistiske partier udartede, var, at de udviklede sig som massepartier.

Det overtog den tese, at alle reformistiske og revisionistiske partier er »agenter for imperialismen«, at det er principielt forkert at indgå alliancer med disse partier. Og selv om partiet i sine skrifter skelnede mellem top og basis i disse partier, fik det ingen praktisk betydning f.eks. for dets alliancepolitik.

Og partiet overtog endvidere en lang række andre teser, som var almindeligt udbredte i den daværende marxistisk-leninistiske bevægelse.

I Danmark førte disse opfattelser til, at DKP/ML betragtede DKP som et »borgerligt, revisionistisk parti«,¹¹ som var »endeligt degenereret« og fungerede som en slags dobbeltagent for både det danske borgerskab og den sovjetiske »socialimperialisme«.¹²

I DKP/ML's daværende selvforståelse var alle danske kommunister – på nær enkelte undtagelser – fra dets stiftelse samlet i partiet. Man overså helt den store mængde

¹¹) Beretning til DKP/ML's stiftende kongres 30.-31. december 1978, s. 1. (Ikke udgivet)

¹²) For et socialistisk Danmark under proletariatets diktatur. Centralkomiteens beretning til DKP/ML's 2. kongres, december 1981. Forlaget Arbejderen 1981, s. 173-74.

kommunister, som stadig befandt sig i DKP. Fremover gjaldt det blot om at styrke DKP/ML og bekæmpe DKP.

Det rigtige princip om at føre kampen mod revisionismen igennem til enden blev forstået på den måde, at DKP/ML skulle opbygges i »uforsømlig kamp« mod DKP for at reducere dette partis indflydelse blandt masserne og til sidst helt knuse det som politisk parti. Det blev på intet tidspunkt forstået som en proces, hvor også kommunisterne i DKP gjorde op med revisionismen.

På denne måde blev kampen mod revisionismen i Danmark indsnævret og unødigt vanskeligere. DKP/ML forstod ikke dens karakter af en langvarig proces, hvor dannelsen af partiet selv blot var et – om end meget vigtigt – højdepunkt. En lang erkendelsesproces lå forude.

Perioden 1978-1991

Den 1. kongresperiode

Danmarks Kommunistiske Parti (marxister-leninister) blev stiftet af en lille gruppe kommunister på en kongres den 30.-31. december 1978.

Partiet vedtog her sit første program. Sammen med beretningen til kongressen stadfæstede programmet en række vigtige marxistisk-leninistiske principper og rejste kampen mod den moderne revisionisme. Det definerede den danske revolutions karakter og opstillede partiets strategiske mål: at styrte kapitalismen gennem arbejderklassens voldelige revolution, opbygge et socialistisk Danmark under proletariatets diktatur og føre kampen igennem til indførelsen af det klasseløse kommunistiske samfund.

På dette grundlag blev der opstillet en række strategiske og taktiske retningslinjer, som lagde grunden for partiets udvikling i de følgende år.

Den første kongresperiode blev hovedsagelig anvendt til at konsolidere og rodfæste partiet, videreudvikle den politiske linje, optage nye medlemmer og påbegynde en landsudbygning med afdelinger i en række nye byer.

Kun få måneder efter den 1. kongres stiftede partiet sit eget kommunistiske ungdomsforbund, KUF, som stillede sig den opgave at organisere og uddanne nye generationer af danske kommunister.

Og i den efterfølgende tid dannede partiet en række såkaldte »revolutionære masseorganisationer«: Den Revolutionære Fagopposition (RFO), Landbofronten, Marx-

istisk-Leninistiske Studenter (MLS) og Folkefronten mod Krig, Reaktion og Fascisme. Samtidig havde partiet overtaget ledelsen af den allerede eksisterende Kvindefronten, som var den eneste af disse organisationer, som havde reel massebasis.

DKP/ML var fra starten klar over, at det stod over for store opgaver og kun befandt sig i den første fase af partiets opbygning, hvor det centrale var at vinde arbejderklassens fortrop for partiet. Det definerede derfor propagandaen som hovedformen for partiets virksomhed i denne periode. Det var en vigtig opgave at profilere partiet og gøre dets politiske linje bedre kendt i arbejderklassen. I denne sammenhæng spillede ikke mindst partiavisen Arbejderen en vigtig rolle. Allerede i den første kongresperiode lykkedes det at få Arbejderen til at udkomme som ugeavis.

Men partiet indskrænkede sig ikke til propaganda alene. Således hedder det i beretningen til den første kongres:

»Det parti, som vi stifter, vil fra sin første dag være et parti for den revolutionære aktion. Hvis man under påskud af partiets spæde ungdom ville hævde, at den revolutionære handling, den konkrete deltagelse i kampen mod det rådne kapitalistiske og imperialistiske system, først er noget, som hører en »senere fase« til – så vil vi også bestemt afvise dette vrøvl. Proletariatets fortrop vindes afgjort ikke alene gennem skriftlig propaganda, selv om dette er en afgørende vigtig del af partiets virksomhed.«¹³

Denne forståelse af det kommunistiske parti som et handlingens parti er noget, der kendetegnede DKP/ML fra første færd. Det er en af de vigtigste årsager til, at partiet efterhånden overvandt sine børnesygdomme.

---

¹³) Som note 11, s. 30.

Spændingen mellem visse sekteriske positioner og massekampens krav er noget, der præger partiet og driver dets udvikling fremad i de efterfølgende år. I klassekampens konkrete praksis blev kanterne efterhånden slebet af. Partiets fik et stadig bedre greb om den marxistisk-leninistiske teori og udviklede sin evne til at anvende den i praksis.

Den 2. kongres i 1981

I december 1981 afholdt DKP/ML sin 2. kongres. Her gik partiet for alvor i gang med at udvikle en omfattende og konkret politik og taktik for deltagelsen i den danske klassekamp. Den taktiske linje, som blev udstukket på denne kongres, gjaldt med større eller mindre justeringer helt frem til den 5. kongres i 1991. Forståelsen af den 2. kongres og dens beslutninger er derfor afgørende, hvis man ønsker at forstå partiets virke og udvikling op gennem 1980'erne.

I beretningen til den 2. kongres blev der foretaget en detaljeret analyse af den nationale og internationale situation og udvikling. Men analysen bar i høj grad præg af importerede opfattelser – især fra Albanien og Tyskland – af den daværende verdenssituation. Disse opfattelser undervurderede de negative virkninger af revisionismens fremvækst i årene efter SUKP's 20. kongres i 1956. De så ikke, at den revolutionære bevægelse af disse årsager var inde i en langvarig stagnations- og nedgangsperiode. I stedet fokuserede de på enkelte revolutionære udbrud – f.eks. i Mellemerika, Afrika og Sydøstasien – som i virkeligheden var de sidste dønninger af det opsving i den nationale befrielsesbevægelse, som satte ind i årene efter anden verdenskrig.

Ud fra denne vurdering forudsagde partiet ikke alene en skærpelse af klassekampen i løbet af 1980'erne, men

også et kraftigt opsving i den revolutionære bevægelse i samme periode. I beretningen til den 2. kongres gik partiet så langt som til at forudsige »udviklingen af en revolutionær krise, også i vort land i løbet af firserne«. ¹⁴

På dette grundlag blev partiets taktiske og politiske linje udarbejdet. Den 2. kongres vedtog en taktik, som skulle bringe partiet og den danske arbejderklasse i stilling til at tage magten, når den forventede revolutionære krise udviklede sig efter få år.

Kongressen stillede derfor den opgave, at partiet allerede i den kommende kongresperiode, dvs. de næste tre år, skulle bringe sin »linje omfattende til udførelse på alle felter, at udvikle partiet til at blive den faktisk ledende kraft i arbejderklassens og de øvrige arbejdende massers kamp, og udvikle de revolutionære masseorganisationer under partiets ledelse til at blive afgørende inden for deres felt, for at løsrive disse masser fra indflydelse af socialdemokratismen og den moderne revisionismes kløer, og føre dem frem til virkelige kamppositioner imod alle grundlæggende elementer i den borgerlige-socialdemokratiske krisepolitik, i alliancepolitikken med USA-imperialismen og det europæiske monopolborger-skab, NATO og EF osv.« ¹⁵

Det var store ord for et lille parti. Også for store. Partimedlemmerne tog med stor beslutsomhed og energi fat på at føre dem ud i livet. Men selv en nok så stor indsats kan ikke løse de stillede opgaver, hvis de ikke er i overensstemmelse med virkeligheden. Og det viste den efterfølgende tid, at de ikke var.

Partiet fastholdt op igennem 1980'erne, at klassekampen til stadighed skærpedes, selv om forudsigelserne af en eventuel revolutionær krise efterhånden blev skudt i

---

¹⁴) Som note 12, s. 92-93.

¹⁵) Som note 12, s. 10.

baggrunden. Så sent som i beretningen til den 4. kongres i december 1987, hvor massebevægelsen tydeligvis var ved at klinge af, fastholdt partiet, at der var et »stort opsving« ¹⁶ i klassekampen og et »stadig voksende masseopbrud mod venstre«. ¹⁷ Der blev heller ikke på noget senere tidspunkt foretaget en selvkritisk vurdering af de mål, som det havde stillet sig på den 2. kongres, og hvorfor det ikke var lykkedes at indfri dem.

Partiets karakter og masseorganisationerne

DKP/ML blev fra starten opbygget efter de principper, som især Lenin har udviklet. Den demokratiske centralisme blev i partiets vedtægter stadfæstet som dets grundlæggende organisationsprincip. Demokratiske diskussioner, fælles beslutninger, valgte ledelser og kritik og selvkritik blev fremhævet som vigtige principper i partiets vedtægter og kongresberetninger.

Et aktivt indre partiliv med omfattende demokratisk debat, kollektiv udvikling af partiets politik og kommunistisk uddannelse af dets medlemmer har altid været et erklæret mål for partiet. Men inden for disse rammer er der også blev begået en række fejl, som det er vigtigt at lære af og undgå i fremtiden.

Delvis inspireret fra udlandet og delvis som følge af dets analyse af den daværende nationale og internationale situation blevet partiet i begyndelsen opbygget meget snævert og konspiratorisk.

I den gamle diskussion om kadreparti versus masseparti, som havde udviklet sig i den kommunistiske bevægelse siden KAK's tid i 1960'erne, tog DKP/ML fra starten

---

¹⁶) Beretningen til DKP/ML's 4. kongres, december 1987. Dagbladet Arbejderen, 13. januar 1988, s. 5.

¹⁷) Som note 16, Dagbladet Arbejderen, 11. januar 1988, s. 4.

klar stilling. »Partiet er ikke noget »masseparti«... Partiet er et kadreparti«, hed det således i beretningen til dets 2. kongres.¹⁸

I praksis betød det, at partiet ikke alene stillede store politiske og ideologiske krav til sine medlemmer. Det stillede også store krav om »ofre«, »betydelig arbejdsindsats«, »begrænset fritid« og »opdragelse af familien«, som det hed i beretningen til den 2. kongres.¹⁹ Samtidig var det meget striks med medlemmernes livsstil og samlivsformer.

Dannelsen af et system af »revolutionære masseorganisationer« omkring partiet og under dets ledelse må også ses i dette lys.

For partiet selv havde disse organisationer den meget positive betydning, at de satte fokus på den faglige kamp, kvindekampen, fredskampen og andre spørgsmål. Medlemmerne lærte herigennem at koncentrere sig om centrale felter i den praktiske klassekamp og høstede på den måde vigtige erfaringer.

Men samtidig afspejlede de »revolutionære masseorganisationer« en dogmatisk og skematisk anvendelse af det rigtige princip om »partiets ledende rolle« i klassekampen. De tog ikke afsæt i en reel massebevægelse, men var et forsøg på at løse et politisk problem med organisatoriske metoder.

På nær Kvindefronten, som havde reel massebasis og eksisterende allerede før partiets stiftelse, var disse såkaldte »revolutionære masseorganisationer« i virkeligheden topstyrede initiativer, som dannedes oppefra og direkte under partiets ledelse med henblik på at »skabe organiserede bånd til masserne«.

¹⁸) Som note 12, s. 103-104.

¹⁹) Som note 12, s. 105.

Som masseorganisationer var de alt for snævre, fordi de ikke byggede på en reel massebevægelse og på »massernes« egne erfaringer og initiativer. I praksis formåede de dog at samle og organisere en række folk, som ikke opfyldte de stramme optagelsesbetingelser til partiet.

Den oprindelige ide med de »revolutionære masseorganisationer« var, at de skulle udvikle sig med voksende masseopbakning og blive en afgørende kraft inden for hvert deres felt, efterhånden som klassekampen i 1980'erne spidsede til henimod den revolutionære krise, som partiet forudsagde.

I praksis døde de »revolutionære masseorganisationer« ud en efter en i løbet af 1980'erne, uden at det af den grund kom til nogen selvkritisk opsummering i nogen af partiets senere kongresberetninger. Den organisation, der holdt længst ud, var også den, der nød den største opbakning og prestige, nemlig Kvindefronten, som dog til sidst blev offer for den almindelige nedgang i massebevægelsen mod slutningen af årtiet.

»Systemet af revolutionære masseorganisationer omkring partiet«, som det hed i partijargon, smuldrede og døde ud, ikke kun fordi det ikke var i overensstemmelse med situationen i massebevægelsen i 1980'erne, men i lige så høj grad, fordi partiaktivisterne efterhånden gjorde sig dyrekøbte erfaringer med, hvordan man som kommunist skal arbejde og ikke skal arbejde blandt »masserne«.

Spændingen mellem visse sekteriske holdninger og massekampens krav satte sig også igennem her og blev efterhånden løst til partiets fordel. Partiet lærte af sine fejl og voksede med opgaverne.

Holdningen til Socialdemokratiet

Forholdet til Socialdemokratiet har altid været et vanskeligt og ømtåleligt spørgsmål for den danske venstrefløj.

Holdninger lige fra principløs halehæng til frontal kamp har gennem årene kendetegnet venstrefløjens forhold til dansk arbejderbevægelses dominerende parti.

DKP/ML betragtede helt rigtigt reformismen som hovedfaren inden for arbejderbevægelsen. Men samtidig overtog det fra sin spæde start KFML's og KAP's kurs for frontal kamp mod Socialdemokratiet.

Partiet betegnede rigtigt Socialdemokratiet som monopolborgerskabets foretrukne regeringsparti gennem det meste af det 20. århundrede. Det fordømte Socialdemokratiets reformisme og classesamarbejde og foretog en korrekt klasseanalyse af dets topledelse, som gennem sine positioner i fonde og virksomhedsbestyrelser er flettet ind i monopolborgerskabet. Det erkendte endvidere, at der er forskelle mellem top og bund, og at der er forskellige strømninger og modsætninger inden for dette store parti.

Alligevel blev der på intet tidspunkt i DKP/ML's første år gjort forsøg på at udvikle en smidig enhedspolitik, som kunne udnytte disse modsætninger og indgå aktionsenhed med medlemmer af Socialdemokratiet – f.eks. tillidsfolk og lokale faglige ledere – omkring konkrete og afgrænsede spørgsmål, som kunne gavne arbejderklassen. I stedet var det frontal kritik og kamp mod Socialdemokratiet i alle dets afskygninger.

Især i fagbevægelsen bidrog det til at gøre partiets arbejde og bestræbelser for at udvide sin massebasis og indflydelse unødigt vanskeligere. På generalforsamlingerne drejede det sig f.eks. ofte om at fremsætte »revolutionære« synspunkter og resolutionsforslag, som ikke kunne samle bredt, men som havde det ene formål at »afsløre« de socialdemokratiske – og andre – faglige ledere og derved profilere partiet.

Denne linje var helt igennem sekterisk og havde en negativ indvirkning på DKP/ML's udvikling. Lidt efter

lidt blev den blødt op som følge af partiaktivisternes praktiske erfaringer. Men det var først mod slutningen af 1980'erne og ind i 1990'erne, at partiet som sådan begyndte at få greb om dette temmelig afgørende spørgsmål for et kommunistisk parti i Danmark.

DKP/ML udviklede herigennem sin evne til at forbinde en principfast ideologisk og politisk kamp imod socialdemokratismen med en bred vifte af tiltag og en smidig taktik, som kunne understøtte denne kamp og bringe den fremad.

Den faglige kamp

DKP/ML betragter sig selv som arbejderklassens revolutionære parti. Det lagde derfor fra starten et stort arbejde i at udvikle den revolutionære linje i arbejder- og fagbevægelsen. Det forsøgte fra første færd at knytte organiserede bånd til arbejderklassen og optage bevidste arbejdere i partiet.

Partiet rettede samtidig en berettiget og forfriskende kritik mod pamperiet i den eksisterende socialdemokratiske fagbevægelse. Det genopfriskede den leninistiske tese om arbejderaristokratiet – og dets forgrening i fagbureaukratiet – som det sociale grundlag for opportunisten i arbejderbevægelsen. Det pegede rigtigt på LO's korporative træk og LO-toppens indvoksen i det kapitalistiske statsapparat.

Men partiet kammede ofte over i sin kritik. I dets første år blev fagforeningerne ofte i flæng betegnet som reaktionære. Der blev ikke skelnet mellem de faglige ledere på de forskellige niveauer. Ikke sjældent blev progressive faglige ledere, som ikke delte partiets opfattelser, hængt ud som bureaukrater og arbejderaristokrater.

Med dette udgangspunkt blev parolen om at »gøre fagforeningerne til kamporganisationer« også afvist af

partiet på daværende tidspunkt. Begrundelsen var, at det blot var et snedigt revisionistisk forsøg på at revaske de reaktionære fagforeninger og ledere, og at det i øvrigt slet ikke kunne lade sig gøre, eftersom de allerede var indvokset i statsapparatet.

Inspireret af erfaringer fra Kominterns tid og fra Tyskland i 1970'erne tog DKP/ML initiativ til at stifte den Revolutionære Fagopposition, RFO. RFO blev defineret som en revolutionær organisering af arbejderklassen, der samlede på tværs af faglige skel og arbejdede både inden og uden for de eksisterende fagforeninger. Det indebar på ingen måde, at folk skulle melde sig ud af fagforeningerne. Tværtimod. Men i den første periode foregik arbejdet med RFO ikke desto mindre hovedsagelig uden for fagforeningerne.

Det var på ingen måde forkert af partiet, at det tog initiativ til at samle den progressive opposition på tværs af de faglige skel. Det var og er en vigtig opgave for kommunister, at de bidrager til at organisere modstanden mod den herskende klassekampslinje i fagbevægelsen. En forudsætning for at udvikle denne linje er, at man har en platform, hvorfra man kan tage initiativer på trods af fagtoppens modstand. Problemet med RFO var den måde, det blev gjort på.

Som taktik og organisationsform for den revolutionære fagbevægelse var RFO sekterisk og forfejlet. Den tog ikke afsæt i de spørgsmål, som rørte sig i den oppositionelle bevægelse. Og den byggede heller ikke på arbejderklassens egne erfaringer og initiativ, men var et forsøg på at presse et program og en organisation igennem ovenfra.

I RFO's grundlag stod der bl.a., at organisationen støttede socialismens opbygning i Albanien, tog afstand fra både NATO og Warszawa-pagten og vendte sig mod den kinesiske og sovjetiske »socialimperialisme«.²⁰ Det

var langt ude for en faglig opposition på klassekampens daværende udviklingsniveau. I praksis lykkedes det da også kun at organisere ganske få kræfter i RFO, og mange progressive arbejdere så med skepsis på den.

På sin 3. kongres i januar 1985 understregede partiet, at dets faglige arbejde fremover hovedsagelig skulle foregå inden for de eksisterende fagforeninger. Selv om det stadig forfægtede RFO som organisation, visnede den i praksis bort omkring samme tid. Nye organisations- og kampformer stillede sig i forgrunden.

Trods den forfejlede RFO-taktik opnåede medlemmer af DKP/ML i løbet af 1980'erne en voksende indflydelse i arbejderbevægelsen. Lokalt tog eller gik partiet med i mange konkrete initiativer, som knyttede dets bånd til oppositionelle kræfter i fagbevægelsen. Ikke mindst dets deltagelse i støtteambejdet for havnearbejderne i 1982-83²¹ og de engelske minearbejdere i 1984-85²² og i arbejdsledelsesbevægelsen i 1984-85 var et vigtigt skridt i denne retning. Dette viste sig allerede under folkestrejkerne i 1985,²³ hvor partiet enkelte steder spillede en vigtig rolle i strejkebevægelsen.

---

²⁰) Programgrundlag og love. Den Revolutionære Fagopposition, oktober 1980, s. 18-22. Handlingsprogram for Den Revolutionære Fagopposition. RFO, oktober 1980, s. 11-12.

²¹) Havnearbejdernes næsten tre måneder lange strejke i 1982-83 var en vigtig principiel kamp imod den daværende regerings angreb på dagpengereetten. I takt med strejkens udvikling blev der dannet en stor solidaritetsbevægelse, som rakte dybt ind i såvel de offentligt som privat ansattes fagforeninger.

²²) De engelske minearbejderes månedlange strejke mod regeringens planer om at lukke et stort antal kulminer var en af de vigtigste internationale arbejdskampe i første halvdel af 1980'erne.

²³) Folkestrejkerne brød ud, efter at arbejderne i 1985 havde forkastet forslaget til nye overenskomster. De udviklede sig til den største begivenhed i klassekampen siden anden verdenskrig og nød stor sympati og opbakning i den øvrige befolkning. *(noten fortsættes næste side)*

Derimod havde partiet stadig svært ved at få tilsvarende indflydelse og poster inden for den organiserede fagbevægelse. Det hang blandt andet sammen med dets snævre alliance- og enhedspolitik. Inden for fagbevægelsen fulgte det en taktik for at være »opposition i oppositionen«, hvad der i praksis ville sige opposition til venstrefløjens og især DKP's opposition til den herskende socialdemokratiske linje. Denne taktik lagde store hindringer i vejen for skabelse af de nødvendige og brede alliancer med andre oppositionelle kræfter og bidrog dermed til at isolerede partiet unødigt.

Først i slutningen af 1980'erne, da arbejderklassens strejker og massebevægelse var inde i en ebbe, begyndte partiet at få et rigtigt greb om det faglige enhedsarbejde.

Alliance- og enhedspolitik

En rigtig alliance- og enhedspolitik er alfa og omega, hvis det skal lykkes kommunisterne at løse deres kort- og langsigtede opgaver. En sådan politik bygger på en række principper, som udmøntes forskelligt i overensstemmelse med den konkrete situation.

Den taktik, som DKP/ML har i slutningen af 1990'erne, kan derfor ikke være den samme som i begyndelsen af 1980'erne. Alligevel må man konstatere, at partiet til at begynde med havde en yderst indskrænket opfattelse af muligheden for alliancer og aktionsenhed med andre kræfter.

I partiets daværende selvopfattelse eksisterede der en forenet front af fascistiske, borgerlige, reformistiske og revisionistiske partier, som alle havde rottet sig sammen imod det revolutionære DKP/ML.

---

²³⁾ Gennem strejker, blokader og store demonstrationer blev Danmark sat i stå i flere dage. De blev først afblæst, da fagtoppen faldt arbejderne i ryggen og indgik et elendigt kompromis, som slet ikke afspejlede den store styrke, som bevægelsen havde opnået.

I beretningen til den 2. kongres hedder det således: »De to antagonistiske hovedklasser, som står over for hinanden i det kapitalistiske Danmark..., grupperer omkring sig forskellige allierede klasser og lag. På det partipolitiske plan udmønter dette sig i modsætningen mellem samtlige borgerskabets partier og agentpartier, samtlige fascistiske, reaktionære, åbent borgerlige, reformistiske og revisionistiske partier, og på den anden side DKP/ML.«²⁴

Denne front af »samtlige borgerskabets partier og agentpartier« måtte afsløres og bekæmpes »frontalt«. Og det var derfor principielt forkert at alliere sig og gå i aktionsenhed med nogen af disse partier, indbefattet DKP og venstrefløjens øvrige partier.

Selv om det naturligvis var rigtigt, at man ikke kan alliere sig med f.eks. fascistiske partier, så svarede denne linje ikke til den lære, som Lenin drog af de russiske kommunisters arbejde:

»Man kan kun besejre en stærkere modstander med den største kraftanspændelse og med en **ubetinget** yderst omhyggelig, velovervejet, forsigtig og behændig udnyttelse såvel af enhver, selv den mindste »revne« mellem fjenderne, enhver interesse modsætning mellem bourgeoisiet i de forskellige lande, mellem de forskellige grupper eller arter af bourgeoisie i det enkelte land – som af enhver, selv den mindste, mulighed for at skaffe sig en forbundsfælle af massekarakter, lad forbundsfællen så være nok så midlertidig, vaklende, usikker, utilforlidelig og betinget. Den, som ikke har forstået dette, har ikke forstået et gran af marxismen og af den videnskabelige nutidige socialisme **overhovedet**.«²⁵

---

²⁴⁾ Som note 12, s. 77.

²⁵⁾ V.I. Lenin: »Venstre«-kommunismen – en børnesygdom. Forlaget Tiden 1970, s. 59.

DKP/ML udelukkede dog ikke enhedsinitiativer med enkeltmedlemmer af venstrefløjens partier. Men det afviste udtrykkeligt, at en sådan enhed kunne foregå omkring konkrete spørgsmål, hvorom der var enighed, hvis man samtidig skulle se bort fra de principielle spørgsmål, som der var uenighed om. Denne holdning var i stik modstrid med de leninistiske principper for kommunistisk enheds- og alliancepolitik.

I praksis betød det, at f.eks. medlemmer af DKP kun kunne deltage i et enhedssamarbejde med DKP/ML, hvis de samtidig vendte sig imod grundlæggende elementer i deres partis egen politik. Således blev det fra DKP/ML's 2. kongres forkyndt, at partiet ikke kunne gå sammen med andre kræfter til støtte for befrielsesbevægelsen i El Salvador under parolen »USA ud af El Salvador«, hvis man ikke samtidig rejste paroler mod den sovjetiske »social-imperialisme«.²⁶

I teorien var det udtryk for en utrolig sammenblanding af strategiske og taktiske spørgsmål. I praksis var det ekstremt sekterisk og bidrog til at isolere partiet og bringe det unødigt mange fjender og skeptikere på venstrefløjen.

Opbygningen af de selvstændige »revolutionære masseorganisationer« må også ses i dette lys. Her allierede partiet sig »på organiseret vis« med ægte revolutionære og anti-imperialister, der godkendte partiets ledende rolle og dets programmatisk mål. Det var bl.a. derfor, at ikke alene kampen for et socialistisk Danmark, men også støtten til det socialistiske Albanien og kampen mod den sovjetiske og kinesiske »socialimperialisme« var indskrevet i RFO's grundlag.

DKP/ML kunne ikke have overlevet og udviklet sig, hvis det ikke havde kastet disse sekteriske holdninger af

---

²⁶) Som note 12, s. 149.

sig. Partiets historie i 1980'erne er også historien om, hvordan det lidt efter lidt får justeret sin alliance- og enhedspolitik. Og endnu engang er det erfaringen fra arbejdet i massebevægelsen og ikke mindst i fagbevægelsen, der trænger sig på.

I slutningen af 1980'erne havde partiet fået slebet de værste kanter af og overvundet de værste børnesygdomme også på dette område.

Strategi og taktik

Et af de centrale spørgsmål, som altid har adskilt DKP/ML fra DKP, efter at revisionismen gjorde sit indtog, er dets strategiske og taktiske tænkning. Udviklingen af en rigtig strategi og taktik er en forudsætning for, at kommunisterne kan gribe ind i klassekampen og nærme sig deres langsigtede mål. Strategien drejer sig om den overordnede plan for revolutionens forberedelse og gennemførelse. Taktikken er strategiens udmøntning i konkrete situationer og perioder af kortere varighed.

DKP udviklede i løbet af 1960'erne og 1970'erne sin strategiske og taktiske tænkning, som i 1976 kulminerede med vedtagelsen af et program for et såkaldt »anti-monopolistisk demokrati«. Det var den mest omfattende og sammenhængende strategi, som den kommunistiske bevægelse i Danmark havde udviklet siden sin stiftelse i 1919.

Denne strategi forudsagde en særlig, obligatorisk fase inden overgangen til socialisme. Denne fase var det anti-monopolistiske demokrati, en statsform, som markerede »et brud på statsmonopolismen og storkapitalens magt«, men som endnu ikke socialistisk. Forudsætningen for at nå frem hertil var, at kommunisterne i alliance med andre anti-monopolistiske kræfter havde opnået et flertal i Folketinget og dannet en regering, som med støtte i be-

folkningsflertallet begyndte at fravryste monopolerne deres magt. Programmet åbnede op for en senere fredelig overgang til socialismen.

DKP forudsagde, at en sådan udvikling kunne finde sted, uden at imperialismen greb ind. Den styrke, som den socialistiske lejr med Sovjet i spidsen havde opnået, skulle være en garant for dette. Som tiden viste, var det en klar undervurdering af imperialismens daværende styrke og resurser og en tilsvarende overvurdering af Sovjet og Østblokken.

DKP/ML vendte sig med rette mod ideen bag dette anti-monopolistiske demokrati. Det kritiserede den fejl-vurdering af imperialismens styrke og statens klassekarakter, som lå til grund for dette program. Det kritiserede endvidere, at denne strategi hele tiden kom til at pege i retning af et samarbejde med den socialdemokratiske ledelse, som forlængst var gået over på borgerskabets side. Og endelig kritiserede det, at den ensidige satsen på et parlamentarisk flertal i realiteten betød, at massebevægelsen blev spændt for den parlamentariske vogn, hvad der var en farlig indsnævring af dens muligheder og perspektiver.

DKP/ML har ingen grund til at fortryde denne kritik. Men i sin iver efter at »afsløre« DKP overså det de positive elementer, som fandtes i den strategi, som udvikledes fra 1960'erne og fremefter. Med den danske kapitalismes udvikling til statsmonopolkapitalisme i årene efter anden verdenskrig åbnede der sig muligheder for bredere alliancer i kampen mod kapitalismen. Folkebevægelsen mod EF, der blev dannet under kraftig inspiration fra DKP, er et eksempel herpå.

Perspektivet med en anti-monopolistisk alliance var derfor ikke i sig selv forkert. Det skulle blot arbejdes ind i en revolutionær strategi.

DKP/ML gik i stedet i gang med at udvikle sin egen strategiske og taktiske tænkning. I partiets egen selvforståelse havde det allerede ved sin 2. kongres udviklet en alsidig strategi og taktik for en revolutionær vej ud af krisen. Den gik ud på at udløse masseaktioner, massebevægelser og massestrejker, som skulle munde ud i en revolutionær situation, hvor arbejderklassen tager magten gennem en voldelig revolution og under partiets ledelse. De revolutionære masseorganisationer under partiets ledelse havde deres helt særlige og vigtige rolle i denne strategi.

På mange måder var det en utilstrækkelig strategisk plan. Den gav ikke nærmere anvisninger på, hvordan man bringer arbejderklassen og dens allierede frem til de revolutionære positioner, som er nødvendige, for at revolutionen kan sejre. Og den løste ikke den stillede opgave med at bringe partiet i kontakt med og i spidsen for massebevægelsen.

Det er først omkring den 3. kongres og især på den 4. kongres i 1987, at denne strategi og taktik begynder at blive bundet sammen til en helhed. Her lanceres ideen om »den brede front mod krise, krig og reaktion«. Den præsenteres som en slags fronternes front, en »fælles politisk platform for bevægelserne« og en landsdækkende »samling af deres kræfter« med »udvikling af nye, mere militante masseorganisationer«.²⁷

Skabelsen af den brede front betragtes dog ikke som en umiddelbar opgave, men som en »langsigtet og strategisk proces«.²⁸ Partiet stiller sig derfor den opgave at for-

---

²⁷) Bevægelsesernes krise og den brede front. Kongresudvalget. Kongres-ekstra nr. 2, 16.11.87, s. 4. Kongresekstra var et internt debatblad for partiets medlemmer, som udkom i perioden op til kongressen.

²⁸) Som note 27, s. 4.

berede de nødvendige betingelser for dannelse af fronten. Men i praksis løber bestræbelserne ud i sandet.

Denne diskussion om at skabe en bred front er endnu et eksempel på, hvordan partiet forsøgte at løse et politisk problem – styrkelsen af massebevægelsen – ovenfra og med organisatoriske metoder.

Dannelsen af en bred folkelig front i form af en samlet organisation er afgjort en mulighed, som kommunisterne må overveje i forbindelse med forberedelsen og tilnærmelsen til revolutionen. Ganske som en særlig fase med en folkevalgt regering kan være det under bestemte betingelser.

Men det er udtryk for skematisme i den strategiske tænkning at betragte dannelsen af en bred frontorganisation med de nævnte karakteristika som en obligatorisk del af forberedelsen og tilnærmelsen til den socialistiske revolution.

Både en bred front og et parlamentarisk flertal er muligheder, som kommunisterne må operere med i deres tænkning, men det er antidialektisk på forhånd og langt før den revolutionære overgang at lægge sig fast på en bestemt form. Det udelukker andre typer alliancer og organisationsformer, som massebevægelsens udvikling kan stille på dagsordenen.

Kampen mod EF

DKP/ML har altid været modstander af EF (EU), som det betragter som Monopolernes Forenede Europa, der bliver opbygget på folkenes og nationernes bekostning. Partiet støttede derfor fra sin start kampen for at få Danmark ud af EF og lagde en vigtig del af sit arbejde i EF-modstanden.

Partiet havde derimod i de første år et noget ambivalent forhold til Folkebevægelsen mod EF. Det kan delvis forklares ved opportunisten hos nogen af dens davæ-

rende ledere. Men det skyldes først og fremmest partiets egen sekteriske linje, som vendte sig mod alt, der bare lugtede af DKP, og som ikke tog hensyn til, at det ofte kan være nødvendigt at nærme sig det langsigtede mål skridt for skridt med handlingsparoler, der passer til situationens krav og opgaver.

Således hed det i beretningen til DKP/ML's 1. kongres, at »Folkebevægelsen mod EF har vist sig at være en tilhængerorganisation, som er spændt for DKP's anti-monopolistiske strategi.«²⁹

Den 2. kongres i 1982 fortsatte i samme spor: »Imidlertid manipuleres modstanden først og fremmest af den opportunistiske organisation Folkebevægelsen mod EF, som kontrolleres af DKP, og som ikke på noget tidspunkt har ført eller vil føre en militant og konsekvent kamp imod Danmarks medlemskab af monopolernes EF.«³⁰

På den 3. kongres i 1985 var tonen mere dæmpet, men Folkebevægelsen mod EF blev alligevel betegnet »som en parlamentarisk koalition af småborgerlige og revisionistiske partier og fraktioner«. Samtidig anså partiet det for »nødvendigt at finde andre og nye former for udløsningen af masseinitiativet mod EF, såfremt denne kamp skal krones med held.«³¹

Som konsekvens af denne linje dannede partiet så sent som i 1986 ved folkeafstemningen om Unionspakken, der åbnede op for det indre marked, sine egne Ud af EF-komiteer, som rejste kravet om en ny afstemning om dansk medlemskab af EF. Dette skete som en reaktion på, at Folkebevægelsens ledelse ikke ville rejse dette krav op til afstemningen. Men det var en helt forkert taktik un-

²⁹) Som note 11, s. 28

³⁰) Som note 12, s. 85.

³¹) For en revolutionær vej ud af krisen. Centralkomiteens beretning til DKP/ML's 3. kongres, januar 1985. Forlaget Arbejderen 1985, s. 62.

der de givne betingelser. Alligevel opsummerede partiet på sin 4. kongres året efter:

»Folkebevægelsen mod EF undlod at gennemføre en kampagne mod EF som sådan og for Danmarks udtræden. I realiteten spillede Folkebevægelsen herved unionstilhængernes spil. Den konsekvente linje repræsenteredes af Ud af EF-komiteerne, som gennemførte en omfattende nej-kampagne, som mobiliserede nye modstandskræfter.«³²

I virkeligheden bidrog DKP/ML til at splitte bevægelsen og forstod ikke, at netop kampen for et Nej til Unionspakken kunne mobilisere nye kræfter til efterfølgende at rejse kravet om udtræden af EF. Det sammenblandede også her taktiske og strategiske spørgsmål. I den forbindelse skal det dog medgives, at meldingerne fra nogle af Folkebevægelsens daværende ledere, som senere forlod organisationen, skabte stor usikkerhed om, hvorvidt dansk udtræden af EF stadig var bevægelsens mål.

Midt i al denne forvirring og sekterisme arbejdede medlemmer af DKP/ML helt fra starten aktivt og loyalt i Folkebevægelsen mod EF. Stadig flere partimedlemmer meldte sig på eget initiativ eller på partiledelsens anbefaling ind. Og fra slutningen af 1980'erne lagde partiet hele sin EF/EU-modstand i Folkebevægelsens regi. Siden har det bevidst og loyalt arbejdet for at styrke Folkebevægelsen som en bred organisation og gøre den til centrum for den konsekvente EF/EU-modstand.

Det tog mange år for DKP/ML at overvinde sine børnesygdomme på dette område. Men til gengæld har det gjort partiet fast i sin overbevisning om, at dette er den eneste vej fremad.

En ihærdig indsats i klassekampen

DKP/ML's deltagelse i de forskellige massebevægelser, som prægede tiden frem til 1985, er ikke fri for modsætninger. På den ene side satte visse sekteriske positioner og en snæver enheds- og alliancepolitik ofte partiet ud på en sidelinje. På den anden side var partiet i stand til selv at rejse store og vigtige bevægelser.

I starten af 1980'erne arrangerede partiet gennem Kvindefronten de årlige kvindefestivaler, som med titusinder af deltagere blev vigtige begivenheder for kvindekampen. Senere var partiet initiativtager til 8. Marts Bevægelsen, som fastholdt kvindernes internationale kampdag selv under den almindelige nedtur for kvindebevægelsen i slutningen af årtiet.

I 1983 var partiet sammen med Kommunistisk Ungdomsforbund vært for den 6. internationale ungdomslejr i Roskilde, som samlede 1.200 unge fra flere kontinenter og det meste af Europa.

Partiet havde med sin linje svært ved at komme ind i centrum af den omfattende fredsbevægelse, som udviklede sig gennem den første halvdel af 1980'erne. Men det deltog overalt aktivt i demonstrationer og aktiviteter. Og det var en afgørende kraft i udløsningen af den vigtige basebevægelse, som udviklede sig mod de baser i Jylland, som i henhold til de såkaldte forstærkningsaftaler skulle modtage amerikanske og andre NATO-styrker i en krisituation.

Partiet spillede en positiv og aktiv rolle i det omfattende faglige solidaritetsarbejde, som i første halvdel af 1980'erne udviklede sig til støtte for strejkende arbejdere, især med havnearbejderne og de engelske minearbejdere. Og partiet var fra første færd med til at bygge den arbejdsløshedsbevægelse op, som toppede midt i 1980'erne.

³²) Som note 16. Dagbladet Arbejderen, 18. januar 1988, s. 5.

Tro mod sine internationalistiske forpligtelser lagde partiet mange kræfter i det internationale solidaritetsarbejde. Det var især meget aktiv i støtten til det palæstinensiske, azaniske, tyrkiske og kurdiske folk, hvor det var med til at organisere demonstrationer, støttefester og andre aktiviteter. Det lavede også et stort og aktivt solidaritetsarbejde med det socialistiske Albanien, navnlig gennem Venskabsforeningen Danmark-Albanien.

Partiet stod op gennem 1980'erne bag et bredt anlagt kulturarbejde, som især omkring tidsskriftet Kulturkampen samlede et stort antal progressive og socialistiske kunstnere inden for mange af kunstens områder. Landskendte kunstnere som John Max Pedersen, Annisette og Thomas Koppel spillede en vigtig rolle i dette arbejde.

Partiets spillede endvidere en meget aktiv rolle i organiseringen af den voksende bevægelse mod den fremspirende racisme og fascisme. Det stod bag eller deltog i mange komiteer, møder, aktioner og demonstrationer rundt om i landet. Det var også en af hovedkræfterne bag den store folkefest på Blågårdsplads i København i 1985, som samlede 20.000 mennesker for at fejre 40-året for Danmarks befrielse i 1945 og advare mod fascismens fare.

Hele denne omfattende indsats i arbejderbevægelsen og de folkelige bevægelser var en meget stor mundfuld for et parti af DKP/ML's størrelse. Men betydningen af denne indsats er helt central, når man skal forstå partiets egen udvikling. Massearbejdet hærdede dets medlemmer og gav partiet som helhed en uvurderlig rigdom af nye erfaringer. På denne grundlag blev partiets taktiske linje justeret i overensstemmelse med den konkrete situation. Og det bidrog afgørende til at øge partiets evne til at anvende den marxistisk-leninistiske teori i konkret praksis. Og samtidig aftvang det respekt og sympati blandt stadig bredere kredse.

Dagbladet Arbejderen

Et helt særligt kapitel i partiets historie gennem 1980'erne er Dagbladet Arbejderen. Den 1. september 1982 begyndte partiets avis at udkomme dagligt. Og i de kommende år voksede sideantallet og kvaliteten, hvad der affødte et begrænset, men dog stigende antal abonnenter og læsere. Ved vigtige begivenheder i klassekampen – f.eks. under havnearbejdernes strejke, folkestrejkerne i 1985 eller kampene i Ryesgade i 1986 – blev Dagbladet Arbejderen fordelt i et meget stort antal eksemplarer, hvad der spillede en ikke uvigtig rolle med hensyn til pålidelig information under disse konflikter.

Udsendelsen af Dagbladet Arbejderen var en kraftanstrengelse uden lige for et lille parti som DKP/ML. Dag ud og dag ind sled snesevis af medlemmer og sympatisører på redaktion, trykkeri og distribution for at sikre, at avisen kom ud. Politisk set var det en meget dristig, men ikke desto mindre rigtig satsning. Det viste sig klart efter 1991, da avisen blev det eneste dagblad til venstre for Aktuelt. Også Dagbladet Arbejderen var med til at placere DKP/ML stadig stærkere på venstrefløjen og i de folkelige bevægelser.

Den parlamentariske kamp

DKP/ML har altid betragtet massebevægelsen som det vigtigste kampfelt. Samtidig har det erkendt, at det parlamentariske arbejde spiller en særlig rolle i et land med Danmarks traditioner. Det har derfor til stadighed forsøgt at udvikle en taktisk linje, som kan sætte kommunisterne i stand til også at beherske dette vigtige kampfelt. Men det har ikke været uden problemer.

I partiets første spæde år var spørgsmålet ikke aktuelt. I denne periode anbefalede partiet at boykotte både folke-

tings- og kommunalvalg. Men i begyndelsen af 1980'erne vurderede partiet, at det parlamentariske arbejde nu også var en opgave, som måtte løses. Derfor stillede det for første gang selvstændigt op ved folketingsvalget i januar 1984.

DKP/ML var bevidst om, at det ikke havde en reel chance for at blive valgt ind. Men det ønskede at bruge valget til at profilere partiet. Det stillede derfor op under parolen »Vælg en revolutionær vej ud af krisen« og lagde ikke skjul på, at det afviste den fredelige vej til socialismen og kæmpede for et socialistisk Danmark under proletariatets diktatur. Dette blev af pressen benyttet som en kærkommen lejlighed til at rejse en omfattende hetz mod partiet.

Valgresultatet var pobert. Partiet fik under 1.000 stemmer. Selv om den efterfølgende kongres udtalte, at det ikke var nogen katastrofe for partiet, var det dog langtfra nogen succes. Godt nok blev partiet profileret og kendt i den brede offentlighed, men ikke nødvendigvis for det gode. Partiet var med sine overordnede paroler ikke i stand til at præsentere sig som et reelt alternativ for arbejderklassen. Det afspejlede sig i valgresultatet. Internt i partiet gav det anledning til forvirring og modløshed. Og blandt partiets sympatisører skabte det en negativ situation.

Efter folketingsvalget i 1984 rettede DKP/ML henvendelse til Fælles Kurs, KAP og andre om at etablere en »Rød Valgalliance«, der kunne sikre et stærkere parlamentarisk alternativ på en kampplatform. Initiativet skulle være åbent for organisationer, grupper og enkeltpersoner, der kunne tilslutte sig en sådan platform. Men initiativet løb ud i sandet, da både Fælles Kurs Klubben og KAP sagde fra.

Trods erfaringerne fra det foregående valg besluttede partiet i denne situation, at det atter ville ud og samle

underskrifter med henblik på en ny soloopstilling. Ved valget i september 1987 var DKP/ML igen opstillingsberettiget. Selv om partiet her stillede op med et noget bredere og mere dagsaktuelt program, blev resultatet endnu en gang under 1.000 stemmer.

Set i historiens lys var DKP/ML's selvstændige opstilling to gange i 1980'erne afgjort en fejl. Det var en alt for stor opgave for et så lille parti. Det var samtidig med til at fastlåse opsplittningen på en allerede splittet venstrefløj. Og det gav langtfra resultater, som kunne måle sig med den meget store indsats, som blev gjort for at indsamle underskrifter og markere sig i valgkampen.

DKP/ML erkendte på sin 4. kongres tre måneder efter valget i 1987, at det var nødvendigt at finde nye former for opstilling, som kunne sikre et revolutionært alternativ på den parlamentariske arena.

Partiet kunne her bl.a. bygge på erfaringerne fra kommunevalget i november 1985, hvor det i flere byer deltog i lokale lister sammen med andre kræfter. Selv om det hverken her eller ved det efterfølgende kommunevalg i 1989 lykkedes at få valgt repræsentanter for disse lister, formåede de dog at opnå støtte langt uden for partiets normale støttekreds.

På grundlag af alle disse erfaringer satte partiet på sin 4. kongres i december 1987 derfor atter »skabelsen af en »Rød valgalliance« af marxister-leninister, uafhængige socialister og andre, der repræsenterer den kæmpende fagbevægelse og den brede front mod krise, krig og reaktion, på dagsordenen«.³³

Det var en tilsvarende ide, som førte til dannelsen af Enhedslisten kort tid efter, dvs. før den begyndte at udvikle sig i retning af et egentligt parti. I den situation stil-

³³) Som note 16. Dagbladet Arbejderen, 21. januar 1988, s. 1.

lede DKP/ML sine overvejelser om en Rød Valgalliance i bero og søgte efter nogen overvejelse og kritik optagelse i Enhedslisten i 1989. Men grundet en række reformistiske positioner i Enhedslisten og bestræbelserne på at omforme den fra et forbund af forskellige kræfter til et egentligt parti levede ideen om en Rød Valgalliance videre i DKP/ML's parlamentariske tænkning.

Status over perioden 1978-91

Gennem 1980'erne voksede DKP/ML, både i indflydelse og medlemstal. Dog ikke så hurtigt, som partiet selv anså for muligt og nødvendigt. Partiet var stadig et lille parti. Og mod slutningen af årtiet faldt tilgangen til partiet, og det trådte i den forstand reelt ind i en stagnationsperiode. Men det var en tid, der var præget af en markant ebbe i klassekampen, og hvor den gamle venstrefløj i almindelighed blev kraftigt formindsket.

Partiets stadig bedre greb om den marxistisk-leninistiske teori og dets vedholdende og aktive deltagelse i klassekampen og massebevægelsen gjorde sammen med en række andre faktorer, at det holdt stand over for den almindelige afmatning og de kontrarevolutionære skyer, som tårnede op i horisonten. Den faste og videnskabeligt funderede overbevisning om, at efter ebbe kommer flod, fik partimedlemmerne til at stå fast også i denne svære situation. Partiet blev ikke revet med i den almindelige nedtur.

I forhold til den øvrige venstrefløj stod DKP/ML omkring 1990 stærkere og med større indflydelse end nogensinde før. Antallet af partimedlemmer med tillidsposter i forskellige organisationer var vokset, og partiet stod nu som udgiver af det eneste socialistiske dagblad i Danmark. Partiet var i gang med at lægge sine børnesygdomme bag sig og befri sig for de værste rester af små-

gruppevæsen. Trods fejl og begrænsninger – især i begyndelsen af årtiet – havde dets ihærdighed og revolutionære optimisme givet resultater.

Partiet stod nu bedre rustet end tidligere til at spille en ledende rolle på venstrefløj og tage fat på de nye opgaver, som rejste sig i 1990'erne. Men det skulle blive et årti, som startede på en uventet og højest ubehagelig måde, som gav nye erfaringer og banede vej for ny erkendelse.

Årene efter 1991

Sovjets og Østeuropas sammenbrud

I 1989-91 brød socialismen definitivt sammen i Sovjet og Østeuropa. Kontrarevolutionens sejr var en kendsgerning.

Dette sørgelige endeligt var ikke kun et resultat af Gorbatsjovs højrekurs efter 1985,³⁴ men havde rødder helt tilbage til Hrustjov og SUKP's 20. partikongres i 1956. I en langstrakt historisk proces, som udviklede sig i zigzag gennem forskellige etaper, blev resultaterne af den socialistiske opbygning lidt efter lidt undergravet.

Udefra lagde imperialismen en alsidig økonomisk og militær ring om de socialistiske lande med oprustning, atompression og ideologisk aggression, mens revisionisterne indefra underminerede arbejderklassens parti og statsmagt. Hvad imperialisterne ikke selv kunne gøre udefra, gjorde de moderne revisionister indefra.

I løbet af denne langvarige proces skabtes efterhånden de kontrarevolutionære klassekræfter, som fuldbyrdede tragedien. De kommunister, som fra deres positioner i partiet og staten forsøgte at træde op imod kontrarevolutionen i dens sidste fase, stod magtesløse. De havde ingen massebevægelse at bygge på.

Arbejderklassen, som var den eneste kraft, der kunne have stoppet udviklingen, havde forlængst mistet sin ledende rolle i samfundet. Bureaukrati, magtmisbrug, øko-

---

³⁴) Gorbatsjov blev valgt som generalsekretær for Sovjetunionens Kommunistiske Parti i 1985. Under paroler om Glasnost (åbenhed) og Perestrojka (omstrukturering) indledte han en proces, som i december 1991 førte til Sovjets totale opløsning.

nomisk stagnation og uopfyldte behov havde ikke alene svækket dens tiltro til det herskende system, men også dens entusiasme og revolutionære glød. Den stod nu politisk og ideologisk afvæbnet. I bedste fald forholdt den sig passivt. I værste fald lod den sig rive med af den kontrarevolutionære bølge, som pyntede sig med demokratiets lånte fjer.

Også Albanien, som indtil da havde holdt socialismens fane højt, brød ynkeligt sammen.

Socialismens endelige sammenbrud førte til en katastrofal økonomisk og social nedtur i alle disse lande, hvor kapitalismen hurtigt viste nogle af sine mest barbariske træk. Og på verdensplan gav det stødet til en hidtil uset kontrarevolutionær offensiv mod folkene og alt, hvad der bare lugtede af fremskridt, socialisme og revolution.

I centrum for denne offensiv stod endnu engang verdensimperialismen med USA i spidsen. Den havde forbigående sejret i sit langvarige historiske livtag med den fremvoksende socialisme. Den strategi, som var blevet lagt efter anden verdenskrig, havde båret frugt. Den amerikanske præsident proklamerede sejsikkert og arrogant en ny imperialistisk verdensorden, mens han lod sin højteknologiske hær myrde løs på det irakiske folk.

Overalt var den folkelige, demokratiske og revolutionære bevægelse i defensiven. Overalt gled socialister og andre revolutionære over i passivitet eller opgav helt deres hidtidige standpunkter. Overalt bredte modløsheden og forvirringen sig.

Midt i denne dramatiske og omskiftelige situation afholdt DKP/ML sin 5. kongres.

Den 5. kongres i 1991

DKP/ML's 5. kongres trådte sammen i begyndelsen af januar 1991. På det tidspunkt var Østeuropa – på nær

Albanien – allerede faldet og Sovjet befandt sig i sine sidste krampetrækninger. Det var et kritisk øjeblik i historien. Kongressens beslutninger kunne blive afgørende for partiets egen overlevelse.

I beretningen blev der foretaget en analyse af de begivenheder, som udviklede sig lige uden for kongressens vinduer. I bakspejlet kan man se, at partiet i almindelighed havde en meget præcis og rigtig forståelse af situationen.

Beretningen kendetegnede situationen som præget af en »forstærket offensiv fra reaktionens side«, som var ledsaget af en anti-kommunistisk kampagne »uden fortilfælde i historien«.³⁵

Visse positive tendenser i den daværende udvikling blev dog stærkt overdrevet. Det gjaldt især vurderingen af udviklingen i Østeuropa samt nogle angivelige »nye muligheder for at forsvare den nationale suverænitet og uafhængighed, for at styrke demokrati og menneskerettigheder, for at sikre freden og styrke et ligeberettiget samarbejde mellem landene.«³⁶ Eftertiden har vist, at denne vurdering ikke var holdbar.

Men bortset herfra har beretningens hovedkonklusioner vist sig at holde stik. Den advarede f.eks. om, at i den nye situation var en række farlige tendenser i vækst: racisme og fremmedhad, rabiat nationalisme og religiøs fundamentalisme, nyfascisme og nynazisme, der blev betegnet som »farlige våben i imperialismens og reaktionens hænder«.³⁷

Trods imperialismens demagogi om, at verden nu gik en fredeligere tid i møde, pegede partiet på kongressen

³⁵) Klaus Riis: Danmark ved en skillevej. Centralkomiteens beretning til DKP/MLs 5. kongres. Januar 1991. Forlaget Arbejderen 1991, s. 8.

³⁶) Som note 35, s. 7.

³⁷) Som note 35, s. 7-8.

på det stik modsatte: »Nye brændpunkter, nye spændingsfelter, nye konflikter og krige vil dukke op«, hed det i beretningen.³⁸ Golf-krigen³⁹ var allerede under opsejling, og kort efter brød krige ud i Kaukasus, Tjetjenien og det tidligere Jugoslavien.

Kongressen konstaterede, at den revolutionære bevægelse overalt var inde i en ebbe, der var kendetegnet af et fald i arbejderklassens og folkenes kampe.

Men kongressen forfaldt ikke til pessimisme. Den var overbevist om, at den daværende nedgangsperiode kun var et forbigående fænomen i historiens almene zigzagforløb, som til sidst vil føre til socialismens sejr på verdensplan.

Og den påpegede, at det selv under de daværende betingelser var muligt at udløse kampe og bevægelser og opnå positive resultater, som pegede fremad. På dette grundlag fastlagde den retningen for partiets indsats og aktiviteter i de følgende år.

Fornyelse på marxismen-leninismens grund

Den 5. kongres var en milepæl i partiets liv og udvikling. Den blev afsættet for en alsidig fornyelse af hele partiet og dets politik. Og i modsætning til den fornyelse på revisionismens grund, som kendetegnede de såkaldte fornyere i DKP under Ole Sohn,⁴⁰ krævede kongressen

---

³⁸) Som note 35, s. 7.

³⁹) Der tænkes på den af USA anførte krig mod Irak, efter at sidstnævnte i 1990 havde besat Kuwait. Krigen drejede sig i virkeligheden om kontrol over Mellemøstens olieklæder.

⁴⁰) Ole Sohn var blevet formand for DKP i 1985, samme år som Gorbatsjov blev generalsekretær for SUKP. Som formand for DKP stillede han sig under parolen om »fornyelse« i spidsen for en massiv højredrejning af partiets politik. Da partiet var kørt i sænk, forlod han det og endte efter et kort ophold i Enhedslisten som folketingsmedlem for SF.

»revolutionær forandring, fornyelse på marxismen-leninismens grund«:

»Vi er modstandere af fornyelse for enhver pris, fornyelse alene for fornyelsens skyld, fornyelse som kapitulation og undskyldning for opgivelse af revolutionære positioner. Men vi er også beslutsomme modstandere af konservatisme og træghed, af klyngen sig til det, der er gammelt og udlevet og har mistet sin relevans, selv om det var gyldigt og korrekt i tidligere perioder.«⁴¹

Fornyelsen og forandringerne berørte de fleste sider af partiets liv og politik, af dets teori og praksis. Det drejede sig i første omgang om så vigtige spørgsmål som strategi og taktik, alliance- og enhedspolitik, partiets karakter og massearbejde, ungdomsarbejdet, kampen mod reformismen og revisionismen, kommunistisk samling, opfattelsen af den marxistisk-leninistiske teori osv. Senere kom det også til at dreje sig om spørgsmål som karakteren af Sovjet og de østeuropæiske samfund før »murens fald«⁴² samt af de nuværende socialistiske lande.

Denne alsidige fornyelse, der blev igangsat på den 5. kongres, kan ikke alene forklares ud fra den helt nødvendige justering af partiets strategi og taktik til den nye situation, som var opstået. Det var også et resultat af de erfaringer, som partiet havde ophobet gennem sin deltagelse i klassekampen i 1980'erne. Kongressen markerede på denne måde et kvalitativt spring fremad for partiet. Den sikrede ikke alene dets overlevelse, men lagde også grunden til fornyet fremgang med kurs mod fremtiden.

---

⁴¹) Som note 35, s. 36.

⁴²) »Murens fald« refererer til den mur, som efter 1961 fysisk delte Øst- og Vestberlin. Da den i oktober 1989 blev revet ned, markerede det begyndelsen på den vesttyske imperialismes annekstion af Østtyskland.

Den linje og de ideer, som blev forelagt på den 5. kongres, blev retningsgivende for partiets udvikling i de kommende år. De blev senere bekræftet og uddybet på den 6. kongres (oktober 1993) og den 7. kongres (april 1997).

Forståelsen af den 5. kongres er derfor lige så afgørende, når man ønsker at forstå partiets udvikling i 1990'erne, som forståelsen af den 2. kongres er for at få greb om dets udvikling i 1980'erne.

Strategisk og taktisk nyorientering

Med de forandringer i situationen, som var et resultat af socialismens endelige sammenbrud i Sovjet og Østeuropa, imperialismens midlertidige sejr og den omfattende reaktionære offensiv, gik klassekampen i verden og i Danmark ind i en ny fase. I beretningen til den 5. kongres hedder det i den forbindelse:

»Disse processer finder sted i et meget hurtigt tempo og har en sammensat og kompliceret karakter... På godt og ondt betegner de indledningen på en ny periode, en ny etape, i arbejderklassens og folkenes kamp for fred og frihed, for uafhængighed og social fremgang, for revolution og socialisme.«⁴³

Denne nye fase blev også betegnet som »en ny strategisk delperiode inden for rammerne af vor epoke«,⁴⁴ dvs. imperialismens og de socialistiske revolutioners epoke. Dette betød, at partiet måtte justere og nyudforme sin strategi og taktik i overensstemmelse med disse nye realiteter:

»De omfattende ændringer og opbrud, vi har været vidne til, og som fortsætter med at udvikles, har stillet og stiller nye og store krav til partiet om at være på højde med udviklinger-

---

⁴³) Som note 35, s. 5.

⁴⁴) Som note 35, s. 7.

ne, om at udarbejde en taktik og strategi, som er på højde med tidens krav«.⁴⁵

Den nye strategiske og taktiske orientering var i overensstemmelse hermed i begyndelsen kendetegnet ved sin defensive karakter. De bastioner og positioner, som arbejderklassen og folkene havde vundet i deres klassekamp mod kapitalismen, måtte forsvares for at lægge grunden til ny fremgang.

Forsvaret af velfærden og den nationale suverænitet imod EU-integrationen var hovedsøjlerne i denne politik. Men også forsvaret af de politiske og demokratiske rettigheder imod reaktionens fremmarch og forsvaret af freden var vigtige elementer.

Den taktiske nyorientering indbefattede også en justering af partiets taktik i fagbevægelsen, over for Socialdemokratiet, venstrefløjten og den øvrige kommunistiske bevægelse.

Programmatisk arbejde

Den strategiske og taktiske nyorientering på den 5. kongres fik sit programmatisk udtryk i det nye *Principprogram* og det *Handlingsprogram*, som kongressen vedtog. I sidstnævnte blev partiets politik udmøntet på alle klassekampens hovedfelter.

I tiden frem til den 6. kongres i oktober 1993 blev handlingsprogrammet yderligere konkretiseret i en række særskilte programmer for en række vigtige områder. Det drejer sig om følgende programmer:

– *Arbejde og social velfærd*, hvor partiet udviklede sin linje for arbejdet i fagbevægelsen og i kampen mod arbejdsløsheden og den sociale udstødning. Det slog her til lyd for, at fagforeningerne udviklede sig på et kamp-

---

⁴⁵) Som note 35, s. 36.

grundlag, som ikke alene forsvarede medlemmernes faglige krav og interesser, men også forpligtede sig i det generelle forsvar for velfærden på alle områder.

– *Forsvar den sociale velfærd! For retten til både arbejde og børn*, som var et oplæg til en kvinde- og familiepolitik, som med udgangspunkt i forsvaret af den sociale velfærd rejste kampen for kvindernes rettigheder på arbejdsmarkedet og i familien. Det var partiets bud på, hvordan kvindekampen kunne genrejses under 1990'ernes betingelser.

– *Stop unionstoget! Danmark ud EF-unionen*, hvor partiet fremlagde sin linje i kampen mod den videre opbygning af den Europæiske Union.

– *Aldrig mere fascisme! For en ny kurs i indvandrer- og flygtningepolitikken*. Her fremlagde partiet sin linje for forsvar af de demokratiske, politiske og sociale rettigheder i kampen mod reaktionen og den fremvoksende fascisme og racisme. Samtidig indeholdt det et positivt program for integrering af flygtninge og indvandrere, som tog udgangspunkt i arbejdernes klasseinteresser.

Med disse programmer i hænderne fik partiet vigtige redskaber, som satte det i stand til at handle konkret og fremadrettet. Det havde nu en politik, der rummede mulighed for at samle flertallet af den arbejdende befolkning i kampen for at forsvare og udvide de politiske og sociale rettigheder.

Den justering af partiets linje, som fandt sted på den 5. kongres, og dens efterfølgende konkretisering på en række af klassekampens hovedfelter åbnede samtidig nye og bedre muligheder for at indgå alliancer og aktionsenhed med andre kræfter. Partiets alliance- og enhedsmuligheder blev udvidet.

Kampen for et moderne kommunistisk parti

I en situation, hvor den gamle venstrefløj lå på knæ, DKP var brudt sammen og kommunisterne splittet, rejste der sig nye problemer og opgaver for DKP/ML som parti. Men det gav også partiet nye muligheder. Dette nødvendiggjorde imidlertid, at partiet udviklede sig i alle henseender og bragte sig på højde med tidens krav.

DKP/ML var meget bevidst om dette og tog fat på at løse denne opgave. Det krævede, at partiet gjorde op med en række former og metoder i bl.a. organisationsarbejde og agitation, som hæmmede dets udvikling og arbejde i massebevægelsen.

I beretningsteserne til den 5. kongres blev der således lagt op til at »udvikle partiet til et masseparti« på grundlag af »en dyb forståelse af vor tids »masser«, deres krav og tænkemåde«. ⁴⁶ Det kunne ikke ske uden en omfattende analyse af de store forandringer i samfundet og deres indflydelse på menneskenes liv. Den senere beretning uddybede dette synspunkt:

»Alle disse store samfundsmæssige forandringer har grebet dybt ind i de enkelte menneskers liv og dagligdag og har bevirket nye udviklinger af den socialpsykologiske bevidsthed, af kulturmønstre osv. Det er af stor betydning for det marxistisk-leninistiske massearbejde at erkende disse forhold og ændre sine arbejdsmetoder i overensstemmelse hermed. Forholdet mellem parti og masser stiller sig på mange nye måder og nødvendiggør nye former i organisationsarbejdet, i agitationen osv. Et samfund, der er præget af en større mangfoldighed på alle områder, er blevet mere sammensat, forandres i et hurtigere tempo, og hvor gamle strukturer, herunder de politiske

⁴⁶) Partiets rolle og enhedspolitikken. Supplerende teser til kongresberetningen (2). Kongresekstra nr. 4, november 1990, s. 8.

*partiers og de faglige organisationers rolle, er i opbrud, kræver, at de revolutionære kræfter forholder sig konkret og fremadrettet hertil.*⁴⁷

I den situation var det fremfor alt nødvendigt at styrke partiets indre liv og medlemsdemokrati på grundlag af den demokratiske centralismes almindelige principper. Partiet ville fremover lægge endnu større vægt på det enkelte medlems selvstændige aktivitet og partiet som kollektiv kraft.

Medlemmer af partiet skal naturligvis respektere de i fællesskab truffne beslutninger og retningslinjer. Det er et grundprincip i den demokratiske centralisme. Men kommunister skal ikke kun følge direktiver. Moderne mennesker – også kommunister – kræver rum og plads til at udvikle sig personligt og vokse med opgaverne. De kræver reel indflydelse på beslutningerne og respekt for deres arbejde.

Kongressen vendte sig i den forbindelse mod administrative og bureaukratiske ledelsesmetoder, dyrkelse af lederrollen og »den store leder« og andre uheldige fænomener, som ikke hører et nutidigt kommunistisk parti til.

Partiet måtte også gøre op med en række metoder, som tidligere havde været brugt i det indre partiliv. De »var ikke acceptable«, hed det i beretningen, som blandt andet nævnte »tendenser til udhængning«, »knusende kritik« og »utilstrækkelig psykologisk forståelse«. »Eksisterer sådanne problemer endnu, må de behandles og søges ryddet af vejen«, var det håndfaste budskab.⁴⁸

Den 5. kongres præciserede også, hvem der kan og bør være medlemmer af et kommunistisk parti. Partiet skal være åbent for almindelige arbejdere og folk fra an-

---

⁴⁷) Som note 35, s. 32.

⁴⁸) Som note 35, s. 38.

dre sociale lag, som tilslutter sig den revolutionære sag. Det skal være rummeligt og mangfoldigt. Kongressen gjorde derfor op med den sekteriske partiopfattelse, som havde kendetegnet partiets allerførste år:

*»Der stilles ikke uopfyldelige krav for at være medlem af det marxistisk-leninistiske parti. Det er ikke en elitær organisation af superrevolutionære, men et parti for almindelige, bevidste klassekæmpere. At være kommunist betyder ikke at være et idealmenneske, eller at skulle tilpasse sig en eller anden særlig norm. Partiet dikterer ikke en særlig opfattelse af en kommunist som et specielt »helstøbt menneske«, det dikterer ikke bestemte måder at leve sit liv på, eller gå klædt på, eller hvad det måtte være. Det anerkender ikke sådanne skabeloner, men gør op med det. Det tilstræber en mangfoldighed, et rigt indre liv og en sammensætning, der afspejler samfundet og hele det kæmpende Danmark.*⁴⁹

Medlemskab af det kommunistiske parti kræver selvagt, at man anerkender dets program og vedtægter. Men det kræver ikke, at man er enige i alle ting, i en konkret parole eller en konkret taktisk linje, i valget af den ene eller anden til partiets ledelser. Sådanne uenigheder kan og skal kunne rummes inden for rammerne af et partimedlemskab. De løses gennem medlemsdemokratiet og en korrekt – dvs. ikke sekterisk og personfikseret – anvendelse af princippet om kritik og selvkritik.

Alle disse ændringer i partiets opfattelse af sig selv og sit indre liv blev indskrevet i det nye sæt vedtægter, som blev godkendt af kongressen.

I stedet for den megen tale om disciplin og sanktioner, som prægede de tidligere vedtægter og var et levn fra gamle dage, lagde de nye vedtægter vægt på partidemokratiet og medlemmernes rettigheder og muligheder.

---

⁴⁹) Som note 35, s. 37.

I stedet for at beskrive partiet oppefra og ned blev det nu beskrevet nedefra og op. Samtidig blev det noget militært prægede sprog erstattet med mere nutidige formuleringer.

Med sin 5. kongres tog DKP/ML på denne måde et vigtigt skridt i opgøret med den smågruppetænkning, som det tidligere havde været fanget ind i. Partiet var i den forstand ved at køre sig i stilling til at blive et moderne kommunistisk parti.

Præciseringen af partiopfattelsen var et af de vigtigste resultater af den 5. kongres. Den blev yderligere uddybet i de kommende år, ikke mindst på den 6. kongres i 1993, som bekræftede linjen fra den 5. kongres:

»Linjen fra den 5. kongres viste sig at rumme kimen til fornyet fremgang, i en situation, hvor den kommunistiske bevægelse i Danmark var på hælene, for ikke at sige i opløsning, og hvor også vort parti befandt sig i en akut kritisk situation som følge af anti-kommunismens tryk.«⁵⁰

Den 6. kongres foretog på denne baggrund en dybtgående analyse af de eksisterende svagheder i partiet og lagde i en omfattende og stærkt selvkritisk intern partiresolution op til »et nyt opsving i partiarbejdet«.⁵¹ Kongressen lagde her vægt på at udvikle en kollektiv ledelsesstil i partiet, at bygge på partiaktivets skabende egenskaber og at sikre rum og plads til partiets lokale afdelinger, så de kan søge og finde deres lokalpolitiske rod-fæste.

Dette arbejde blev videreført på den 7. kongres og ikke mindst på den organisatoriske konference i juni 1997, hvor partiet tog nye skridt mod resterne af sektarisme og smågruppevæsen.

⁵⁰) Som note 35, s. 33.

⁵¹) For et nyt opsving i partiarbejdet. Interne partiresolutioner vedtaget på DKP/ML's 6. kongres. Kongressekstra nr. 5, oktober 1993.

I hele denne proces fik DKP/ML en stadig bedre forståelse for, hvordan et kommunistisk parti skal indrettes under nutidens betingelser og uden at opgive de leninistiske partiprincipper. Alt dette har ikke alene været en praktisk, men også en teoretisk bestræbelse, som peger frem mod nye fremgange ved indgangen til det nye århundrede.

Partiet, massebevægelsen og venstrefløjens enhed

Et kommunistisk parti er – i overensstemmelse med Lenins partiopfattelse – et fortrosparti. Det er et parti af revolutionære, som på grundlag af en fremskreden teori er bevidste om nødvendigheden af at kæmpe for socialismen, og som organiserer sig med dette mål for øje.

Men det er ikke et parti, der lever sit eget liv, afsondret fra befolkningen og dens daglige problemer. Tværtimod. Partiets styrke ligger ikke kun i dets beherskelse af den marxistisk-leninistiske teori. Det ligger i lige så høj grad i dets forbindelse til massebevægelsen, i dets nære bånd til arbejderklassen og den øvrige arbejdende befolkning.

DKP/ML har fra sin start bestået af et flertal af arbejdere. Det har været uhyre aktivt i massebevægelsen, som på godt og ondt har været den livsnerve, som sikrede dets overlevelse og udvikling. Men ved indgangen til 1990'erne befandt massebevægelsen i Danmark sig på et historisk lavpunkt. Folkelige bevægelser og organisationer var sygnet hen. Venstrefløjen stod på hælene og var dybt splittet.

I den situation stillede DKP/ML sig den opgave »at modvirke atomisering«, »at spille rollen som forener og samler i massekampen«.⁵² I beretningen til den 5. kon-

⁵²) Som note 46, s. 8.

gres lagde partiet i den forbindelse vægt på, at »*som den danske arbejderklassens revolutionære parti forsvarer vi hele det danske folks, og ikke bare arbejderklassens eller den socialistiske bevægelses revolutionære og progressive traditioner.*«⁵³

Den 5. kongres og den efterfølgende 6. kongres stillede sig bl.a. den opgave at optrappe og udvikle arbejdet i fagforeningerne for at sikre bredden i partiets faglige arbejde. Det blev i særdeleshed understreget, at det var vigtigt at slås for tillidsposter i fagbevægelsen. På den 6. kongres rejste partiet endvidere parolen om styrkelse af fagbevægelsens venstrekræfter.

Den 5. kongres igangsatte også et bredt anlagt ungdomsarbejde, som senere førte til dannelsen af Rød Ungdom. Og endelig så kongressen det som en opgave at tage initiativer til en »samling til venstre«:

»*Det er partiets opgave at samle og give ny styrke til venstrekræfterne, der er splittede og forvirrede som følge af den massive antikommunistiske hetz og den revisionistiske kapitulation. Vi kæmper for en fornyet venstrekræfter, befriet for den gamle venstrefløjens illusioner, som er i stand til at møde de nuværende og kommende forandringer på realistisk vis, og markere sig i det samlede politiske og sociale billede med fornyet og endnu større styrke. Det er nødvendigt at bevare og videreudvikle de resultater, som er opnået gennem de foregående årtiers kampe, og som på mange områder er truede.*«⁵⁴

Dagbladet Arbejderens nye rolle

I alle disse bestræbelser spillede partiets avis, Dagbladet Arbejderen, en central rolle. Den måtte ændre karakter og forny sig for at komme på højde med den nye situation. Partiet fastholdt sin ledelse af avisen, hvad der var

---

⁵³) Som note 35, s. 36.

⁵⁴) Som note 35, s. 35.

helt afgørende for succes. Men samtidig blev den nu åbnet for hele den folkelige og kæmpende bevægelse:

»*Som udgiver af Danmarks eneste socialistiske dagblad påhviler der DKP/ML et særligt ansvar. Avisen skal udvikle sig som talerør for alle kæmpende kræfter, den er åben for alle progressive, enkeltpersoner, organisationer og bevægelser. Det må gøres lettere at bruge avisen, den må øge sin relevans for alle disse grupper som deres avis.*«⁵⁵

Dagbladet Arbejderen tilpassede sig derfor til den nye situation. Men samtidig tog den et vigtigt kvalitativt spring fremad. På grundlag af erfaringerne med avisen under en række massekampe i 1980'erne blev der udviklet et helt nyt koncept, hvor den på samme tid var en partiavis for DKP/ML og en masseavis for de folkelige bevægelser.

I overensstemmelse med dette koncept udviklede Dagbladet Arbejderen sig i kvalitet og bredde i de følgende år. Avisen blev stadig mere alsidig og præcis i sin beskrivelse af den danske virkelighed. Antallet af skribenter og korrespondenter voksede, og det samme gjorde antallet af læsere og abonnenter.

Avisen kom i stadig større grad til at spille en samlende rolle på venstrefløjens og i de folkelige bevægelser, uden at dens karakter af partiavis blev opgivet. Den blev samtidig et vigtigt talerør for samling af de kommunistiske kræfter, som fik tilbud om fast spalteplass i avisen. Støttekredsen Arbejderens Venner blev dannet og udviklede sig som et udtryk for den store opbakning, der findes omkring avisen langt uden for partiets egne rækker.

Igennem 1990'erne er Dagbladet Arbejderen i stigende grad blevet en avis, der læses og bruges i store dele af den aktive fagbevægelse. Under arbejds konflikter som RiBus i

---

⁵⁵) Som note 35, s. 36.

1995⁵⁶ spillede avisen sin egen store rolle. Og som det eneste danske dagblad mod EU er det helt uundværligt.

Ansigt til ansigt med reformismen

Ved indgangen til 1990'erne lå den gamle venstrefløj som sagt i ruiner. VS var for længst røget ud af Folketinget og lignede kun en skygge af sig selv. Hele bevægelsen til venstre for SF var alvorligt svækket og uden parlamentarisk repræsentation.

Mest markant var DKP's skæbne. Partiet var bogstaveligt talt faldet fra hinanden. Den moderne revisionisme havde – til sidst under Ole Sohns ledelse – knækket det gamle hæderkronede parti. Medlemstallet var faldet til under en tiendedel. En gruppe kommunister havde forladt partiet og dannet Kommunistisk Forum, der senere blev til KPiD. Hovedparten af de tilbageværende medlemmer i DKP havde opgivet en selvstændig aktivitet og var gået sammen med SAP og resterne af VS – og senere også med resterne af KAP – i den endnu spæde Enhedsliste. Efter endt arbejde forlod Ole Sohn partiet og tilsluttede sig SF.

Denne situation stillede også DKP/ML over for nye opgaver. Partiet måtte tilpasse sin taktik og politik til de nye realiteter. I beretningen til den 5. kongres hed det derfor:

---

⁵⁶) Ri Bus konflikten var en månedlang arbejdskonflikt, som startede, da buschaufførerne i Esbjerg i februar 1995 gik i strejke i protest mod udlicitering af deres arbejdsplads og de ringe arbejds- og lønforhold, som dette betød. Demonstrationer, støttemøder og daglige blokader mod Ri Bus-selskabets garager gjorde strejken til en af de mest betydningsfulde i mange år. De strejkende modtog omfattende støtte og sympati fra fagbevægelsen og progressive kredse i Danmark og udlandet. Arbejdsgiverne og staten svarede igen med at indføre politistats-lignende tilstande, som kulminerede, da en af strejkelederne og to medlemmer af Støttekomiteen blev varetægtsfængslet i ugevis på grundlag af falske anklager, som politiet havde brygget sammen.

»Men den moderne revisionismes kollaps, også i Danmark, må også bevirke ændringer i retninger og prioriteringer i kampen mod reformismen og revisionismen... Kampen mod den moderne revisionisme og dens rester må føres igennem til enden, men kampen mod den socialdemokratiske reformisme i dens forskellige afskygninger er i dag det vigtigste felt i kampen mod opportunisme og klassesamarbejdslinjen.«⁵⁷

I fagbevægelsen og massekampen betød dette, at partiet fremover ville komme til at stå mere direkte over for den socialdemokratiske reformisme. *»Ideologisk og politisk må vi tage denne kamp mere alvorligt. På en vis måde vil dette forhold tegne et mere regulært billede af den klasse-mæssige situation, af grundlinjerne i klassekampen mellem den revolutionære og reformistiske linje«,* hed det i kongresteserne.⁵⁸

DKP/ML forlod nu endegyldigt linjen for »opposition i oppositionen«. Og i den efterfølgende tid uddybede partiet sin analyse og forståelse af situationen i Socialdemokratiet.

Det var en offentlig hemmelighed, at der var forskellige strømninger og store modsætninger internt i Socialdemokratiet. Det kom bl.a. til udtryk ved det såkaldte »kongemord« på partiets formand Sven Auken i 1992.⁵⁹

Samtidig var der især i faglige kredse og inden for SiD voksende utilfredshed med den nyliberale og EU-venlige linje, som partiledelsen fulgte. Spændvidden mellem partiets arbejderbasis og ledelsens politik var simpelthen for stor og måtte give anledning til gnidninger.

I denne situation var det både muligt og rigtigt at indgå alliancer og aktionsenhed med den såkaldte ven-

---

⁵⁷) Som note 35, s. 37.

⁵⁸) Som note 46, s. 9.

⁵⁹) Med »kongemordet« hentydes der til den intrige, som i 1992 førte til, at Poul Nyrup overtog Sven Aukens post som formand for Socialdemokratiet.

strefløj i Socialdemokratiet til gavn for arbejderklassens levevilkår og kampen mod EU. Dette erkendte DKP/ML, og partiet gik også på dette punkt i gang med at smidiggøre sin enheds- og alliancepolitik uden at kaste principperne overbord. I partipjecen *Vi vil en aktiv, demokratisk og solidarisk fagbevægelse* fra 1996 hedder det således:

»Den krise og konflikt, vi oplever i fagbevægelsen, tager sit udgangspunkt i forskellige samfundsopfattelser. Kernen i striden handler om velfærdssamfundets overlevelse. I denne kamp er den socialdemokratiske arbejder- og fagbevægelse splittet. Splittelsen stikker dybt i baglandet, og den rummer et stort potentiale af klassemæssig modstand mod regeringens asociale EU-politik... Der åbner sig nye og brede alliancemuligheder for en politisk og faglig aktionsenhed med især venstresocialdemokratiske arbejdere.«⁶⁰

Den større grad af modenhed førte også til, at DKP/ML ikke længere ville afvise, at det under bestemte forhold kunne være rigtigt at pege på en socialdemokratisk borgmester eller statsminister. Således hed det i beretningen til den 7. kongres i 1997:

»Der kan være grunde til – i et valg mellem to udgaver af den samme grundlæggende borgerlige politik og strategi – i en given situation eller periode at foretrække en socialdemokratisk eller en socialdemokratisk ledet regering frem for en åbent borgerlig regering.«⁶¹

Partiet understregede dog, at dette altid er en konkret taktisk vurdering, men ikke et strategisk perspektiv: »Enhver tale om en strategisk alliance med Socialdemokratiet om et »arbejderflertal« som vejen til socialisme i Danmark er illusorisk.«⁶²

⁶⁰) Vi vil en aktiv, demokratisk og solidarisk fagbevægelse. Forlaget Arbejderen 1996, s. 15.

⁶¹) DKP/ML's 7. kongres. Centralkomiteens beretning. Politiske udtalelser. Forlaget Arbejderen 1997, s. 48.

Ledelsen af det danske Socialdemokrati er på tusinde måder flettet ind i monopolborgerskabet. Den kan derfor ikke udgøre en kraft i kampen for socialismen. Arbejderklassen og kommunisterne har haft det meste af et århundrede til at lære denne bitre lektie. Og den er der ingen grund til at ændre ved i dag.

Overgangen til socialismen forudsætter, at reformismen bekæmpes og besejres i arbejderbevægelsen.

Kommunistisk samling

I forbindelse med DKP's sammenbrud i den sidste del af 1980'erne blev det klart, at DKP/ML ikke havde haft en helt præcis opfattelse af dette parti og dets rolle i den danske klassekamp. Det havde været rigtigt og nødvendigt at vende sig imod den revisionisme, som var trængt ind i partiet. Men DKP/ML havde overset, at DKP faktisk havde holdt en stor del af den danske venstrefløj oppe.

I takt med DKP's forfald svækkedes eller forsvandt en række masseorganisationer, f.eks. Faglig Ungdom,⁶³ som indtil da havde været vigtige bastioner for massekampen. Det samme gjorde en række folkelige bevægelser. I fagbevægelsen førte det til en markant svækkelse af oppositionen og en efterfølgende offensiv fra den socialdemokratiske reformisme. DKP's nedtur havde på den måde alvorlige konsekvenser for arbejderklassen og den danske befolkning.

Samtidig blev det klart, at en stor gruppe medlemmer gennem længere tid havde bekæmpet den revisionisme, som var ved at gøre det af med partiet. Nogle steder hav-

⁶²) Som note 61, s. 48.

⁶³) Faglig Ungdom var en progressiv og stærk faglig organisation for ungarbejdere og lærlinge. Den spillede en positiv og vigtig rolle for den faglige ungdom i 1970'erne og op i 1980'erne, indtil den blev nedlagt af højrefolk i DKU, der var DKP's ungdomsforbund.

de grupper af kommunister tilmed udgjort en opposition internt i partiet gennem flere årtier. Disse kommunister vendte sig nu åbent mod revisionismen i dens gorbatojovitiske variant. Det blev særligt tydeligt, da en stor gruppe kommunister forlod DKP og dannede Kommunistisk Forum.

Også i Fælles Kurs, som havde eksisteret i mere end et årti, viste det sig, at der var en mindre gruppe, som anså sig selv for kommunister og ikke lod sig rive med af den almindelige højredrejning.

Samtidig var der stadig et mindretal tilbage i DKP, som ønskede at bevare partiets selvstændige profil og ikke lægge al energi i Enhedslistens regi. De nægtede at afsvære sig deres kommunistiske fortid og identitet.

Endelig havde en stor gruppe medlemmer gennem nogle år forladt DKP i skuffelse eller protest mod partiets udvikling og var forblevet partiløse. Flere af disse betragtede sig dog stadig som kommunister.

I denne situation var det rigtigt og nødvendigt at tage initiativ til at genforene og samle de danske kommunister, som var blevet splittet af revisionismen gennem en proces på flere årtier. Kampen mod den moderne revisionisme i Danmark kan kun siges at være ført igennem til enden, når det lykkes at forene alle danske kommunister på marxismen-leninismens grund og samle dem i et kommunistisk parti, der har lært af fortidens positive og negative erfaringer.

I erkendelse heraf rejste DKP/ML dette spørgsmål på sin 5. kongres i 1991: *»Det er partiets opgave at sikre en samling af de opsplittede revolutionære kræfter og opbygge et stærkt kommunistisk parti, der på alle områder er i stand til at opfylde sin opgave som arbejderklassens ledende kraft i den daglige og langsigtede kamp... En sådan samling må finde sted på marxismen-leninismens grund, på basis af en klar po-*

*litik for 90'erne, og på basis af udvikling af et mere konkret samarbejde med forskellige kræfter.«*⁶⁴

Det synspunkt blev uddybet og konkretiseret i tiden efter kongressen. I udtalelsen *Der er brug for et stærkt kommunistisk parti i Danmark*, som partiets centralkomite udsendte i december 1991, blev der således foreslået en lang række konkrete skridt, som kunne sætte processen på sporet.⁶⁵

Denne linje blev fortsat og uddybet på DKP/ML's efterfølgende kongresser, ikke mindst på den efterfølgende 6. kongres, hvorfra partiet udtalte:

*»DKP/ML forpligter sig på denne kongres til aktivt at give sit bidrag til samlingen af den opsplittede kommunistiske bevægelse i ét stærkt kommunistisk parti. Det vil herunder tage udgangspunkt i hele den kommunistiske bevægelses interesser, ikke i snævre organisationsinteresser. Det er åbent over for alle kommunistiske og revolutionære kræfter og vil søge enhed med dem på basis af gensidighed og gensidig respekt. Det forpligter sig til at følge en bred og åben linje i samlingsprocessen.«*⁶⁶

Kommunistisk samling blev en central del af partiets politik op igennem 1990'erne. Partiet tog i disse år en række initiativer, som gav visse positive resultater. Men det formåede dog ikke alene at løse denne opgave. Det er derfor stadig et spørgsmål, som kræves løsning.

---

⁶⁴) Som note 35, s. 35.

⁶⁵) Der er brug for et stærkt kommunistisk parti i Danmark. Udtalelse fra DKP/ML's centralkomite, november 1991. I: For ét stærkt kommunistisk parti. Til diskussionen om kommunistisk enhed. Forlaget Arbejderen 1993.

⁶⁶) Klaus Riis: For et socialistisk velfærdssamfund. Centralkomiteens virksomhedsberetning til Danmarks Kommunistiske Parti MLs 6. kongres. Oktober 1993. Forlaget Arbejderen 1993, s. 33-34.

Fornyelse af ungdomsarbejdet

Få måneder efter sin stiftelse dannede DKP/ML i 1979 sit eget Kommunistiske Ungdomsforbund, KUF. KUF udfoldede i de første år en lang række aktiviteter og organiserede også en række nye unge, hvoraf flere senere meldte sig ind i partiet.

Men det lykkedes aldrig at slå igennem i ungdommen. KUF måtte konkurrere med andre ungdomsforbund på venstrefløjen i denne periode, først og fremmest DKU.⁶⁷ Og samtidig var det ikke i stand til at nå ud til det store antal revolutionære unge, som ikke var organiseret noget sted. Antallet af medlemmer af KUF var altid langt mindre end i partiet.

Da ungdommens kamp i den sidste halvdel af 1980'erne ebbede ud i takt med den øvrige klassekamp, blev KUF hårdt trængt. Det blev derfor besluttet at lægge organisationen »på is«, som det hed. I stedet begyndte DKP/ML på den ene side at optage de mest revolutionære unge direkte i partiet og på den anden side at eksperimentere med nye og bredere former for ungdomsarbejde.

Allerede på sin 4. kongres i 1987 rejste partiet spørgsmålet om »samling af den kæmpende ungdom på en fælles platform« og begyndte at rette sin tænkning ind mod en helt ny type ungdomsorganisation:

»Et akut problem er spørgsmålet om samling og forening af den revolutionære og kampvillige ungdom, der er spredt i mange retninger... skabelsen af en bred revolutionær ungdomsorganisation, bredere end det kommunistiske ungdomsforbund.«⁶⁸

⁶⁷) DKU (Danmarks Kommunistiske Ungdom) var DKP's ungdomsforbund.

⁶⁸) Som note 16. Dagbladet Arbejderen, 20. januar 1988, s. 5.

På trods af nogle forpostfægtninger i denne retning var tiden endnu ikke moden til, at ideen kunne få ben at gå på. Det skyldtes hovedsagelig den almindelige ebbe i klassekampen og ungdommens kamp, selv om partiet tro mod sin daværende måde at tænke på gjorde sit til at benægte denne virkelighed: *»Den nuværende generation af unge er den mest venstreorienterede nogensinde.... Nye store bevægelser blandt de unge vil udvikle sig i de kommende år.«⁶⁹*

Sådan gik det ikke. Og da DKP/ML holdt sin 5. kongres i januar 1991, var også ungdommens kamp nede i en historisk bølgedal, hvad partiet nu var fuldt bevidst om. I overensstemmelse hermed og med den generelle fornyelse, som kendetegnede kongressen, sammenfattede partiet de hidtil høstede erfaringer for arbejdet i ungdommen:

»Det er en særlig vigtig opgave at sikre, at partiet bliver den revolutionære ungdoms parti. Opgaven i dag består ikke i at forsøge at opbygge et fornyet marxistisk-leninistisk ungdomsforbund, fordi betingelserne herfor ikke er til stede, og fordi denne type organisering ikke vil modsvare kravene om en bredere samling af den progressive og kæmpende ungdom.«⁷⁰

Kongressen slog derfor til lyd for at forstærke indsatsen for at *»optage de mest revolutionære og militante af en ny generation af kæmpende unge direkte i partiet selv.«⁷¹*

Og samtidig slog det fast, at *»det understøtter bestræbelserne for at skabe foraer og nye organismer, også landsdækkende, for en bredere samling af de unge, der rejser sig mod kapitalisme og imperialismen og mod de stadig ringere vilkår, de bydes.«⁷²*

⁶⁹) Som note 16, Dagbladet Arbejderen, 18. januar 1988, s. 4-5.

⁷⁰) Som note 35, s. 35.

⁷¹) Som note 35, s. 35.

⁷²) Som note 35 s. 35.

Som resultat af denne linje var unge fra DKP/ML allerede samme år med til at tage initiativ til Rok ved Unionen. Denne organisation udviklede sig som en massebevægelse, der for første gang bredt inddrog den nye generation af unge i kampen mod EF. Den kom dermed til at spille en meget vigtig rolle op til afstemningen om Maastricht-aftalen i juni 1992.⁷³

Erfaringerne fra denne bevægelse, som blev ført videre frem til afstemningen om Edinburgh-forræderiet i maj 1993,⁷⁴ satte partiet i stand til at præcisere sine tanker om en revolutionær organisering af ungdommen.

I et oplæg til et fællesmøde mellem ungdomsudvalgene i Fælles Kurs, Kommunistisk Forum og DKP/ML i november 1992, formulerede partiets ungdomsudvalg for første gang åbent ideen med det, som senere skulle blive til Rød Ungdom:

»Et bredt og åbent og aktivt ungdomsforbund, der samler hele den kommunistiske ungdom fra forskellige organisationer og masser af partiløse revolutionære. Der står opgaven i dag efter vor mening.«⁷⁵

---

⁷³) Maastricht-aftalen var den traktat, hvormed EU for alvor satte gang i opbygningen af den økonomisk-monetære union (ØMU'en). De strenge konvergenskrav, som tilslutning til denne union foreskrev, betød store nedskæringer især på det sociale område i EU-landene. Den danske befolkning sagde nej til Maastricht-traktaten ved en folkeafstemning den 2. juni 1992.

⁷⁴) Edinburgh-aftalen var det kompromis, som den danske regering indgik med EU, efter at den danske befolkning havde afvist Maastricht-traktaten ved en folkeafstemning. I virkeligheden betød aftalen accept af Maastricht-traktaten på alle områder undtagen fire, de såkaldte fire undtagelser. Da resultatet af folkeafstemningen om Edinburgh-aftalen den 18. maj 1993 blev kendt, udbrød der hen på aftenen spontane demonstrationer på Nørrebro i København, som politiet undertrykte på den mest brutale måde, bl.a. ved at skyde mod de demonstrerende.

⁷⁵) Henimod et rødt ungdomsforbund. Af DKP/ML's Ungdomsudvalg. I: For ét stærkt kommunistisk parti. Til diskussionen om kommunistisk enhed. Forlaget Arbejderen 1993, s. 26.

Og dette mål blev yderligere præciseret:

»Det røde ungdomsforbund skal under ingen omstændigheder være en kadreorganisation kun af skolede (ung)kommunister. Det skal heller ikke være en organisation af fuldtidsprofessionelle aktivister. Det skal kunne rumme alle revolutionært indstillede unge (14-30?), skoleelever, arbejdende og arbejdsløse, som ønsker at være med og vil give et aktivt bidrag, stort eller småt. Der skal være plads til folk, der kan være med til det hele, og til dem, der kun kan være med i lille omfang, pga. uddannelse eller arbejde, og som lægger deres hovedaktivitet uden for organisationen, på deres skole eller arbejdsplads. Der må opbygges fysik til det hele, og alle skal føle sig hjemme. Det røde ungdomsforbunds opgave er at organisere og skole den revolutionære ungdom politisk, ideologisk og praktisk, at lære at kæmpe revolutionært. Det er at opbygge et inspirerende og aktivt miljø lokalt og på landsplan, der kan tiltrække bredt.«⁷⁶

Et år efter var Rød Ungdom en realitet, selv om Kommunistisk Forum (KPiD) trods DKP/ML's opfordring ikke gik aktivt ind i processen som organisation, men dog med en række enkeltmedlemmer. Hundreder af unge – langt de fleste partiløse – over hele landet og fra mange byer, hvor ingen af de nævnte organisationer indtil da havde arbejdet, sluttede hurtigt op om Rød Ungdom.

Og selv om DKP/ML stod som den største enkeltkraft i Rød Ungdom, kæmpede det fortsat for at fastholde dens brede karakter.

På den 6. kongres i 1993 forsvarede det Rød Ungdom som *»en bred masseorganisation af revolutionære unge, kommunister og socialister, der ikke står som ungdomsorganisation for et bestemt parti eller gruppering på venstrefløjen. Den marxistisk-leninistiske ungdom og det marxistisk-leninistiske*

---

⁷⁶) Som note 75, s. 26.

parti har gennem mange år arbejdet for denne ide og denne form for samling af den revolutionære ungdom.»⁷⁷

Partiet bekræftede også, at »et erklæret kommunistisk ungdomsforbund i dag ville ikke kunne skabe den nødvendige samling.« Og samtidig opfordrede det andre organisationer og partier, især KPID og Fælles Kurs, til at slutte op om ideen: »Rød Ungdom bør nyde hele den kommunistiske bevægelses og alle seriøse venstrefløjsorganisationers støtte«, hed det.⁷⁸

Siden hen har Rød Ungdom klart vist sin berettigelse. Den er i dag den største ungdomsorganisation til venstre for SF. Den nyder stor prestige på grund af sit arbejde og sine markante holdninger.

DKP/ML har hele vejen igennem ment, at den oprindelige ide med Rød Ungdom bør fastholdes. De medlemmer, som er aktive i Rød Ungdom, har arbejdet for, at den på samme tid bevarer sin bredde og sin revolutionære karakter som en organisation, der gør fælles sag med arbejderklassens kamp for socialisme. Og de har især kæmpet for, at Rød Ungdom fortsat skal være en selvstændig organisation, som bygger på sit eget interne medlemsdemokrati.

Alt dette har ikke været uden problemer. Partiet og dets medlemmer har måttet igennem en række hårde kampe for at holde Rød Ungdom sammen og samtidig sikre dens brede appel til ungdommen. Det har givet dem vigtige erfaringer, som har gjort dem stadig bedre til at mestre det svære forhold mellem parti og massebevægelse under 1990'ernes betingelser. Det er en langvarig læreproces, som endnu ikke er slut.

---

⁷⁷) Som note 66, s. 39.

⁷⁸) Som note 66, s. 39.

Marxismens krise

og behovet for at videreudvikle teorien

DKP/ML's 5. kongres lagde også op til en ny og mere dybsindig forståelse af den marxistisk-leninistiske teori. Efter pure at have afvist det på sine foregående kongresser erkendte partiet nu, at denne teori befandt sig i en form for langvarig krise, som havde sit udgangspunkt i revisionismens fremkomst flere årtier tidligere:

»I forbindelse med den moderne revisionismes opståen og gennembrud opstod der i en vis forstand en krise for marxismen-leninismen, som endnu ikke er overvundet.«⁷⁹

Kernen i denne krise bestod ikke kun i den tilbagegangs- og forfaldsproces, som var et resultat af revisionismen, og som bl.a. havde ført til socialismens nederlag i Sovjet og Østeuropa. Den var i lige så høj grad et resultat af marxist-leninisternes »manglende evne til at analysere og besvare de nye fænomener og problemer i socialismens opbygning, for kampen i de imperialistiske lande, i de afhængige, neokoloniale lande osv. fuldstændigt og udtømmende«, ⁸⁰ hed det selvkritisk i kongresberetningen, som herefter konkluderede:

»På en række områder er den marxistisk-leninistiske tænkning og praksis simpelthen ikke på højde med verdensudviklingen i dag. Det nytter ikke at indtage en sentimental eller tilbageskuende holdning til disse kendsgerninger... Verden har ændret sig, delvist nye problemer er dukket op, som kræver et nutidigt svar.«⁸¹

Kongressen konstaterede, at »marxismen-leninismen er ikke et stivnet system, det er ikke en facitliste på alle livets og

---

⁷⁹) Som note 66, s. 40.

⁸⁰) Som note 66, s. 41.

⁸¹) Som note 66, s. 42.

udviklingens spørgsmål. Det er en levende lære, hvis væsensmærke er dens evne til konkret analyse af den konkrete situation, af virkeligheden i alle dens aspekter. Den er ikke et snærende bånd for virkelighedsopfattelsen, ikke et ideologiseret system, der er blind og døv over for kendsgerningerne, ikke et lukket og dødt system, som det blev i revisionisternes udgave.»⁸²

Kongressen slog derfor fast, at der i denne forstand ikke er noget »helligt for marxismen-leninismen«, ingen »hellige køer«.⁸³ Denne konklusion førte bl.a. til, at partiet opgav sit hidtidige klassikerbegreb.

På sin første kongres i 1978 havde DKP/ML defineret Marx, Engels, Lenin og Stalin som de »fire store« klassikere: »Netop disse 4 og ingen andre udgør det internationale proletariats sande og pålidelige læremestre, marxismen-leninismens klassikere.«⁸⁴ I praksis blev den albanske partileder Enver Hoxha dog også regnet til en af disse »sande og pålidelige læremestre«.

Dette klassikerbegreb var udtryk for en dogmatisk og skematisk opfattelse af den marxistisk-leninistiske teori, som netop er kendetegnet ved sin levende, dialektiske ånd og ved at udvikle sig gennem indre kamp og modsætninger. I praksis gjorde den Marx, Engels, Lenin og Stalin nærmest fejlfri og guddommelige, mens den nedgjorde de mange kommunister, som havde ydet større eller mindre teoretiske bidrag, selv om de samtidig havde taget fejl på andre områder.

Og samtidig gjorde denne opfattelse det vanskeligt at optage den mest fremskredne tænkning fra verdenscivilisationen i den marxistisk-leninistiske teori. Den gjorde det vanskeligt at analysere alle de nye fænomener i ver-

---

⁸²) Som note 66, s. 40.

⁸³) Som note 66, s. 40.

⁸⁴) Som note 11, s. 3.

den og behandle dem teoretisk med henblik på at berige og videreudvikle marxismen-leninismen. I erkendelse heraf fastslog den 5. kongres:

»Den revolutionære teori må ubetinget rumme alt, hvad der er fremskredent i verdenscivilisationens udvikling, ligesom den må rumme og repræsentere alt det bedste i den nationale tradition, den må rumme alt, hvad der er progressivt, demokratisk og revolutionært. De nye udviklinger har sat disse spørgsmål på dagsordenen. Vort partis holdning hertil er entydig: den revolutionære teori og praksis må fornys på basis af de mange vundne erfaringer, positive og negative... Marxismen-leninismens krise overvindes med mere marxisme-leninisme, med dens uddybning, dens berigelse.«⁸⁵

Marxismen-leninismens krise må overvindes på teoriens område, for det er her, at den er en videnskab. Men det kan ikke ske abstrakt og i den tomme luft. Det må ske i vekselvirkning med praksis. Det må ske ved at sammenfatte erfaringerne fra de seneste årtiers klassekamp og ved at fortolke de nye former, hvorunder klassekampen foregår i dag.

Marxismen-leninismens krise er først overvundet, når den er i stand til at give teoretiske svar, som kan vejlede den praktiske revolutionære bevægelse og sikre den nye fremgange. Overvindelsen af denne krise kræver en gigantisk teoretisk indsats, som ikke kan løses af de danske kommunister alene. Men dette fritager dem på ingen måde for forpligtelser i denne henseende.

DKP/ML's teoretiske indsats

I overensstemmelse hermed stillede DKP/ML sig en række opgaver på det teoretiske område. På kongresser, konferencer, seminarer og Røde Sommerlejre har partiet taget

---

⁸⁵) Som note 35, s. 42.

vigtige teoretiske spørgsmål op til debat. Og der er op gennem 1990'erne blev offentliggjort en række artikler og pjecer, som sammenfatter resultaterne af disse diskussioner.

Allerede op til den 5. kongres foretog partiet en fornyet analyse af klasserne i det danske samfund og af udfordringerne for dansk fagbevægelse i 1990'erne, hvad der var en forudsætning for justeringen af dets taktiske og strategiske linje. Her tilbageviste det bl.a. myten om, at arbejderklassen skulle være ved at forsvinde som følge af de nye produktionsformer. Disse teoretiske bidrag blev senere bragt i pjecen *Arbejderklassen – død eller levende?*, som udkom i 1993.

Her gav DKP/ML også sit foreløbige bud på årsagerne til revisionismens fremkomst og socialismens nederlag i Sovjet og Østeuropa, som er et andet vigtigt teoretisk spørgsmål, som kræver svar. Disse analyser blev senere uddybet op til dets 6. kongres. Men spørgsmålet kan først endelig afklares i et parløb med kommunisterne i de nævnte lande, som er dem, der har størst inside viden om dette problemkompleks.

Imperialismen manipulerede og manipulerer i sin offensiv mod folkene behændigt med begreber som demokrati og menneskerettigheder. DKP/ML's 5. kongres stillede derfor partiet over for den opgave at være »formidler af rigtige opfattelser i kampen for menneskerettigheder og ægte demokrati«,⁸⁶ hvad der senere skete i en række skrifter.

De analyser, som DKP/ML har foretaget af de nye relationer, kulturmønstre og socialpsykologiske fænomener i samfundet og deres betydning for partiets egen udvikling og forhold til »masserne«, er ligeledes vigtige teoretiske bidrag, som hjalp til at bringe den kommunistiske partiteori på højde med tidens krav.

---

⁸⁶) Som note 46, s. 9.

Det samme er tilfældet med en række analyser, som DKP/ML har foretaget af – i det mindste dele af – den europæiske udvikling. Disse analyser har ikke alene udvidet partiets egens teoretiske forståelse for disse spørgsmål, men har også spillet en positiv rolle i den danske EU-modstand som sådan.

Da den såkaldte *triple oppression*⁸⁷ teori midt i 1990'erne søgte at forplumre de revolutionære unges overgang til klassestandpunkter, tog DKP/ML dette spørgsmål op til teoretisk behandling. Partiet påviste, at klassekampen stadig er historiens drivkraft, og at køns- og raceundertrykkelse er et produkt af klassesamfundet og klasseundertrykkelsen – og ikke sideløbende former for undertrykkelse. Dette teoretiske og ideologiske bidrag fik bl.a. stor betydning for udviklingen i Rød Ungdom.

Alle disse og andre bestræbelser på at ajourføre teorien udgør en meget stor bestræbelse for et lille parti som DKP/ML. Men de er stadig utilstrækkelige til at overvinde det teoretiske efterslæb, som først og fremmest revisionismen, men også dogmatismen har forårsaget i den kommunistiske bevægelse. Det samme gælder de mange og ofte meget betydningsfulde bidrag, som forskellige partier i den internationale kommunistiske bevægelse har ydet i samme periode.

DKP/ML's 7. kongres i 1997 konstaterede derfor, at marxismen-leninismens krise endnu ikke er overvundet. Den fremhævede det store arbejde, som vinker forude:

»Udviklingen – såvel den teknologiske som den økonomiske, politiske og kulturelle – foregår i dag i et hæsbæsende

---

⁸⁷) Ifølge triple oppression teorien findes der tre hovedformer for undertrykkelse: køns-, race- og klasseundertrykkelse. De er alle lige vigtige og uafhængige af hinanden. På denne måde bryder teorien med den marxistiske opfattelse af klasse modsætningerne i samfundet som grundlaget for al form for undertrykkelse, indbefattet den køns- og racemæssige.

tempo. I de seneste år og årtier har utallige nye fænomener vist sig på disse områder. Det er derfor mere nødvendigt end nogensinde, at kommunisterne vier teorien og det teoretiske arbejde den opmærksomhed, som er nødvendig for at kunne navigere og finde vej i en oprørsk verden, der er i stadig og hurtig forandring. Ligegyldighed og dogmatisme over disse nye fænomener kan ikke gavne andre end storkapitalen.»⁸⁸

Konkret stillede partiet sig den opgave at uddybe den teoretiske forståelse for den såkaldte globalisering. Dette spørgsmål har store konsekvenser for et lille land som Danmark, hvis suverænitæt undergraves i hurtigt tempo af den fremstormende europæiske superstat. Kongressen konstaterede samtidig, at løsningen af denne opgave er et anliggende for hele den internationale kommunistiske bevægelse, men at DKP/ML allerede i den næste kongresperiode må påtage sig sin del af ansvaret.

Globaliseringen og de nyeste træk i imperialismen var oppe til sin første omfattende og grundige diskussion på Rød Sommerlejr i 1998, og debatten fortsætter frem til partiets næste kongres.

En teori for et højt udviklet socialistisk samfund

Et særligt problem for marxismen-leninismen er den videre udvikling af teorien for socialismens opbygning, navnlig i et højt udviklet land. Erfaringerne fra Sovjet og Østeuropa viser, at der har været store problemer i denne henseende. Hvis kommunismen igen skal blive attraktiv for arbejderklassen og det store befolkningsflertal, kræver det, at der findes svar på dette spørgsmål, som udgør en del af marxismen-leninismens krise.

---

⁸⁸) Som note 61, s. 61-62.

DKP/ML's 5. kongres tog dette spørgsmål op, som var blevet særligt aktuelt som følge af begivenhederne i 1989-91:

»Det er imidlertid ikke lykkedes, indtil nu, at udvikle en teori og praksis for et moderne, udviklet socialistisk samfund, der kan opfylde et helt nyt kvalitativt sæt af materielle, kulturelle og åndelige behov. Det var denne opgave, der stillede sig efter 2. verdenskrig og genopbygningen, og som ikke fandt en korrekt marxistisk-leninistisk løsning. Netop i denne situation brød den moderne revisionisme af en hel række årsager igennem i Sovjetunionen.»⁸⁹

Kongressen måtte konstatere, at heller ikke den marxistisk-leninistiske bevægelse, som udviklede sig i opposition til den moderne revisionisme, havde formået at løse dette spørgsmål:

»Det hæmmede i betydelig grad udviklingen af den revolutionære teori og praksis, at en række erfaringer, som var specifikke og konkrete for det første forsøg på opbygningen af socialismen i Sovjetunionen, opfattedes som generelle erfaringer, gyldige for alle tider og i alle situationer.»⁹⁰

Det er indlysende, at en teori for et højt udviklet socialistisk samfund ikke kan udvikles fuldt ud, før der faktisk eksisterer et sådant samfund. Men det er i dag muligt at komme et godt stykke ad vejen på grundlag af de omfattende erfaringer, som allerede findes fra den socialistiske opbygning.

På et multilateralt møde i Brasilien i 1992 erklærede DKP/ML's delegation derfor, at det er nødvendigt *»at udarbejde en teori og et program for et moderne, udviklet socialistisk samfund, på grundlag af den nuværende sum af erfaringer, positive og negative, som må analyseres og studeres*

---

⁸⁹) Som note 35, s. 41.

⁹⁰) Som note 35, s. 42.

yderligere. I denne retning har kommunisterne i de udviklede lande særlige forpligtelser.«⁹¹

Partiet tog i den følgende tid fat på sin del af opgaven. Dets teoretiske overvejelser blev præsenteret i en række artikler og oplæg på konferencer. Og de udmøntede sig i programmatisk form i den plan for et moderne socialistisk velfærdssamfund, som er formuleret i det *Program for et Socialistisk Danmark*, som partiets centralkomite udsendte i 1997 efter længere tids offentlig diskussion.

Dette program gør ikke krav på at have løst alle problemer i forbindelse med socialismens opbygning. Der kræves stadig en meget stor teoretisk indsats på dette område, som nødvendigvis må være en fælles opgave for hele den internationale kommunistiske bevægelse.

Men programmet er et seriøst forsøg på at skitsere en socialistisk opbygning i Danmark, som tager sit afsæt i det udviklingsniveau, som det danske samfund har nået under kapitalismen i 1990'erne. Og det er samtidig et resultat af en analyse af de positive og negative erfaringer fra andre lande, som har været tilgængelige for partiet.

Overgangen til socialismen

På det strategiske område skete der også en mindre justering med udgangspunkt i den 5. kongres. DKP/ML havde i sine hidtidige skrifter erklæret, at det kæmpede for socialismen gennem en »voldelig revolution«. Det blev nu omformuleret.

Partiet lagde nu vægt på at forklare, at det ikke er kommunisterne, men borgerskabet, som har skylden, hvis revolutionen kommer til at foregå under voldelige

---

⁹¹) Kommunisternes enhed i den ny periode af arbejderklassens og folkenes kamp. DKP/ML's indlæg på Brasilia-mødet 10.-11. februar 1992. I: For ét stærkt kommunistisk parti. Til diskussionen om kommunistisk enhed. Forlaget Arbejderen 1993, s. 16.

former. Derfor hed det i det nye *Principprogram*, som blev vedtaget på den 5. kongres: »Om den revolutionære overgang til socialismen forløber voldeligt eller ej, afgøres af det herskende borgerskab selv.«⁹²

Samtidig fastholdt partiet den marxistisk-leninistiske opfattelse af staten som et undertrykkelsesapparat i borgerskabets hænder. Og det undlod heller ikke at gøre opmærksom på, at under alle hidtidige revolutioner havde borgerskabet ikke tøvet med at ty til vold mod arbejderklassens og dens allierede.

Som følge heraf betonedes partiet nu, at det som kommunistisk parti havde pligt til at forberede sig selv og arbejderklassen på alle muligheder og beherske alle kampformer, indbefattet væbnet kamp. Dette princip er i bedre overensstemmelse med Lenins anvisninger og er senere blevet indskrevet i *Program for et Socialistisk Danmark*.

Denne ændrede sprogbrug var ikke så meget en konsekvens af den nye situation i verden, men snarere et udtryk for en bedre forståelse af den marxistisk-leninistiske revolutionsteori. Samtidig giver det et mere realistisk billede af kommunisternes kamp mod kapitalismen: Det kommunistiske parti er et fredens parti, mens den vold og krig, som findes i verden, er et resultat af modsætningerne i det kapitalistiske system.

Opfattelsen af Sovjet og Østeuropa

Omvæltningerne i Sovjet og Østeuropa viste også, at partiet havde taget fejl i sin vurdering af disse samfund. Indtil da havde det anset Albanien for verdens eneste socialistiske land. Sovjet, Østeuropa (minus Albanien) og en række andre lande var blevet betragtet som »kapitalistiske til marven«.

---

⁹²) Program. Danmarks Kommunistiske Parti Marxister-leninister. Forlaget Arbejderen 1991, s. 14.

Erkendelsen af, at denne opfattelse ikke holdt, var ikke umiddelbar, men kom i perioden op til partiets 6. kongres i oktober 1993. Beretningen til denne kongres konstaterede, at resultaterne af den socialistiske opbygning havde vist sig meget sejlivede og vanskelige at nedbryde i såvel overbygningen som den økonomiske basis i disse lande. De havde derfor ikke været »kapitalistiske til marven« eller »statsmonopolkapitalistiske af en særlig type«, som det hed i partiets dokumenter.

De havde derimod udgjort en særlig type overgangsamfund mellem socialisme og kapitalisme, dvs. samfund, som var kendetegnet ved en langvarig og modsætningsfyldt kontrarevolutionær proces under revisionistisk ledelse.

»Det afgørende nederlag, hvoraf det andet fulgte, var, da det ikke lykkedes at slå revisionismen tilbage«, hed det i beretningen til den 6. kongres.⁹³ Gorbatjov afsluttede i denne forstand blot den proces, som Hrustjov havde påbegyndt. Og beretningen konstaterede endvidere, at erfaringen havde vist, at den åbne kontrarevolution i 1989-91 var nødvendig for at genindføre kapitalismen i dens traditionelle former.

De socialistiske lande

På hele dette grundlag måtte partiet også tage sin opfattelse af de lande, som havde undgået den kontrarevolutionære tragedie, op til ny vurdering. Det gjaldt ikke mindst Cuba og Korea. Op til den 6. kongres måtte partiet erkende, at det havde taget fejl, da det tidligere betegnede disse lande og deres kommunistiske partier som revisionistiske.

Det drejer sig tværtimod om kommunistiske partier, som under meget vanskelige forhold og imperialistisk omringning går i spidsen for deres folk for at forsvare re-

volutionens landvindinger og styrke den socialistiske opbygning i deres lande. De forsøger at anvende marxismen-leninismen under deres konkrete historiske, kulturelle og udviklingsmæssige betingelser. Og de kan derfor heller ikke betragtes som en generel model for socialismen i andre lande.

Som en konsekvens af denne selvkritik gik partiet aktivt ind i solidaritetsarbejdet med Cuba og Korea og var bl.a. en af drivkræfterne bag det store folkemøde med Fidel Castro i København i marts 1995.⁹⁴

Den internationale kommunistiske bevægelse

DKP/ML havde frem til 1991 udelukkende haft partiforbindinger med de kommunistiske partier, som grupperede sig omkring Albanien. Det var der historiske årsager til. Den internationale kommunistiske bevægelse var i hele denne periode splittet op efter brudlinjerne mellem Sovjet, Kina, Albanien osv. Nogle gange var der flere partier inden for samme strømning. Og kun få partier holdt sig udenfor.

I Danmark havde man således på et tidspunkt det pro-sovjetiske DKP, det pro-kinesiske KAP, det pro-albanske DKP/ML og tilmed det pro-jugoslaviske SF, som dog var et vaskeægte reformistisk parti. Det var en usund situation, som antydede, at de danske partier ikke i tilstrækkelig grad stod på selvstændige positioner. Men sådan var tiden nu engang.

---

⁹³) Som note 66, s. 20.

⁹⁴) Dette møde blev organiseret i forbindelse med Fidel Castros delta-gelse i FN's sociale topmøde i København i marts 1995. Mødet fandt sted i Falkoner Centret og blev en stor mediebegivenhed med tusinder af deltagere.

Efter 1989-91 skiftede situationen i hele den internationale kommunistiske bevægelse. Nogle partier gik under indtryk af revisionismen helt i opløsning eller bevægede sig over på traditionelle socialdemokratiske standpunkter, hvad der førte til udspaltninger og dannelse af nye partier. Andre partier blev stående, hvor de hele tiden havde stået. Men de fleste kom i bevægelse under indtryk af de dramatiske begivenheder i Sovjet og Østeuropa. Mange partier, som tidligere havde været under indflydelse af revisionismen, rykkede mod venstre. Alle søgte svar på spørgsmålet om, hvad der havde forårsaget det store sammenbrud.

Den internationale kommunistiske bevægelse befandt sig med andre ord i en overgangsfase mellem noget gammelt og noget nyt. Revisionismen var stadig ikke overvundet, men der åbnede sig nye muligheder for at føre denne kamp igennem til enden og styrke den konsekvente kommunistiske linje.

I den situation tog DKP/ML også sit internationale arbejde op til revision. Med udgangspunkt i den 5. kongres begyndte partiet uden fordomme – og uden at opgive sine traditionelle partiforbindelser – at tage kontakt og oprette forbindelser med »partier, der kommer fra andre udgangspunkter og traditioner«, som det blev udtrykt på den efterfølgende kongres. I nogle tilfælde drejer det sig om flere partier og organisationer i samme land.

DKP/ML ønsker i særdeleshed at opretholde nære forbindelser med de kommunistiske partier i Europa og ikke mindst i Norden. Partiet ønsker en åben og fordomsfri diskussion, der viser fremad – også af de ideologiske spørgsmål, hvorom der stadig er uenighed.

Partiets erklærede mål er at arbejde for den internationale kommunistiske bevægelses enhed på marxismen-leninismens grund. Målet er et stærkt kommunistisk par-

ti i hvert land. DKP/ML er imod alle bestræbelser på at danne en ny Kommunistisk Internationale under de nuværende forhold eller tendenser til igen at splitte bevægelsen op efter »moderpartier« eller socialistiske »moderlande«. Dette synspunkt udtrykte partiet bl.a. på det multilaterale møde i Brasilien i februar 1992:

»En slutning, som de danske kommunister må drage, er aldrig nogen sinde at lade nogen som helst andre tænke for dem, aldrig at tillade sig at blive et instrument for en eller anden statspolitik, men kun at være trofaste over for den danske arbejderklasse og det danske folk, over for marxismen-leninismen, og forene os på ligeberettiget og gensidig basis med verdens øvrige kommunistiske partier.«⁹⁵

I denne ånd har DKP/ML i de forløbne år fornyet sit internationale arbejde og udfoldet stor aktivitet på dette område. Det underskrev i 1992 den historiske Pyongyang-Erklæring,⁹⁶ som et meget stor antal partier og organisationer tilsluttede sig.

Partiets forretningsudvalg begrundede i en udtalelse fra maj 1992 denne beslutning med, at erklæringen *»udtrykker vigtige fælles konklusioner og retninger i den nye situation, og betegner et nyt skridt mod enhed mellem de kommunistiske og revolutionære organisationer – i de enkelte lande, der hvor de står delt og splittede, og i verden som helhed«*.⁹⁷

DKP/ML har siden deltaget i adskillige internationale fora, møder og konferencer som f.eks. de årlige 1. maj seminarer i Belgien. Det har haft flere delegationer i Korea

---

⁹⁵) Som note 91, s. 16.

⁹⁶) En erklæring, som blev udarbejdet på et møde for kommunistiske partier og revolutionære organisationer i Nordkoreas hovedstad Pyongyang i 1992. Siden er den blevet underskrevet af langt over hundrede partier og organisationer verden over, i Danmark af DKP/ML, KPID og Fælles Kurs.

⁹⁷) Som note 91, s. 38.

og Cuba, hvor det også har deltaget i vigtige internationale seminarer og konferencer. Partiet har været repræsenteret på kommunistiske partiers kongresser over hele verden.

I Europa har det oprettet gode forbindelser med en lang række nye partier, med hvem det især diskuterer en udbygning af strategien og taktikken i kampen mod EU-opbygningen. Og det har navnlig styrket samarbejdet med kommunistiske partier i Norden.

Gennem hele denne omfattende internationale aktivitet har DKP/ML fået ny indsigt og viden, som også har hjulpet det til at løse problemer i den danske klassekamp.

Kampen for velfærden

Den nye strategiske og taktiske orientering, som DKP/ML besluttede på sin 5. kongres, var som tidligere sagt til at begynde med kendetegnet ved sin defensive karakter. De bastioner og positioner, som arbejderklassen og folkene havde vundet i deres klassekamp mod kapitalismen, måtte forsvares for at lægge grunden til ny fremgang.

For den danske arbejderklasse og det danske folk indbefattede dette umiddelbart to kernespørgsmål, som er flettet ind i hinanden: forsvar af »velfærdssamfundet« og forsvar af dansk suverænitet mod den hastige EF/EU-opbygning.

I 1980'erne havde DKP/ML – ligesom en stor del af den øvrige venstrefløj – kæmpet for at afsløre »velfærdssamfundet«, som blev opreklameret som »kapitalisme med et menneskeligt ansigt« og endnu tidligere som et eksempel på en »krisefri kapitalisme«. DKP/ML havde i sine skrifter betegnet »velfærdssamfundet« som den form, som statsmonopolkapitalismen havde antaget i Danmark efter 1945 under socialdemokratisk ledelse. Partiet havde påpeget »velfærdssamfundets« åbenlyse so-

cial mangler og den stadig stærkere udbytning af arbejdskraften, som lå til grund for det.

Partiet opgav ikke denne grundlæggende kritik af »velfærdssamfundet«. Men det gik i 1990'erne over til i højere grad at fremhæve dets positive aspekter, som var et resultat af arbejderklassens og folkets kamp og af de indrømmelser, som borgerskabet havde været tvunget til at give.

Det var forsvaret af disse hårdt tilkæmpede rettigheder, der rejste sig som en af hovedsøjlerne i partiets politik i denne periode. Det udelukkede selvsagt ikke, men fordrede tværtimod, at partiet samtidig var opmærksom på alle de muligheder, som bød sig, for at arbejderklassen og folket også kunne vinde nye rettigheder. I beretningen til partiets 6. kongres hed det således om de kommende års klassekamp:

»I centrum må stå forsvaret for »velfærden«, af arbejderklassens og dens allieredes historisk tilkæmpede rettigheder, som er under beskyddning, og kampen for deres forbedring.«⁹⁸

Det langsomme opsving i klassekampen, som begyndte efter nej'et til Maastricht i 1992, har været kendetegnet ved en lang række bevægelser og kampe netop til forsvar for velfærden. De har inddraget stadig nye grupper og lag i det danske samfund. Op til i dag har de hovedsagelig været af defensiv art, selv om der også har været iblandet krav om forbedringer og sikring af nye rettigheder.

DKP/ML har trods sin størrelse været aktiv i mange af disse bevægelser. Partimedlemmer har fra deres poster i fagforeninger og forældreorganisationer været med til at rejse omfattende protester mod kommunale nedskæringer på skole- og børnehavområdet. Det har deltaget i de

---

⁹⁸) Som note 66, s. 15.

store bevægelser mod hospitalslukninger, navnlig af Kommunehospitalet i København. Det har støttet og været aktiv i pensionisternes kamp for en tryk alderdom. Medlemmer af partiet har rundt om i landet været med i aktioner og marcher til fordel for miljøet.

Da socialministeren i 1997 fik vedtaget den nye bistandslov, fortalte partiet gennem Dagbladet Arbejderen og i en særlig partipjece sandheden om denne reaktionære EU-dikterede lov, hvis virkninger først begyndte at slå rigtigt igennem i sommeren 1998. Det lod sin stemme høre blandt de protester, som har rejst sig mod den forstærkede sociale polarisering og udstødning, som bliver et resultat af denne lov.

Forsvaret af »velfærdssamfundet« har fra starten været flettet ind i kampen mod EF/EU-opbygningen. Det er herfra, at hovedangrebet mod arbejderklassens og det danske folks tilkæmpede rettigheder kommer. Kampen for at få Danmark ud af EF/EU er således ikke kun en national kamp, men i højere og højere grad også en social kamp.

Maastricht-aftalen, der blev sat til afstemning året efter den 5. kongres, betød ikke kun en yderligere undergravning af dansk suverænitet. Den betød også en yderligere udhuling af de sociale rettigheder og et frontalt angreb mod den såkaldte »nordiske velfærdsmodel«, som der ikke længere er plads til i monopolernes nye Europa.

Kampen for velfærd er for DKP/ML derfor også en kamp mod EU. Af særlig betydning har det her været at afsløre Socialdemokratiets bevidste manipulation med dette spørgsmål. I beretningen til partiets 7. kongres hedder det således om den efterfølgende kampagne op til afstemningen om Amsterdam-traktaten i 1998:

»Samtidig forbereder Socialdemokratiet en selvstændig kampagne, specielt rettet mod deres arbejderbagland. Budskabet er, at EU kan omdannes til at blive et projekt for ar-

bejderne, ja næsten socialistisk. Der tales om en »velfærdsunion«, »demokrati på et nyt EU-niveau« osv. Det bliver af særlig betydning at afsløre konkret, hvad der reelt sker med velfærden og beskæftigelsen i EU. Det må være et særligt mål for modstanden at svare direkte på Socialdemokratiets kampagne.«⁹⁹

For at løse denne opgave udsendte partiet i januar 1998 en særlig pjece, som et for et imødegik Socialdemokratiets argumenter. Partiets medlemmer og andre unionsmodstandere blev dermed rustet til at deltage i debatten op til afstemningen. På møder overalt i landet kunne de med seriøse og tungtvejende argumenter imødegå de usandheder og fordrejninger, som Socialdemokratiet og andre tilhængere fremførte i deres kampagne.

Kampen mod EU

Fra slutningen af 1980'erne lagde DKP/ML sin brede EF/EU-modstand i Folkebevægelsen mod EF. Og med den nye situation og de nye erkendelser, som opstod i begyndelsen af 1990'erne, besluttede partiet kraftigt at opprioritere dette arbejde.

DKP/ML gjorde en massiv indsats i Folkebevægelsens regi op til Maastricht-afstemningen i juni 1992. Dets medlemmer var på gaden og deltog i debatmøder landet over. Nej'et den 2. juni 1992 blev den største sejr for den folkelige bevægelse i Danmark siden befrielsen i 1945. Det rystede den herskende klasse i sin grundvold, men gav også stødet til nye intriger og manøvrer for at sikre EU-integrationen.

---

⁹⁹) Som note 61, s. 44-45.

Kort efter brød Jens Peder Bonde-fløjen¹⁰⁰ ud af Folkebevægelsen på et opportunistisk grundlag og dannede Juni-bevægelsen. I denne situation, hvor der opstod en del usikkerhed i Folkebevægelsen omkring fremtiden, var partiet blandt de kræfter, som loyalt arbejdede for at holde sammen på organisationen og styrke den konsekvente modstand.

Partiet havde op til begyndelsen af 1990'erne boykottet valgene til EF-parlamentet. I starten, hvor det gjaldt om at fratage dette parlament legitimitet, og hvor også en stor del af den danske befolkning massivt boykottede valgene, kunne der være reelle politiske begrundelser for en sådan beslutning. Beslutningen var dog ikke uden omkostninger for partiet, og i historiens bakspejl kan den i høj grad diskuteres.

Under alle omstændigheder var DKP/ML ikke i tvivl om sin holdning op til Europa-parlamentsvalget i 1994. Beretningen til partiets 6. kongres året før slog derfor fast, »at *Folkebevægelsen mod EF fortsat repræsenterer den bredeste folkelige modstand mod EF-unionen på et konsekvent grundlag. Derfor må Folkebevægelsen og dens rolle styrkes. Ved det kommende EF-parlamentsvalg er liste N den eneste mulighed for konsekvente modstandere af EF-Unionen.*«¹⁰¹

Ved EF-parlamentsvalget året efter støttede partiet derfor uden vaklen Folkebevægelsen og lod også partimedlemmer stille op på liste N,¹⁰² som fik indvalgt to repræsentanter i Europa-parlamentet.

---

¹⁰⁰) Jens Peder Bonde var mangeårigt medlem af EU-parlamentet for Folkebevægelsen. Efter bruddet fortsatte han som parlamentsmedlem for Juni-bevægelsen.

¹⁰¹) Som note 66, s. 18.

¹⁰²) Liste N er listebetegnelsen for Folkebevægelsen ved valg til EU-parlamentet.

Partiet nød anerkendelse for sin indsats og fik efterhånden indvalgt nogle af sine aktivister i Folkebevægelsens ledelse. Men det er aldrig gået efter at kontrollere bevægelsen eller dreje den i en bestemt politisk retning. Tværtimod har DKP/ML – belært af de fejl, som det selv begik i 1980'erne – været en konsekvent fortalere for, at Folkebevægelsen skal bevare sin brede folkelige karakter.

I hele sit arbejde i Folkebevægelsen har DKP/ML altid stået for den konsekvente EF/EU-modstand. Samtidig har det sammen med andre kræfter været med til at skærpe bevægelsens sociale profil. Det har også bidraget konstruktivt til at udvikle Folkebevægelsens taktik. Det gjaldt f.eks. op til afstemningen om Amsterdam-traktaten i maj 1998.

DKP/ML har medvirket til at styrke Folkebevægelsens ungdomsprofil. Op til Maastricht-afstemningen i 1992 var det med til at stifte Rok ved Unionen, som bidrog afgørende til at bringe nye generationer ind i EF/EU-modstanden. Flere aktivister herfra meldte sig senere ind i Folkebevægelsen. Og i tiden derefter har partiet aktivt støttet stiftelsen og udviklingen af Folkebevægelsens Ungdom.

DKP/ML har i sin kamp mod den videre unionsopbygning lagt vægt på ikke at forfalde til snæver nationalisme i dette spørgsmål. Partiet understregede allerede på sin 5. kongres i 1991, at den stadig større internationalisering og »europæisering« på alle områder nødvendiggør, at de danske unionsmodstandere styrker forbindelserne og samarbejdet med den progressive og folkelige EU-modstand i de andre europæiske lande. Dette synspunkt blev gentaget og uddybet på dets 7. kongres i 1997.

Arbejdet i fagbevægelsen

Også på det faglige område har EU-opbygningen fået alvorlige konsekvenser. Op gennem 1990'erne har EU rettet et stadig mere omfattende angreb på det danske overenskomst- og aftalesystem, hvis forudsætning er den danske enhedsfagbevægelse, som er et ukendt fænomen i de fleste europæiske lande.

EU sigter nu mod at erstatte dette system med lovgivning og direktiver, som skal »implementeres« i overenskomsterne eller helt erstatte forhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter. I stedet for arbejderklassens kollektive rettigheder ønsker EU at fastsætte den enkelte arbejders »individuelle rettigheder«, først og fremmest retten til at være skruebrækker og stå uden for en fagforening. Vigtige principper som normalarbejdsdagen og mindstelønnen står for skud.

Den danske fagbevægelse er på denne måde kommet under pres. I den situation har DKP/ML også rejst parolen om forsvar af enhedsfagbevægelsen og det kollektive aftalesystem, som trods alle sine begrænsninger dog rummer visse bastioner og muligheder for arbejderklassen, som EU nu helt vil ophæve. Det gælder f.eks. konfliktretten. Derfor hedder det i partipjecen *Vi vil en aktiv, demokratisk og solidarisk fagbevægelse* fra 1996:

»Vi har aldrig været tilhængere af det danske fagretlige system. Men det rummer på en række områder noget, vi vil forsvare, når alternativet er en EU-arbejdsmarkedspolitik, der bygger på en traktatfæstelse af »lønmodtager-rettighederne« med en særlig EU-arbejdsret som første, eneste og sidste instans.«¹⁰³

¹⁰³) Som note 60, s. 17.

Problemet i denne kamp er, at LO-toppen bevidst tilslutter sig og aktivt arbejder for at føre EU's strategi ud i livet, mens hovedparten af fagforeningernes medlemmer er imod EU. Det gør mulighederne for at indgå alliancer inden for fagbevægelsen og også med Socialdemokratiets basis væsentlige større. Men det fordrer også en aktiv linje mod LO-toppens EU- og classesamarbejdspolitik.

DKP/ML har derfor også rejst parolen om at gøre fagforeningerne til kamporganisationer, som det tidligere afviste. Således hedder det i en udtalelse fra partiets 7. kongres:

»Danmarks Kommunistiske Parti ML vil kæmpe for, at fagforeningerne bryder med LO-toppens classesamarbejdspolitik og udvikler sig til kamporganisationer, til aktive og demokratiske organisationer, der bygger på og forsvare arbejderne interesser.«¹⁰⁴

I 1990'erne har partiet forlængst lagt sin tidligere sekterske holdning til fagbevægelsen bag sig. I disse år har partimedlemmer arbejdet for at vinde nye tillidsposter på arbejdspladserne og i klubber og lokale fagforeninger. De kæmper i dag sammen med andre kræfter for at udvikle og støtte den aktive og demokratiske linje i fagbevægelsen på et klassekampgrundlag.

Partiet arbejder for, at fagforeningerne ikke lukker sig inde bag snævre faglige mure, men også tager aktiv stilling til andre spørgsmål. Det gælder især EU-spørgsmålet og den socialpolitiske kamp, hvor partier er fortalere for, at »de faglige organisationer – og især de ufaglærtes organisationer – må åbne sig og skabe rammerne for en faglig organisering af de tvangsaktiverede bistandsmodtagere.«¹⁰⁵

¹⁰⁴) Som note 61, s. 66.

¹⁰⁵) Som note 60, s. 17.

Det er partiets opfattelse, at »*det centrale udgangspunkt for den faglige kamp i dag ligger på arbejdspladserne og i brancherne*«. ¹⁰⁶ Det arbejder aktivt for at styrke de faglige klubber, opbygge lokale og brancherettede tillidsmandsringe, udvikle et solidarisk støttee arbejde med strejkende arbejdspladser og samtidig opbygge strejkestøttekomiteer, som »bygger deres solidaritet på de strejkendes grundlag«.

Partiet var i den forbindelse meget aktivt i støtten til de strejkende RiBus-chauffører i 1995 og i det efterfølgende solidaritetsarbejde med de tre fængslede og retsforfulgte aktivister fra Støttekomiteen i Esbjerg. Det arbejdede også aktivt og loyalt i forbindelse med andre vigtige arbejdskampe i de senere år, f.eks. Skralden i Århus i 1996 ¹⁰⁷ og Nyhavn-konflikten i København i 1996-97. ¹⁰⁸ Det har støttet arbejderklassens voksende protester mod de EU-dikterede privatiseringer og udliciteringer.

Under overenskomstkampen i foråret 1998 deltog partiets medlemmer, hvor de var til stede, på blokaderne og var – bl.a. gennem deres tillidsposter – med til at understøtte den aktive kamplinje, som udviklede sig i flere klubber og lokale fagforeninger.

DKP/ML's indflydelse i arbejder- og fagbevægelsen er stadig beskeden og utilstrækkelig. Men partiet står med sin politik og linje i dag med et bedre udgangspunkt end nogen sinde til at øge sin indflydelse i den faglige kamp, på arbejdspladserne, i klubber og fagforeninger. Der er store muligheder i denne henseende, og kun partiets størrelse gør, at resultaterne endnu er alt for beskedne.

¹⁰⁶) Som note 60, s. 16.

¹⁰⁷) Skraldemændene i Århus strejkede i begyndelsen af 1996 i flere måneder mod fyringen af deres tillidsmand og den efterfølgende ansættelse af skruebrækkere til at overtage deres arbejde.

¹⁰⁸) Nyhavn-konflikten i København i 1996-97 var en faglig kamp for at få overenskomst med restauranter og beværtninger i Nyhavn.

Kampen mod krig, reaktion og fascisme

Kampen mod krig, reaktion og fascisme og forsvaret af freden og de demokratiske rettigheder er en central opgave for kommunisterne under den nye verdensorden, som USA-imperialismen ensidigt har proklameret.

Allerede i årtiets start udbrod den blodige imperialistiske Golf-krig mod Irak. DKP/ML var aktiv i den fredsbevægelse, som udviklede sig. Og det havde sin del af æren for, at bevægelsen blev så bred, som det var tilfældet trods den massive ideologiske kampagne fra imperialismens og dens massemediers side.

Derefter deltog partiet i protesterne mod krigen i Eks-Jugoslavien. Og her undgik det – trods berettiget kritik af Serbien – at gå i den pro-vestlige, anti-serbiske fælde, som skulle bane vejen for imperialismens endnu dybere indtrængen på Balkan.

Da Den Danske Brigade efter Dayton-aftalen ¹⁰⁹ blev sendt til Bosnien som en del af den internationale såkaldte »fredsbevarende styrke«, var DKP/ML med i protester og aktioner mod dette militaristiske eventyr, som helt ændrede principperne for dansk udenrigspolitik. Det samme var tilfældet, da en dansk politistyrke i 1997 blev sendt til Albanien. ¹¹⁰

¹⁰⁹) Dayton-aftalen blev presset igennem af USA i 1995. Officielt var det for at stoppe borgerkrigen i Bosnien, men reelt var målet at styrke imperialismens indtrængen på Balkan. Aftalen opdelte Bosnien efter etniske linjer og sanktionerede reelt etnisk udrensning i dele af området. For at sikre aftalen blev der indsat en såkaldt »fredsbevarende styrke«, som Den Danske Brigade var en del af.

¹¹⁰) I foråret 1997 gjorde befolkningen i Albanien oprør mod landets korrupte og reaktionære regering og erobrede i den forbindelse store mængder våben. I et forsøg fra imperialismens side på at få kontrol over situationen blev der indsat en international politistyrke, som bl.a. havde deltagelse fra Danmark. Formålet var officielt at sikre »lov og orden«, men reelt at forhindre en revolutionær udvikling i landet.

Og i dag er DKP/ML blandt de kræfter, som vender sig mod imperialismens planer i Kosova. Det støtter den albanske befolknings nationale rettigheder, samtidig med at det advarer mod yderligere opsplitning af Rest-Jugoslavien.

På den demokratiske front har partiet op gennem 1990'erne i skrifter og handling rejst kampen til forsvar for de demokratiske rettigheder. Det har været med til at afsløre karakteren af det højt besungne danske demokrati.

Da det danske politi natten efter Edinburgh-afstemningen den 18. maj 1993 helt umotiveret begyndte at skyde løs på en større folkemængde på Nørrebro i København, var DKP/ML med til at organisere 18. maj initiativet, som rejste et folkekrav om en dommerundersøgelse. Og det var med i protesterne, da denne dommerundersøgelse senere udviklede sig til den rene farce.

I foråret 1998 blev det afsløret, at Politiets Efterretningstjeneste og andre efterretningstjenester – sådan som DKP/ML altid har hævdet – længe havde udført systematisk spionage mod den danske venstrefløj, indbefattet DKP/ML selv. Dette var i åben modstrid med regeringens beslutninger helt tilbage fra 1947, om at folk ikke kunne registreres alene på grundlag af lovlig politisk virksomhed. Partiet gik herefter sammen med andre demokratiske kræfter for at kræve en dybtgående og uvildig undersøgelse af alle efterretningstjenesters arbejde.

DKP/ML har også gennem 1990'erne deltaget aktivt i kampen mod de stadig mere aggressive fascistiske og racistiske grupper. Partiet har stået bag eller deltaget aktivt i mange store aktioner og demonstrationer mod disse sorte kræfter.

I 1995 støttede partiet det store arrangement i København i anledning af 50-året for befrielsen og arbejdede for, at det ikke kun blev en markering af denne begivenhed, men også et fremadrettet budskab om, at kampen

mod fascismen fortsætter. I en løbeseddel til 4. maj fremlagde partiet denne linje:

»Modstandskampen var folkets værk... Vi hædrer modstandsfolkene bedst ved at fortsætte kampen for deres idealer: Imod nazisme, fascisme og racisme. For frihed, uafhængighed, demokrati og sociale fremskridt. For fred og venskab mellem folkene. De samme fjender af friheden er aktive i dag. Deres stormtropper viser sig på gaderne. Bagmændene er der endnu... 50 år efter sejren over nazismen må vi konstatere: Fascismen og krigens kræfter blev ikke endeligt slået. Kampen fortsætter! I Danmark og på internationalt plan.«¹¹¹

DKP/ML har også været aktivt i protesterne mod Den Danske Forening. Det har været med til at mobilisere til de store anti-nazistiske demonstrationer i Lund i Sverige. Det har deltaget i de talrige protester mod nazi-borgen i Greve. Og det var også til stede, da flere hundrede europæiske nazister blev sat på porten af Roskildes befolkning.

DKP/ML gjorde også en stor indsats – ikke mindst gennem sine medlemmer af Rød Ungdom – for at mobilisere bredt til de vigtige folkelige manifestationer, som til sidst rensede de sønderjyske byer Kværn og Kollund for nazister. Partiet søgte i den forbindelse at udvikle nye metoder og organisationsformer for at styrke den brede anti-fascistiske og anti-racistiske stemning og bevægelse, som historisk har eksisteret i den danske befolkning.

Erfaringen viser, at en vigtig del af dette arbejde må foregå inden for de eksisterende folkelige organisationer og bevægelser, ikke mindst i fagbevægelsen og i lokale beboergrupper. På denne måde bliver den demokratiske, anti-fascistiske og anti-racistiske kamp på en mere korrekt måde integreret i den øvrige klassekamp.

---

¹¹¹) Modstandskampen – et lysende kapitel i folkets historie. Løbeseddel fra DKP/ML. Optrukt i Partiarbejderen nr. 5, maj 1995.

Men dette udelukker selvsagt ikke, at der opbygges organismer, som kan koordinere dette arbejde. Og det udelukker heller ikke, at der kan og bør dannes komiteer og initiativer til at løse konkrete opgaver.

Det parlamentariske spørgsmål

DKP/ML havde som tidligere nævnt store problemer på det parlamentariske område i 1980'erne. Disse kvaler fortsatte ind i 1990'erne. Kort efter at Enhedslisten var blevet stiftet, søgte DKP/ML i 1989 om optagelse, men blev i første omgang afvist. Partiet besluttede alligevel at lade en række medlemmer melde sig ind som enkeltpersoner.

I 1991 blev partiet endelig optaget og begyndte officielt at støtte Enhedslisten. Partiet optrappede sit arbejde i listen og fik en række medlemmer stillet op til det følgende valg. Der udvikledes i den periode et godt samarbejde med forskellige kræfter i listen.

Allerede i 1992 forlader DKP/ML imidlertid igen Enhedslisten. Det sker, efter at visse kræfter i listen har indledt en anti-kommunistisk hetz med grove beskyldninger mod partiet. Men det skyldes også Enhedslistens stadig klarere udvikling i retning af et egentlig parti, som DKP/ML altid har været kraftigt imod. Samtidig havde mange partimedlemmer kun halvhjertet fulgt beslutningen om at deltage i listen. Det kan i dag diskuteres, om partiet ikke i virkeligheden lod sig presse ud af Enhedslisten, og om det ikke havde en overdreven vurdering af, hvor fremskreden Enhedslistens partiudvikling var på daværende tidspunkt.

Under alle omstændigheder forlod DKP/ML Enhedslisten, selv om enkelte partimedlemmer fortsatte deres arbejde lokalt i listen. Partiet tog i den følgende tid igen den gamle ide om en rød valgalliance op, denne gang under navn af et valgparti. Beretningen til den 6. kongres i 1993 gjorde rede herfor:

»I forhold til landsvalgene vil partiet virke for skabelsen af et virkeligt alternativ for venstrekræfterne, som kan stille op ved det kommende folketingsvalg. Partiet går ind for skabelse af et særligt valgparti, en slags »Rød Valgalliance«, der kan stille op ved siden af SF, Enhedslisten og evt. Solidarisk Alternativ, som med deres reformistiske karakter ikke udgør en reel mulighed for kommunister og andre revolutionære og progressive kræfter.«¹¹²

Kongressen vurderede, at tiden til et sådan initiativ nu var moden. Og den så det samtidig som en del af bestræbelserne på at styrke enhedsbestræbelserne på venstrefløjen og blandt kommunisterne:

»Det vil i dag være muligt at skabe en valgalliance, et valgparti, på et klassekampsgrundlag og med en klar socialt baseret profil, af kommunister, ærlige socialister og partiløse... Skabelsen af et sådant valgparti ville samtidig betyde et enormt skridt fremad i hele enheds- og samlingsprocessen, både kommunistisk samling og samling af venstrekræfterne.«¹¹³

Der blev efterfølgende rettet henvendelse til i første omgang KPiD og Fælles Kurs om en fælles omstilling. Det blev afvist med forskellige begrundelser, og initiativet løb herefter ud i sandet.

Op til Folketingsvalget i september 1994 anbefalede partiet i stedet at stemme på en unionsmodstander, samtidig med at det udtalte sig yderst kritisk om Enhedslistens linje. Da Enhedslisten kom ind med et overraskende flot valgresultat, sendte partiet et lykønskingsbrev. Heri udtrykte det ønske om et »frugtbart samarbejde i mange retninger«.¹¹⁴

---

¹¹²⁾ Som note 66, s. 37.

¹¹³⁾ Som note 66, s. 38.

¹¹⁴⁾ Tillykke til Enhedslisten. Partiarbejderen nr. 8, oktober 1994, s. 35.

Samtidig puslede partiet i tiden derefter videre med ideen om en rød valgalliance. Det hele blev dog på tegnebrættet, først og fremmest som følge af KPID's afvisende holdning og Fælles Kurs' beslutning om selv at samle underskrifter til en ny opstilling, hvad der dog heller ikke lykkedes.

I diskussionerne op til partiets 7. kongres blev der for første gang rejst krav om en omfattende selvkritik for partiets parlamentariske bestræbelser. Den hidtidige linje blev betegnet som en slingrekurs, som ikke udelukkende kunne begrundes med skiftende betingelser. Og der blev stillet krav om, at der blev udviklet en langsigtet plan for hele dette felt.

Dette arbejde er gået i gang. Partiets langsigtede mål indbefatter udviklingen af et parlamentarisk alternativ, der er bredere end Enhedslisten, og som afspejler hele den kæmpende bevægelse, uden at det af den grund bliver mere udflydende.

Samtidig konstaterede den 7. kongres, at *»opbygningen af et sådant alternativ er, alt andet lige, intimt forbundet med opbygningen af et fælles stærkt kommunistisk parti.«*¹¹⁵

Det er imidlertid et langsigtet perspektiv. Konkret lagde den 7. kongres op til at give Enhedslisten en »kritisk støtte«: *»Denne situation må blandt andet overvejes seriøst på grund af vort partis og hele den kommunistiske bevægelses svaghed og manglende evne til at opstille et revolutionært parlamentarisk alternativ.«*¹¹⁶

Det var den linje, som partiet fulgte ved Folketingsvalget i marts 1998, da det anbefalede at stemme på Enhedslisten.

---

¹¹⁵) Som note 61, s. 57.

¹¹⁶) Som note 61, s. 56.

Denne »kritiske støtte« betyder samtidig, at partiets kritik af Enhedslisten ikke forstummer. Det forbeholder sig ret til at kritisere Enhedslisten, når dens politik ikke er til gavn for arbejderklassen og folket. Partiet er fortsat imod listens stadig stærkere udvikling i retning af et egentligt parti. Det er stærkt kritisk over for en række reformistiske positioner i listens grundlag og i dens tendens til at søge principløse kompromis'er med den socialdemokratiske ledelse og regering.

DKP/ML kritiserede således offentligt Enhedslisten for dens støtte til finansloven for 1997 og til den såkaldte pinsepakke i juni 1998, som trods visse mindre forbedringer alt i alt indeholdt forringelser af den arbejdende befolknings vilkår og rettigheder, hvis grundlag var EU-harmoniseringen.

På lokalpolitisk plan har DKP/ML haft større manøvreremuligheder. Det har derfor også haft en mere nuanceret linje, der er tilpasset de konkrete forhold. Ved kommunalvalget i november 1997 deltog eller støttede partimedlemmer således i en række lokale lister. Det gjaldt f.eks. Syvstjernen i Esbjerg, Arbejderlisten i Aalborg, Liste T i Vejle og Beboerlisten i Randers, som fik indvalgt to repræsentanter i byrådet. I andre byer anbefalede partiet – direkte eller gennem Dagbladet Arbejderen – at stemme på Enhedslisten. Det var f.eks. tilfældet i Silkeborg, hvor stort hele set venstrefløjen stod bag denne liste.

I de større byer er forholdene mere komplicerede. I Århus anbefalede partiet i overensstemmelse med sin lokalpolitiske enhedspolitik således både KPID og Enhedslisten. I København var anbefaling af Enhedslisten udelukket, ikke mindst på grund af dens støtte til bydelsforsøgene. Her anbefalede partiet i stedet at stemme på KPID og Fælles Kurs, som er de to partier, hvis politik ligger tættest på DKP/ML's lokalt.

I København blev der i maj 1996 for første gang nogen sinde afholdt valg til de såkaldte bydelsråd, der i første omgang var tænkt som en forsøgsordning. DKP/ML var fra starten imod disse forsøg, fordi der efter partiets opfattelse er »tale om en gang fupdemokrati, der i virkeligheden skal dække over en ny EU-inspireret idé til at gennemføre besparelser og nedskæringer.«¹¹⁷

På dette grundlag besluttede partiet sammen med andre kræfter at stille op til disse bydelsråd på en række lokale fælleslister, der var stærkt kritiske over for disse forsøg. På Nørrebro fik en af disse lister, Nørrebro-Listen, indvalgt en repræsentant i bydelsrådet.

Trods disse lokale lyspunkter må det op til 20-året for DKP/ML's stiftelse konstateres, at den parlamentariske kamp stadig er et af partiets svageste felter og et område, der volder store problemer for en succesrig udfoldelse af dets linje.

Partiets deltagelse i klassekampen i 1990'erne

DKP/ML har gennem 1990'erne ligesom i 1980'erne være uhyre aktiv i klassekampen. Det har – som allerede beskrevet – deltaget i kampen for velfærd, den faglige kamp, EU-kampen, ungdommens kamp, fredskampen og den demokratiske kamp. Det har også efter bedste evne opfyldt sine forpligtelser i det internationale solidaritetsarbejde.

Men partiet har i 1990'erne arbejdet væsentligt anderledes end i 1980'erne. Det skyldes på den ene side de nye betingelser under den »nye verdensorden«. Og på den anden side er det et resultat af de erfaringer, som det gjorde sig gennem sin deltagelse i massebevægelserne i det foregående årti.

---

¹¹⁷) Som note 66, s. 57.

Partiets arbejde er af den grund knap så spektakulært og synligt som tidligere. En stor del af dets arbejde sker nu gennem partimedlemmernes aktivitet i de eksisterende bevægelser og gennem deres tillidsposter i forskellige organisationer. Det er et arbejde, som ikke altid giver resultater fra dag til dag. Navnlig på arbejdspladserne og i fagbevægelsen er det et langt sejt træk.

Men partiet har erkendt, at dette er nødvendigt for at sikre resultater på lang sigt. Og det er ligeledes nødvendigt for at undgå, at det havner i spontanitet og de »lette løsnings vej«. Hvis det handlede anderledes, ville det reelt blive et halehæng til den spontane bevægelse.

Alt dette betyder dog ikke, at partiet »gemmer sig« i disse organisationer og bevægelser. Det betyder heller ikke, at det har opgivet princippet om det kommunistiske partis ledende rolle i klassekampen. Derimod har det opgivet at proklamere denne ledende rolle i tide og utide og er i stedet begyndt at udøve den i praksis.

Partiets erklærede linje for at være dem, der forener og samler i massebevægelsen og modvirker atomisering, er et udtryk for denne rolle. Dets kamp for at give denne bevægelse en rigtig retning og et rigtigt program er et andet udtryk herfor.

Dets bestræbelser for, at nogle af de eksisterende organisationer – f.eks. fagforeninger – bryder med deres fastgroede rammer og i stedet påtager sig nye opgaver og udfordringer, er endnu et udtryk for denne rolle. Og det samme er dets arbejde for at orientere de spredte bevægelser efter fælles mål, f.eks. i EU-kampen.

Alt dette er knap så spektakulært. Men det er nødvendigt for at rodfæste partiet i arbejderklassen og den øvrige arbejdende befolkning. For at forbinde det tæt med massebevægelsen og derigennem udvikle dets rolle som fortropsorganisation.

Denne prioritering af arbejdet i massebevægelsen betyder langt fra, at DKP/ML er holdt op med at markere sig selv som parti. Gennem sin presse, sine udgivelser og løbesedler videregiver det kommunisternes syn på store og små spørgsmål til titusinder af mennesker. Alene Dagbladet Arbejderen når dagligt ud til tusindvis af arbejdende mennesker.

På offentlige partimøder, konferencer – som f.eks. de tilbagevendende November-konferencer – og de årlige Røde Sommerlejre udtrykker partiet sine synspunkter og diskuterer dem med hundredvis af organiserede og uorganiserede kommunister, revolutionære og andre progressive. Det er vigtige fora for ideologisk kamp, nytænkning og fælles afklaring.

Og i samme periode har partiet været initiativtager til de store Rød 1. Maj-arrangementer i landets største byer. Fra slutningen af 1980'erne og frem til i dag har de udviklet sig til årlige manifestationer, hvor titusinder af unge og arbejdende hejser den røde fane imod den kapitalistiske krise og den socialdemokratiske klassesamarbejdslinje. Partiet arbejder i disse år for at gøre disse arrangementer endnu bredere, med flere tilsluttede organisationer, uden at de bryder med det oprindelige røde og anti-reformistiske grundlag.

Erfaringer fra den kommunistiske samlingsproces

Som en del af den fornyelse, der satte ind med DKP/ML's 5. kongres, har partiet siden 1991 betragtet samlingen af alle kommunister i et stærkt parti som både en taktisk og strategisk hovedopgave. Men man forestillede sig, at denne opgave kunne løses inden for en relativ kort tidshorisont.

Partiet undervurderede her en række subjektive og psykologiske faktorer, som virkede bremsende og hæv-

mende for denne proces. Denne undervurdering bidrog i sig selv til, at processen har taget længere tid end nødvendigt.

For det første havde partiet og dets ledere med den hidtidige linje for afvisninger af alliancer og aktionsenhed med især DKP ikke tilstrækkelig erfaring i et sådant enhedsarbejde.

For det andet havde partiets venstrelinje i den nødvendige kamp mod revisionismen ført til mange skærpede og unødvendige konfrontationer med DKP og dets medlemmer, hvad der atter havde givet grobund for vrede, skepsis og tilmed had til DKP/ML blandt kommunister i DKP.

Det var nødvendigt at overvinde disse subjektive problemer, ligesom det var nødvendigt for medlemmerne af DKP/ML at bearbejde de mange gange, hvor de med fuld rette havde følt sig dårligt behandlet af DKP og dets medlemmer. Til syvende og sidst er det et spørgsmål om at løse problemerne og se fremad.

Ud over samtaler og andre metoder er aktionsenhed en vigtig metode til at overvinde disse problemer. Herigennem kan man lære hinanden at kende i praksis, i klassekampen, hvorved tilliden kan opbygges på et sundt og solidt grundlag. Men da KPID svarede igen på DKP/ML's forslag om at indlede en kommunistisk samlingsproces med en opfordring til at styrke aktionsenheden, var DKP/ML fra første færd skeptisk. Aktionsenhed er en metode til at styrke samarbejdet mellem kommunister og reformistiske kræfter, men ikke blandt kommunisterne selv, hed det sig.

Derfor blev den kommunistiske samlingsproces i en periode fanget i en slags skyttegravskrig mellem et DKP/ML, der hovedsagelig ville politisk og ideologisk debat og afklaring, og et KPID, der ville aktionsenhed. Det

kørte samlingsprocessen ud på et sidespor med stagnation og yderligere forsinkelse til følge.

DKP/ML har altid ment, at både fælles handling mellem kommunisterne og politisk-ideologisk afklaring er nødvendige forudsætninger for en samling. Men erfaringen har vist, at de kan ikke forceres. De forskellige metoder må tværtimod tages i anvendelse, når de er mulige og kan bidrage til at bringe processen fremad.

DKP/ML har siden 1991 ønsket og taget forskellige initiativer til samling af de danske kommunister. Men partiet kan ikke sige sig fri for at have begået fejl i denne proces. Derfor blev det slået fast i beretningen til den 7. kongres, at tempotabet i samlingsprocessen *»har en række forskellige årsager, og ansvaret herfor kan ikke placeres på en enkelt part eller en enkelt organisation.«*¹¹⁸

Det har f.eks. ikke hjulpet på samlingsprocessen, at partiets tidligere formand ved flere lejligheder gav udtryk for, at andre måtte begå selvkritik for deres tidligere opfattelser, mens DKP/ML selv godt nok har begået fejl, men *»ingen væsentlige og principielle fejl«*.

DKP/ML har i hele tiden siden 1991 ment, at kommunistisk samling kun kan foregå på grundlag af ideologisk og politisk enhed på marxismen-leninismens grund. Det er en kendsgerning, at der findes en række uenigheder på dette område. Men partiet har efter 1991 aldrig været af den opfattelse, *»at de eksisterende politiske og ideologiske forskelle er af så dybtgående karakter, at de udelukker iværksættelsen af en konstruktiv samlingsproces, der omfatter hele den kommunistiske bevægelse.«*¹¹⁹

Derfor er politisk-ideologisk debat og afklaring absolutte forudsætninger for en samling. Men denne debat og

---

¹¹⁸) Som note 66, s. 54.

¹¹⁹) Som note 66, s. 55.

afklaring må foregå under former, som fremmer samlingsprocessen, ikke som *»frontal«* kamp og med gensidige beskyldninger og fornærmelser. Det fastlåser blot situationen. Og den må heller ikke ske i modsætning til aktionsenhed. Dette bekræftede partiet i en udtalelse fra sin 7. kongres:

*»DKP/ML vil med forslag om aktionsenhed i klassekampen, med forslag om debat og diskussion blandt kommunisterne fortsat yde en aktiv indsats for at samle alle kommunister i ét parti på marxismen-leninismens grund.«*¹²⁰

Dette synspunkt blev senere uddybet i pjecen *Kommunistisk samling – mod monopolkapitalismen*, som DKP/ML's centralkomite udsendte i oktober 1997:

*»Gennem en sådan fælles optræden og koordineret indsats kan kommunisterne umiddelbart bidrage til at styrke arbejderklassens og befolkningens bevægelser. Det kan give nye impulser og bidrage til igen at gøre kommunisterne synlige i den danske klassekamp. Og ikke mindst kan aktionsenheden medvirke til, at kommunisterne lærer hinanden bedre at kende. Rigtige og forkerte opfattelser af hinanden vil blive sat på prøve i den konkrete praksis. Det kan efterhånden føre til skabelse af tillid, der igen kan blive udgangspunkt for initiativer og enhed på et højere plan.«*¹²¹

Partiets egen udvikling

DKP/ML har gennem 1990'erne haft et støt optag af nye medlemmer, især af unge. Men tilgangen er i et vist omfang blevet opvejet af fragang. Generelt set har partiet ikke oplevet den medlemstilgang, som det selv anså for mulig og nødvendig.

---

¹²⁰) Som note 66, s. 67.

¹²¹) *Kommunistisk samling – mod monopolkapitalismen*. Forlaget Arbejderen 1997, s. 11-12.

Aldersfordelingen i partiet er bedre end nogensinde før. En stor gruppe unge partimedlemmer er gået i gang med at løfte arven efter de foregående generationer. Antallet af arbejdere udgør stadig over halvdelen af partikollektivet. I forhold til partiets størrelse er antallet af medlemmer med tillidsposter i fagforeninger og andre folkelige bevægelser relativt stor.

Der er flere grunde til, at partiet ikke er vokset i det ønskede tempo. Og denne objektive kendsgerning har op gennem 1990'erne givet anledning til gentagne diskussioner og overvejelser i partiet – navnlig om forholdet mellem partibygning og massearbejde. Og dette har igen sammen med en række andre problemer bidraget til at skærpe klassekampen internt i partiet.

Denne kamp mandede i tiden op til, under og efter partiets 7. kongres i april 1997 ud i den værste krise, som partiet har oplevet siden sin stiftelse.

Efter kongressen førte det til dannelse af en egentlig fraktion under ledelse af partiets tidligere formand Klaus Riis, som allerede før kongressen havde nedlagt sin formandspost. Da han i alle spørgsmål kom i svidende mindretal på kongressen, undlod han at stille op til den nye centralkomite. I stedet forlod han kongressen og gik i gang med at danne en fraktion i kamp mod partiets flertal.

Denne fraktion organiserede sig med egne prioriteringer, kanaler, mødeaktivitet og tilmed et trykkeri. Trods opfordringer fra partiledelsen om at stoppe denne virksomhed skærpede fraktionen kampen.

På en møde i partiets centralkomite i slutningen af juni 1997 blev det derfor besluttet at ekskludere tre af fraktionens ledere for partiskadelig virksomhed. I dagene derefter forlod den øvrige fraktion partiet og dannede efterfølgende sin egen selvstændige gruppe.

At ekskludere medlemmer er et drastisk skridt. Der er hjemmel til det i partivedtægterne. Men det er ikke af den grund et skridt, som partiet gerne tyr til. Modsætningerne i partiet havde imidlertid udviklet sig til et punkt, hvor der ikke var nogen vej tilbage. Der var flere grunde til, at det kunne gå så galt.

Klassekampen i partiet

Alle var enige om den fornyelse, som satte ind med den 5. kongres. Der var bred tilslutning til beslutningerne både på denne og den efterfølgende 6. kongres. De gav overallt i partiet anledning til fornyet entusiasme. Nye aktiviteter gik i gang. Og indadtil udviklede partilivet og demokratiet sig. De mange positive resultater i løbet af 1990'erne kunne ikke være sikret på anden måde.

Men der var også problemer. Den nye kurs skabte en del usikkerhed i partiet. Der var vanskeligheder med at omstille sig, både indadtil og udadtil. Det gjaldt både i partiledelsen og partikollektivet som sådan.

Et hovedproblem var, at ikke alle forstod det samme ved karakteren af de beslutninger, som var blevet taget med afsæt i den 5. kongres. For nogle drejede det sig blot om, at partiet havde justeret sin linje til den nye situation. For andre var det samtidig et spørgsmål om, at partiet også havde taget et kvalitativt spring fremad som følge af de indhøstede erfaringer fra det foregående årti.

At dette problem overhovedet kunne opstå, skyldtes en fejlagtig anvendelse af princippet om kritik og selvkritik. Fortiden blev simpelthen ikke sammenfattet i selvkritisk form. Dette førte atter til, at baggrunden for beslutningerne ikke stod helt klar. Disse var ikke tilstrækkelig konkrete og levned rum for fortolkninger.

Denne forskel kom imidlertid ikke klart frem til at begynde med. Og den var heller ikke nødvendigvis bundet

op på bestemte partimedlemmer. Men den lå ubevidst og simrede under mange af de diskussioner, som udviklede sig i partiet.

Disse diskussioner gik fremfor alt i tre retninger: det indre partiliv, forholdet mellem parti og massebevægelse samt partiets alliance- og enhedspolitik. På alle tre områder blev det ikke ved diskussionerne. Det førte også til forskelle i partiets og dets medlemmers praksis.

Historien viser, at der gennem en flerårig, modsætningsfyldt proces lidt efter lidt udkrystaliserede sig to tendenser i partiet. Den ene greb linjen fra den 5. kongres og kæmpede for at føre den ud i livet. Den anden var tøvende og valen over for denne linje og tenderede til at falde tilbage i sekteriske positioner fra partiets barndom.

I den interne partiresolution *For et nyt opsving i partiarbejdet*, som blev vedtaget på partiets 6. kongres i 1993, blev denne problemstilling taget op. Højrefaren blev her betegnet som hovedfaren for partiet. Men der blev også advaret mod »venstre«-opfattelser, som blev defineret på følgende måde:

»Desuden findes også »venstre«-opfattelser. De har dels karakter af tendenser til formalisme, skematisme og dogmatisme, til en fastholden af politiske, strategiske og taktiske formler fra en tidligere fase i partiets og klassekampens udvikling...«¹²²

Selv om linjerne endnu ikke var trukket klart op på dette tidspunkt, så voksede modsætningerne mellem de forskellige opfattelser efterhånden. Disse modsætninger blev af forskellige grunde ikke løst i de efterfølgende år. Og de voksede til sidst over i den omtalte fraktion.

¹²²) Som note 51, s. 7-8.

¹²³) Klaus Riis: 15 år med Danmarks Kommunistiske Parti ML. Partiarbejderen nr. 1, januar 1994.

Kritik og selvkritik

For at løse problemer internt i et kommunistisk parti er kritik og selvkritik en prøvet metode. I dag står det klart, at partiet gennem lang tid havde en fejlagtig opfattelse af dette princip, og at der efterhånden også udviklede sig to forskellige meninger om, hvordan det skulle anvendes i praksis.

Partiet har – lige fra sin første kongres – i alle vigtige partidokumenter og kongresberetninger slået på dette princip. Det er blevet gentaget nærmest som et mantra. Men en gennemlæsning af f.eks. kongresberetningerne viser, at de stort set aldrig selvkritisk gør status over de opgaver og mål, som partiet stillede sig på den forudgående kongres.

Således formulerede beretningen til den 2. kongres det mål at gøre partiet og dets masseorganisationer til »den faktisk ledende kraft« på alle klassekampens felter i løbet af »den nye kongresperiode«. På den efterfølgende kongres vurderes denne opgave slet ikke, men omformuleres i stedet for, som om det hele tiden havde drejet sig om en langsigtet bestræbelse. Bekvem, men politisk uklogt.

På samme måde forsvinder flere og flere af partiets såkaldte »revolutionære masseorganisationer« fra kongres til kongres, uden at det overhovedet omtales. Pist væk, som om de aldrig havde eksisteret.

Det eneste sted i partiets dokumenter, hvor der forsøges en yderst spag selvkritik på dette felt, er en artikel i det interne medlemsblad fra januar 1994, som blev skrevet i anledning af 15-året for partistiftelsen. Her drister partiets daværende formand sig til at sige, at RFO »som taktik vel nok var forfejlet«.¹²³

En så letsindig omgang med princippet om kritik og selvkritik resulterer i, at partiet som kollektiv ikke rodfæstes på de samme opfattelser. Nogle medlemmer mente så-

ledes, at de »revolutionære masseorganisationer« var rigtige nok på deres tid; andre, at de også dengang havde været et vildskud. Og det samme gælder på en række andre områder.

Kritik og selvkritik blev i stedet af enkelte partimedlemmer – også i partiledelsen – brugt i kampen mod »afvigelse«. Hver gang der opstod selv den mindste uenighed om et spørgsmål, gik man på jagt efter en »afvigelse« og dernæst en »linje«, som så straks blev stemplet som enten »højre-« eller »venstreopportunistisk«.

Noget sådant var naturligvis helt uholdbart. Og det gav anledning til voldsom og voksende modstand, både inden og uden for partiet. Det var i direkte modstrid med de beslutninger om partiets liv, som blev taget på den 5. kongres og fulgt op på den 6. kongres, ikke mindst i den interne resolution *For et nyt opsving i partiarbejdet*.

Det var et levn fra 1970'ernes maoisme, som ikke alene førte kamp mod klassefjenden uden for partiet, men også indenfor, i en stadig »kamp mellem to linjer«. Det førte overalt til, at modsætningerne blev uddybet og skærpet i stedet for at blive løst.

Det var f.eks. tilfældet, da en kreds af medlemmer, som arbejdede i og omkring lokalradioen »Københavnkanalen«, i maj 1995 forlod partiet. De havde i tiden forinden udviklet uenigheder med partiet om driften af radiostationen og om partiets nye flygtninge- og indvandrerpolitik.

Sådanne uenigheder kan og bør kunne rummes i et kommunistisk parti, forudsat at partiets kollektive beslutninger respekteres. Det blev de ikke. Og det var ikke kun

de pågældende medlemmers egen skyld. I stedet blev det afsættet for en unødigt og kunstig skærpelse af klassekampen i partiet.¹²⁴

Denne stadige skærpelse af kampen er hovedårsagen til, at uenighederne i partiet ikke fandt en løsning på grundlag af den demokratiske centralismes almindelige principper.

Det var også grunden til, at de to tendenser, som efterhånden udkrystaliserede sig i partiet i årene efter 1991, fik lov at udvikle og rodfæste sig. Der blev ikke gjort noget seriøst forsøg på at forstå årsagen til problemerne i partiet. Tværtimod blev enhver uenighed fra dele af partiledelsen mødt med frontal kamp og forklaringer, som mere havde karakter af partsindlæg end egentlig analyse.

Dette åbnede op for, at uenighederne i 1996-97 kunne slå ud i lys lue. De to tendenser i partiet slog herefter over i uforsonlige modsætninger. Dermed var grunden lagt til den fraktion, som partiets tidligere formand stillede sig i spidsen for i forsommeren 1997. Det skete, efter at den 7. kongres i april samme år klart havde vist, at et stort flertal i partiet ønskede en anden kurs og stil end den, som han søgte at gennemtvinge.

Fraktionens politisk-ideologiske karakter

Fraktionen i forsommeren 1997 var kulminationen på den kamp, som blev indledt på den 5. kongres seks år tidligere. Den repræsenterede i sin essens en tilbagevenden til perioden før denne kongres, en tilbagevenden til smågruppevæsen og sekterisme. Den overtog de værste unoder fra partiets barndom, men er siden gået endnu videre i sin sekterisme.

Uenighederne om partiopfattelse, massearbejde og alliancepolitik viste sig at stikke dybere end som sådan. De

¹²⁴) I partipjecen »Hvilket parti har arbejderklassen brug for?«, der udkom på Forlaget Arbejderen i september 1997, findes en detaljeret gennemgang af den partikamp, som førte til fraktionen i forsommeren samme år.

bredte sig snart til alle andre områder af partiets politik og linje.

– »Oktober«, som fraktionen nu kalder sig, vender sig nu åbent mod partiets anti-monopolistiske strategi, der sigter mod at skabe en bred alliance, som kan samle de klassekræfter, som er nødvendige for at sikre revolutionens sejr og overgangen til socialismen. Denne strategi kaldes nu »revisionistisk« og en »strategi for fredelig overgang«.

– Den afviser nu offentligt partiets erklærede linje for at forberede sig på alle muligheder i klassekampen og beherske alle kampformer, indbefattet væbnet kamp. I stedet proklamerer den dogmatisk og trivielt, at den »slås for en voldelig revolution«.

– Den benægter nu, at den marxistisk-leninistiske teori er ramt af en forbigående krise og et tempotab, der er et resultat af den moderne revisionismes langvarige indflydelse i den kommunistiske bevægelse. Den benægter følgelig, at det er nødvendigt at videreudvikle teorien og bringe den på højde med tidens krav. I stedet er den gået over til at aflire den mest dogmatiske teoriopfattelse.

– Den indrømmer nu åbent, at den endnu, mens den var med i DKP/ML, arbejdede aktivt for at forvandle Rød Ungdom til et kommunistisk ungdomsforbund. Derfor er den nu selv gået igang med at opbygge et mini-KUF.

– Den bekæmper nu aktivt partiets enheds- og alliancepolitik, der betegnes som et knæfald for revisionismen og socialdemokratismen. Det samme kalder den partiets linje for aktionsenhed med venstrekræfterne i Socialdemokratiet og fagbevægelsen. Samtidig retter den voldsomme angreb mod partiets »kritiske støtte« til Enhedslisten.

– Den viser nu klart, at den er modstander af partiets bredt anlagte faglige linje og dets bestræbelser for at vin-

de indflydelse og poster i fagbevægelsen. Ledende partimedlemmer med tillidsposter bagtales konsekvent som »arbejderaristokrater«.

– Den har i foråret 1998 brilleret med voldsomme udfald mod de arbejdere og fagforeninger, som gik i storstrejke under parolen om en 6. ferieuge. Denne parole betegnes som »reformistisk«, selv om den var et krav fra arbejdspladserne og voksede frem på trods af og i kamp mod LO-toppens overenskomstlinje. Selve storstrejken bagtales som en »socialdemokratisk drejebog«.

– Den har i løbet af 1998 rettet en række beskudte angreb mod det socialistiske Cuba og Fidel Castro, som nu igen betegnes som revisionistiske. Ledende partimedlemmer i DKP/ML omtales som en »cubansk falanks«.

– Selv om den stadig foretager læbebekendelser til »kommunistisk samling«, stempler den alle andre kommunistiske organisationer som »revisionistiske« over en kam.

– Den er blevet en aktiv modstander af enhed blandt venstrekræfterne i almindelighed og blandt kommunisterne i særdeleshed.

– Den udgør en strømning, som er uden selvstændig politisk program, og som kun eksisterer gennem sin hadske og sekteriske afgrænsning til venstrefløjen og den kommunistiske bevægelse, ikke mindst DKP/ML.

– Overalt, hvor der opstår en revne eller en sprække, og hvor »Oktober« er til stede, kan man være sikker på at finde gruppen i fuld gang med at forsøge at udvide og uddybe den. Den angriber snart fra »højre«, men hovedsagelig fra »venstre«.

DKP/ML er tilfreds med, at det slap af med denne gruppe, før den nåede at gøre større skade i partiet. Partiet er endegyldigt færdigt med alt, hvad denne gruppe repræsenterer.

På vej fremad

Den seje og udmarvende kamp, som partiet havde været igennem, viste sig på kort tid at bære kimen til ny fremgang. Generelt set var der stor lettelse blandt partiets medlemmer. Aktivitetsniveauet, der havde været trykket som følge af partikampen, blev igen hævet. Nye initiativer så dagens lys. Partiet forbedrede i løbet af kort tid sine forbindelser til en række andre politiske kræfter.

Allerede i juni 1997 holdt partiet en organisatorisk konference, hvor det opsummerede erfaringerne fra partibygningen og udviklingen af partiets indre liv og forhold til massearbejdet. Det præciserede her parolen om »ét stærkt kommunistisk parti«, som det lancerede i 1991 i forbindelse med initiativerne til kommunistisk samling:

»Ethvert kommunistisk parti må efter vores opfattelse stræbe efter at blive en masseorganisation, et kommunistisk masseparti. Dette mål må udtrykkes klart og offentligt, og i den forbindelse er det ikke tilstrækkeligt blot at fremsætte parolen om det »stærke kommunistiske parti«. Det er vigtigt at fremhæve, hvilken karakter vi mener, at det stærke kommunistiske parti helt grundlæggende skal erobre for at kunne optræde som stærkt kommunistisk parti i klassekampen.«¹²⁵

Konferencen præciserede også partiets opfattelse af kadrenes og de professionelle revolutionæres rolle i opbygningen af et sådant kommunistisk masseparti:

»En af de væsentligste betingelser for at udvikle vores egen organisation til et stærkt kommunistisk masseparti er tilstedeværelsen af en »stærk kerne« i partiet, der kan sikre organisationen, formidling af erfaring, kontinuitet i aktioner, teoretisk begrunde partiets politik, taktik osv. Denne kerne må bestå af

---

¹²⁵) Hvilket parti har arbejderklassen brug for? Forlaget Arbejderen 1997, s. 30.

erfarne kadre og af dygtige professionelle revolutionære. Partiets kadrepolitiske mål sigter i det hele taget på at udvikle et »kadrelag« med massepolitiske erfaringer – ikke som et særligt lag med særlig status i partiorganisationen, men som et »lag«, der indgår fuldt ud i partiets almindelige struktur, sådan som den er beskrevet i partiets love og vedtægter.«¹²⁶

På grundlag af disse konklusioner og andre erfaringer fra partibygningen har partiet siden arbejdet bevidst med at udvikle det indre partiliv og rette en række fejl, som er gået i arv fra tidligere tider.

Status over perioden efter 1991

Efter 20 år er DKP/ML stadig et lille parti. Men navnlig gennem 1990'erne er dets indflydelse og betydning i den danske klassekamp vokset. Partiet er i denne periode blevet bedre til at arbejde i massebevægelsen. Parolen fra den 5. kongres om »at spille rollen som forener og samlere i massekampen« viste sig at være både rigtig og fremadrettet.

Partiet har i perioden forbedret sit arbejde i fagbevægelsen og har erobret nye tillidsposter på virksomheder, i klubber og lokale fagforeninger. Det har haft indflydelse på en række lokale kampe og vigtige bevægelser. Men generelt set er dets indflydelse i fagbevægelsen stadig alt for ringe i forhold til de opgaver, som den nyliberale offensiv stiller kommunisterne overfor i fagbevægelsen. Disse opgaver kan kun løses med et stort optag af nye revolutionære arbejdere i partiets rækker.

Et af DKP/ML's allervigtigste resultater i 1990'erne er dets udvikling i retning af at blive »ungdommens revolutionære parti«. Det er blevet væsentlig bedre til at arbejde i ungdommen. Det har en stor del af æren for Rød

---

¹²⁶) Som note 125, s. 30.

Ungdoms udvikling og succes. Og selv har det optaget mange nye unge i denne periode. I sin alderssammensætning er det i dag det yngste parti på den danske venstrefløj.

DKP/ML har også forbedret sin indsats i EU-modstanden. Det er blevet en stabil og loyal kraft i Folkebevægelsen mod EF-unionen. Det har aktivt og fremadrettet medvirket til at udvikle bevægelsens politik, taktik og massearbejde.

DKP/ML har taget et vigtigt initiativ med parolen om kommunistisk samling. Og det har sammen med andre kræfter spillet en aktiv og positiv rolle i bestræbelserne for at realisere denne samling. Det har opnået en række vigtige resultater. Men opgaven er stadig ikke løst. Og det er ikke kun en opgave for partiet og dets medlemmer.

I forhold til de øvrige kræfter på venstrefløjen er respekten omkring partiet blevet øget gennem 1990'erne. Det har kraftigt udvidet sit kontaktnet til forskellige kræfter, ikke mindst ved hjælp af Dagbladet Arbejderen. Men venstrefløjen lider stadig af fordums splittelse og af kraftig indflydelse fra reformismen. Og partiet har endnu ikke formået at bringe sig i en toneangivende position i bestræbelserne på at svejse en enhedsfront på klassekampens grundlag.

Dagbladet Arbejderen er et andet af partiets største resultater i det seneste årti. Det nye koncept, hvor den samtidig er en parti- og en masseavis, har været en stor succes. Avisens indflydelse og antal af abonnenter er vokset væsentligt. Dens kvalitet er blevet tilsvarende forbedret. Som det eneste dagblad på venstrefløjen spiller avisen en vigtig ideologisk og samlende rolle i den kommunistiske bevægelse og blandt venstrekræfterne. Og som det eneste danske dagblad imod EU har det sin del af æren for, at sandheden om unionsudbygningen og dens

konsekvenser for den arbejdende befolkning er kommet så bredt ud, som det er tilfældet.

Men udgivelsen af Dagbladet Arbejderen kræver også mange kræfter fra partiets side. Det store arbejde, som hver dag udføres på redaktionen, trykkeriet og i distributionen, betyder, at et stort antal partimedlemmer må have dette felt som deres vigtigste arbejdsområde. Dette har den konsekvens, at partiet nøje må prioritere sine kræfter og derfor ikke altid kan påtage sig opgaver i klassekampen i det ønskede omfang.

Det parlamentariske arbejde er utvivlsomt partiets svageste felt. Trods enkelte lokalpolitiske resultater er det endnu ikke lykkedes partiet at bringe sig i position og skabe det revolutionære og folkelige parlamentariske alternativ, som er nødvendigt. Partiets parlamentariske slingrekurs gennem dele af 1990'erne har ikke hjulpet i denne henseende. Et af hovedproblemerne for partiet på dette område er, at det stadig er et lille parti. Som kommunistisk parti lægger det helt korrekt sin hovedaktivitet i massekampen. De kræfter, der kan sættes af til parlamentarisk arbejde, er derfor ikke tilstrækkelige i forhold til opgavens omfang.

I kvantitativ henseende er partiet ikke vokset i det tempo, som var muligt og ønskeligt. Rekruttering af nye medlemmer er stadig et stort problem for partiet. Partiet er stadig langt fra at være et kommunistisk masseparti i denne forstand. Der er stadig mange områder af landet, hvor partiet ikke er til stede.

Med hensyn til partiets eget indre liv har det udviklet sig positivt gennem 1990'erne, navnlig efter bruddet med fraktionen i juni 1997. Partiet arbejder i dag aktivt for at styrke den demokratiske centralisme, udvikle medlemsdemokratiet, gøre op med alle rester af bureaukratisk og administrativ ledelsesstil og derigennem styrke prin-

cippet om frivillig og bevidst partidisciplin på grundlag af de kollektive beslutninger. Det er blevet langt lettere for revolutionære arbejdere og unge at træde ind i partiet og finde sig til rette. I denne forstand er partiet ved at ruste sig til at blive et masseparti. Og det samme gælder med partimedlemmernes voksende rodfæste i massearbejdet.

Alt i alt kan DKP/ML se tilbage på de forløbne år med tilfredshed. Beslutningerne på den 5. kongres i 1991 og deres alsidige konsekvenser for partiets liv og virke viste sig at bære kimen til ny fremgang. De alvorlige konsekvenser af det store sammenbrud i 1989-91 er langsomt ved at blive overvundet.

Konklusioner

1. Beslutningen om at stifte DKP/ML i december 1978 var en rigtig beslutning, som fik stor betydning for den kommunistiske bevægelse i Danmark. Partistiftelsen var nødvendig og berettiget som følge af den højreopportunisme, der havde sneget sig ind i det gamle kommunistiske parti, og som senere viste sit sande jeg under Ole Sohns ledelse i slutningen af 1980'erne.

Det var rigtigt at gå til forsvar for marxismen-leninismen. Det var rigtigt at forsvare dens opfattelse af klassekampen, arbejderklassens ledende rolle, det kommunistiske partis karakter, imperialismen, staten, revolutionens nødvendighed, proletariatets diktatur, klassekampens fortsættelse under socialismen, kommunismen som bevægelsens endemål osv.

Det var rigtigt at rejse kampen mod revisionismens fordrejninger af alle disse spørgsmål. Og det var rigtigt at betragte denne kamp som en langvarig kamp, som måtte føres igennem til enden.

2. I de første år DKP/ML havde imidlertid ikke maksimal udbytte af sin anti-revisionistiske kamp. Hovedårsagen hertil var, at det mente, at DKP var »endeligt degenereret«, og at alle danske kommunister nu var samlet i DKP/ML. Det overså på dette tidspunkt den store mængde kommunister, som stadig befandt sig i DKP.

Partiet forstod endnu ikke, at sejren over revisionismen under de særlige betingelser, som denne havde udviklet sig under i Danmark, forudsatte en pro-

ces, hvor også kommunisterne i DKP gjorde op med denne revisionisme. Denne erkendelse kom først i tiden efter 1991, da DKP i alle henseender var gået op i limningen og havde revet en stor del af aktiviteterne på den danske venstrefløj med sig i faldet.

Parolen om »kommunistisk samling«, som DKP/ML lancerede i 1991, er således ikke alene et spørgsmål om at forene de danske kommunister. Det drejer sig i lige så høj grad om at videreføre kampen mod revisionismen under nye og mere rigtige former.

Målet var og er kommunisternes enhed på marxismen-leninismens grund – og ikke på nogen som helst anden grund. Først da har den moderne revisionisme fået sit endelige dødsstød i Danmark.

Historien har endnu engang vist, at marxismen-leninismen forener, mens revisionismen splitter.

3. DKP/ML's historie falder i to klart afgrænsede perioder. Den første går fra partistiftelsen og frem til 1991, og den anden fra 1991 og op til i dag. I disse to perioder var situationen i verden og i Danmark på væsentlige punkter afgørende forskellig. De krævede derfor hver deres politik, strategi og taktik.

I perioden før 1991 var det først og fremmest beslutningerne fra den 2. kongres i 1981, som afstak linjen for partiets arbejde. De lagde på mange punkter grunden til partiets udvikling og fremgang i de følgende år. Men historien viser også, at de rummede væsentlige sekteriske træk, som kun blev overvundet gennem den praktiske deltagelse i klassekampen over flere år.

I perioden efter 1991 har det først og fremmest været den 5. kongres i 1991, som lagde retningen for partiets udvikling. Her tog partiet bestik af den nye

situation, som var opstået, og justerede i overensstemmelse hermed sin politik, strategi og taktik.

Men de beslutninger, som blev taget på denne kongres – og den efterfølgende 6. kongres i 1993 – udspringer ikke kun af den nye situation i verden. De var også et resultat af de erfaringer, som partiet havde høstet gennem sin deltagelse i klassekampen i 1980'erne.

Disse beslutninger markerede derfor et spring fremad i partiets liv og tænkning. De satte det ikke alene i stand til at overleve i de svære år umiddelbart efter 1991, men lagde også grunden til ny og større fremgang i de følgende år.

4. DKP/ML definerede fra sin stiftelse højreopportunisten – revisionismen – som hovedfaren for den kommunistiske bevægelse. Men det undlod ikke at gøre opmærksom på den trussel, som »venstre«opportunisten – f.eks. i form af sekterisme, dogmatisme og skematisme – udgjorde.

I sin selvforståelse lå DKP/ML i mange år altid på den »rette linje« – i kamp mod både »højre« og »venstre«. Dette havde ikke mindst den årsag, at partiet udelukkende tog udgangspunkt i sig selv og ikke i hele den kommunistiske bevægelse i Danmark, som det i starten slet ikke anerkendte eksistensen af.

Det er rigtigt, at højreopportunisten er hovedfaren for det kommunistiske parti. Det skyldes den fjendtlige borgerlige og imperialistiske verden, som partiet arbejder i. Det skyldes indflydelsen fra »arbejderaristokratiet« og det store danske fagbureaukrati. Og det skyldes også de »rejsefæller« fra andre sociale lag, som tilslutter sig det kommunistiske parti og ikke sjældent bringer småborgerligt arvegods med sig ind i

partiet. Al historisk erfaring – DKP/ML's indbefattet – viser, at det er skæbnesvangert, hvis kommunisterne glemmer dette.

Men det er samtidig farligt at undervurdere »venstre«oppportunismen. Som det allerede blev fremhævet i beretningen til partiets første kongres, er den største fare den, som man ikke har fået øje på.

Historien viser, at venstresekteiske træk og positioner i perioder har skabt alvorlige problemer for DKP/ML's udvikling. Det var især tilfældet fra partiets stiftelse og op til 1986-87. Og det var igen et problem under partikampen i 1995-97, hvor et mindretal i partiet og dets ledelse søgte tilbage til sekterismen fra partiets første år.

5. Historien har på denne måde vist, at DKP/ML fra starten led af en række børnesygdomme. Det havde dogmatiske opfattelser af teorien, og det havde sekteriske træk i sin praksis.

Partiets store fortjeneste er imidlertid, at det lidt efter lidt forstod at lægge disse børnesygdomme bag sig. Det var i stand til at erkende og efterhånden rette sine egne fejl – også selv om det kun skete gennem en heftig intern klassekamp i partiet, som undertiden havde store omkostninger.

Partiet var aldrig kommet så vidt, hvis det ikke var forblevet trofast mod marxismen-leninismen, hvis det ikke stædigt havde kæmpet for at få et bedre og bedre greb om denne revolutionære teori.

Men det var heller ikke kommet så vidt, hvis det ikke i starten havde defineret sig som et »handlingens parti«, hvis det ikke i praksis og på godt og ondt havde kastet sig ud i klassekampen og herigennem tjent sine kommunistiske lærepenge.

Det var praksis, som lidt efter lidt sleb de sekteriske kanter af, som partiet var kommet til verden med.

Det var praksis, som gav partiet en stadig bedre forståelse af den teori, som det altid har kæmpet for at tilegne sig og forsvare. Det var her, at det lærte at forbinde ideologisk principfasthed med smidighed i handling.

Det var gennem den teoretiske behandling af erfaringerne fra praksis, at partiet efterhånden blev i stand til at udvikle en rigtig enheds- og alliancepolitik, lægge smågruppen bag sig og udvikle sig til et moderne kommunistisk parti.

Det var partiets rodfæste i arbejderklassen og den arbejdende befolkning, som sammen med tilegnelsen af marxismen-leninismen gav det styrke, energi og inspiration til at fortsætte kampen, når det så allersortest ud som i tiden umiddelbart før, under og efter 1989-91.

DKP/ML's historie har på denne måde også bekræftet, hvor vigtigt det er for kommunisterne, at de forbinder sig tæt til »massernes« liv og tager aktivt del i alle deres daglige problemer og kampe. Uden masse-rodfæste er et kommunistisk parti som en fisk uden vand.

6. DKP/ML's 20-årige historie har vist, at det er helt afgørende, at kommunisterne til stadighed studerer og forsvare marxismen-leninismen. Men dette studium og forsvar må ske på dialektisk vis, i et stadigt samspil mellem teori og praksis.

Erfaringen har gjort det klart, at Lenins ord om, at uden revolutionær teori kan der ikke være nogen revolutionær bevægelse, må forstås i hele sin dybde og sammenbundethed.

Marxismen-leninismen tilegnes ikke i et studerekammer afsondret fra det virkelige liv. Den tilegnes i en frugtbar vekselvirkning mellem teoretiske studier og praktisk revolutionær virksomhed.

Marxismen-leninismen er en levende lære. Den er ikke et stivnet system af færdigstrikkede udsagn og fraser, hvor revolutionært de end klinger. Partiets historie har bekræftet, at papegøjeagtige bekendelser til den væbnede revolution ikke bringer klassekampen en millimeter fremad på dens nuværende udviklingsniveau.

Forsvaret for marxismen-leninismen måles ikke i velklingende fraser, men i evnen til at forstå de nye udviklinger og problemer i verden, i evnen til at foretage konkrete analyser af de konkrete situationer, i evnen til at handle fremadrettet på dette grundlag.

DKP/MLs historie viser, at forsvar af marxismen-leninismen fremfor alt vil sige at øge evnen til at anvende den i konkret praksis og samtidig berige den med ny viden. Forsvar for marxismen-leninismen kræver, at teorien til stadighed videreudvikles og bringes på højde med de nye situationer og erkendelser i verden.

7. DKP/ML's 20 års erfaringer med partibygning har bekræftet, at den demokratiske centralisme er og må være princippet for det kommunistiske partis interne organisering. Men erfaringen viser også, at dette princip ikke kan anvendes abstrakt. Det må udmøntes konkret i den konkrete historiske situation og i overensstemmelse med det konkrete lands traditioner og dets nationale, udviklingsmæssige, kulturelle og socialpsykologiske træk.

Et kommunistisk parti i Danmark ved årtusindskiftet må i sin organisationspolitik tage hensyn til det moderne menneske. Den nutidige danske arbejder er relativt højt uddannet, har normalt betydelig organisationserfaring bag sig, er vant til at give sin mening til kende og kræver plads til selv at tage initiativer og udvikle sig personligt.

Den nutidige danske arbejder kræver på samme tid personligt ansvar og respekt for sit arbejde. Kadaverdisciplin og udpindede direktiver oppefra vækker kun afsky og lede.

Det kommunistiske parti må tage hensyn til alle disse ting. Det må forstå at indrette sig på en måde, som tager hensyn til det moderne menneskes måde at tænke og handle på. Hvis det ikke sker, kan partiet ikke udvikle sig til et masseparti.

DKP/ML's erfaringer viser i den forbindelse, at det er vigtigt at værne om partivedtægternes bestemmelse om, at medlemmerne gennem de tilbagevendende kongresser er partiets højeste myndighed. Det er herigennem, at partiets demokratiske karakter kommer til udtryk. Ingen – heller ikke den afgående ledelse – kan sætte sig ud over dette princip. Det er på kongresserne, at de grundlæggende beslutninger om partiets politiske linje og udvikling tages.

Samtidig er det også vigtigt at uddybe forståelsen for vedtægternes bestemmelse om, at medlemmerne mellem kongresserne uddelegerer denne myndighed til den demokratisk valgte partiledelse, dvs. centralkomiteen.

Dette kommer bl.a. til udtryk i, at partiets sekretariat, forretningsudvalg og andre udvalg, som centralkomiteen nedsætter, må betragtes som *underordnede* partiorganer i forhold til den valgte partiledelse. Disse

udvalg har myndighed til at tage beslutninger og handle i overensstemmelse med centralkomiteens retningslinjer, men ikke imod eller uden om dens flertal. De er forpligtede til løbende at rapportere tilbage til centralkomiteen og få dennes accept af deres arbejde. I tilfælde af større beslutninger må centralkomiteen altid indkaldes, også ekstraordinært.

De samme overvejelser gælder for partiets formand. På denne måde respekterer og værner man om de demokratiske beslutninger og valg, som medlemmerne tager på kongresserne, samtidig med at man sikrer centralismen i partiet, fremfor alt dets evne til at handle som samlet blok i klassekampen.

8. DKP/ML's historie viser, at det er vigtigt at værne om partiets enhed. Det er vigtigt at forsvare dets politiske, ideologiske og organisatoriske enhed.

Men erfaringen viser også, at man må have en rigtig forståelse for, hvad enhed i et kommunistisk parti vil sige. Ifølge partiets vedtægter kræver optagelse i partiet, at man tilslutter sig dets program. Det er et vigtigt princip, som må fastholdes og forstås i hele sin dybde.

Medlemskab kræver derimod ikke, at man er enige i alle ting. Der skal være plads og rum til forskellige meninger om konkrete spørgsmål af den ene og anden art.

Enhed betyder fremfor alt enhed i handling. Enhed på grundlag af de kollektive beslutninger, også selv om man er uenige i dem. Når diskussionerne er slut og beslutningerne er taget, handler partiet i fællesskab. Det er et centralt princip i den demokratiske centralisme. Og uden dette kan partiet ikke spille sin ledende rolle i klassekampen.

En sådan enhed kan imidlertid ikke sikres abstrakt eller ved hjælp af administrative metoder. Den nødvendige partidisciplin, som til syvende og sidst bygger på frivillighedens princip, kan kun sikres ved at styrke det politiske og ideologiske niveau. Ved at cementere enheden omkring de grundlæggende politiske og ideologiske spørgsmål. Og ved til stadighed at hæve partimedlemmernes bevidsthed om partiets nødvendighed.

9. DKP/ML's historie har bekræftet, at kritik og selvkritik er et vigtigt våben for partiet. Men den har også vist, at dette våben må bruges rigtigt, og at fejlagtig brug af det kan få meget negative konsekvenser.

Kritik og selvkritik er ikke først og fremmest en metode til at kritisere enkeltmedlemmer, som har begået »fejl«. Det er ikke en metode til at skabe kunstige modsætninger eller jagte »afvigelse« og ikke-eksisterende »partifjendtlige linjer« internt i partiet.

Kritik og selvkritik er fremfor alt en kollektiv metode, som må anvendes til løbende at vurdere resultaterne af de i fællesskab truffene beslutninger. Det gælder i partigrupperne og grundorganisationerne. Og det gælder ligeledes for partiets ledelse og kongresser.

Erfaringen viser, at hvis dette ikke sker, så svækkes partiets enhed, fordi medlemmerne ikke rodfæstes på de samme positioner og synspunkter. Dette giver atter forskellige kriterier for at forstå og fortolke de nye beslutninger, hvad der rummer kimen til fremtidig splid.

I den forbindelse viser erfaringen også, at partiets beslutninger må være klare og præcise. Svævende og generelle beslutninger, som kan fortolkes i hver sin retning, risikerer at svække partiets enhed og fælles handling.

10. DKP/ML's historie har endelig vist, at den danske arbejderklasse og det danske folk har brug for et stort og stærkt kommunistisk fortrobsparti. Selv om partiet har været og fortsat er lille, så har kommunisterne i de situationer, hvor de er gået i spidsen for kampen, bidraget afgørende til føre den i den rigtige retning med maksimale resultater.

Men erfaringen har også vist, at et parti, som lider under smågruppevæsen, ikke magter at løse den danske revolutions strategiske opgaver. Kun et stort parti vil kunne skabe reelle forandringer i styrkeforholdet mellem klasserne i Danmark.

Der er således ikke alene brug for et kommunistisk parti i al almindelighed, men for et stærkt kommunistisk masseparti i særdeleshed. Uden et sådant parti kan de nødvendige betingelser ikke skabes for en revolutionær overgang til socialismen.

Det er derfor de danske kommunisters opgave allerede i dag at begynde at indrette sig og forberede sig på at udvikle et kommunistisk masseparti.

20 års kamp for socialismen

Denne bog er skrevet i anledning af Danmarks Kommunistiske Parti ML's 20 års fødselsdag i december 1998.

Det er forsøg på at gøre selvkritisk status over partiets hidtidige udvikling.

Partiets historie spænder over to dramatiske årtier i slutningen af det 20. århundrede.

Den er meget rig på positive – og negative – erfaringer, som kan være til stor nytte for nutidens kommunister og andre revolutionære.

Med udsendelsen af denne bog bliver disse erfaringer gjort tilgængelige for hele den danske venstrefløj.